

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

_____ Л. І. Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 2018 року
М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО»
для підготовки фахівців на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Правознавство
галузі знань 081 Право
за денною формою навчання
(Частина друга)**

м. Хмельницький
2018

Розробники навчально-методичних матеріалів:

Викладачі дисципліни – професор кафедри цивільного права та процесу,
кандидат юридичних наук, професор

_____ Ю. В. Білоусов

___ жовтня 2018 року

професор кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук,
доцент

_____ Н. Л. Бондаренко-Зелінська

___ жовтня 2018 року

доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент

_____ О. М. Трач

___ жовтня 2018 року

доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук

_____ М. Б. Гарієвська

___ жовтня 2018 року

доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук

_____ С. О. Якимчук

___ жовтня 2018 року

Схвалено *кафедрою* цивільного права та процесу

___ жовтня 2018 року, протокол № ___.

Завідувач кафедри _____ С.Д.Гринько

___ жовтня 2018 року

Декан юридичного факультету

_____ С. А. Крушинський

___ жовтня 2018 року

Погоджено *методичною радою* університету 25 жовтня 2018 року, протокол
№ 1.

Голова методичної ради _____ І.Б.Ковтун

___ _____ 2018 року

Обліковий обсяг робочої програми –7,475 ум.др.арк.

ОНОВЛЕННЯ НММ:

Викладачі дисципліни – професор кафедри цивільного права та процесу,
кандидат юридичних наук, професор

_____ Ю. В. Білоусов

16 вересня 2020 року

професор кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук,
доцент

_____ Н. Л. Бондаренко-Зелінська

16 вересня 2020 року

доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент

_____ О. М. Трач

16 вересня 2020 року

доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук

_____ М. Б. Гарієвська

16 вересня 2020 року

доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук

_____ С. О. Якимчук

16 вересня 2020 року

СХВАЛЕНО:

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу

17 вересня 2020 року, протокол № 2.

Завідувач кафедри _____ С.Д. Гринько

17 вересня 2020 року

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		2
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	2
	1.2.	Лекції	3
	1.3.	Семінарські заняття	6
	1.4.	Самостійна робота студентів	47
	1.5.	Індивідуальні завдання	57
	1.6.	Тематика курсових робіт	63
	1.7.	Підсумковий контроль	62
2.	Схема нарахування балів		69
3.	Рекомендовані джерела		71
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		96

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Поняття, завдання та джерела цивільного процесуального права	9	2	2	-	-	5	7	1	-	-	-	6
2.	Принципи цивільного процесуального права	9	2	2	-	-	5	13	1	2	-	-	10
3.	Цивільні процесуальні правовідносини	9	2	2	-	-	5	9	1	-	-	-	8
4.	Суд як суб'єкт цивільних процесуальних відносин	9	2	2	-	-	5	9	1	-	-	-	8
5.	Сторони в цивільному процесі	11	2	4	-	-	5	13	1	2	-	-	10
6.	Треті особи в цивільному процесі	8	2	2	-	-	4	9	1	-	-	-	8
7.	Представництво в цивільному процесі	9	2	2	-	-	5	8	-	-	-	-	8
8.	Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	9	2	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
9.	Інші учасники цивільного процесу	9	2	2	-	-	5	6	-	-	-	-	6
10.	Цивільні процесуальні строки	6	1	1	-	-	4	6	-	-	-	-	6
11.	Інформування учасників судового процесу	5	1	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
12.	Судові витрати	7	2	1	-	-	4	6	-	-	-	-	6
13.	Відповідальність у цивільному процесі	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
14.	Докази і доказування	14	4	4	-	-	6	16	2	2	-	-	12
15.	Позовне провадження	13	2	4	-	-	5	11	1	-	-	-	10
16.	Відкриття провадження	9	2	2	-	-	5	10	1	1	-	-	8
17.	Підготовка справи до судового розгляду	9	2	2	-	-	5	11	1	-	-	-	10
18.	Розгляд справи по суті	16	4	6	-	-	6	14	1	1	-	-	12
19.	Судові рішення	11	2	4	-	-	5	12	1	-	-	-	11
20.	Спеціальні позовні провадження	9	2	2	-	-	5	8	1	-	-	-	7
21.	Заочний розгляд справи	8	2	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6
22.	Наказне провадження	9	2	2	-	-	5	10	1	-	-	-	9
23.	Окреме провадження	16	4	4	-	-	6	14	2	-	-	-	12
24.	Апеляційне провадження	13	4	4	-	-	5	12	1	1	-	-	10
25.	Касаційне провадження	13	4	4	-	-	5	12	1	1	-	-	10

26.	Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	9	2	2	–	–	5	10	–	–	–	–	10
27.	Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень. Судовий контроль.	9	2	2	–	–	5	8	–	–	–	–	8
28.	Процесуальні питання, пов'язані із третейським судочинством	8	2		–	–	6	7	–	–	–	–	7
29.	Відновлення втраченого судового провадження	6	2		–	–	4	7	–	–	–	–	7
30.	Цивільне судочинство з іноземним елементом	7	2		–	–	5	8	–	–	–	–	8
	Всього годин:	285	68	66	–	–	147	285	20	10			255

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
16.	Відкриття провадження	2
16.1.	Відкриття провадження як стадія цивільного процесу.	
16.2.	Процесуальний порядок звернення до суду з позовною заявою. Вимоги до форми і змісту позовної заяви.	
16.3.	Залишення позовної заяви без руху. Повернення позовної заяви.	
16.4.	Відмова у відкритті провадження у справі.	
16.5.	Наслідки відкриття провадження у справі.	
17.	Підготовка справи до судового розгляду	2
17.1.	Поняття, мета, задавання підготовки справи до судового розгляду.	
17.2.	Підготовче засідання та порядок його проведення.	
17.3.	Підстави та порядок врегулювання спору за участю судді.	
17.4.	Зміни у позовному спорі. Відмова від позову. Визнання позову. Мирова угода.	
18.	Розгляд справи по суті	4
18.1.	Поняття та значення розгляду справи по суті як стадії цивільного процесу.	
18.2.	Судове засідання та його етапи:	
18.3.	Ускладнення цивільного судочинства на стадії розгляду справи по суті.	
18.3.1.	Тимчасове припинення провадження у справі.	
18.3.2.	Закінчення провадження без постановлення рішення по суті.	
18.4.	Фіксування судового процесу.	
19.	Судові рішення	2
19.1.	Поняття і види судових рішень.	
19.2.	Рішення суду: поняття, види. Вимоги, яким повинно відповідати рішення суду.	
19.3.	Законна сила рішення суду.	
19.4.	Ухвали суду першої інстанції: поняття, значення, види.	
19.5.	Законна сила судових ухвал.	
19.6.	Усунення недоліків судового рішення судом, який його постановив.	
20.	Спеціальні позовні провадження	2
20.1.	Поняття та значення спрощеного позовного провадження.	
20.2.	Розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження.	
20.3.	Позовне провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування.	

21.	Заочний розгляд справи	2
21.1.	Поняття та значення заочного розгляду справ.	
21.2.	Передумови заочного розгляду справ.	
21.3.	Заочне рішення.	
21.4.	Порядок подання та розгляду заяви про перегляд заочного рішення.	
22.	Наказне провадження	2
22.1.	Поняття та значення наказного провадження.	
22.2.	Вимоги, за якими може бути ініційовано наказне провадження.	
22.3.	Порядок наказного провадження.	
22.4.	Судовий наказ: поняття, сутність, значення.	
22.5.	Порядок подання та розгляду заяви про скасування судового наказу.	
23.	Окреме провадження	4
23.1.	Поняття, значення та характерні риси окремого провадження.	
23.2.	Особливості розгляду справ в порядку окремого провадження:	
23.2.1.	Справи про встановлення або зміну правового статусу фізичної особи.	
23.2.2.	Справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення.	
23.2.3.	Справи про надання медичної допомоги в примусовому порядку.	
23.2.4.	Інші справи окремого провадження.	
24.	Апеляційне провадження	4
24.1.	Суть та значення апеляційного провадження.	
24.2.	Право апеляційного оскарження та процесуальний порядок його здійснення.	
24.3.	Порядок апеляційного провадження.	
24.4.	Повноваження суду апеляційної інстанції.	
25.	Касаційне провадження	4
25.1.	Суть та значення касаційного провадження.	
25.2.	Право касаційного оскарження та процесуальний порядок його здійснення.	
25.3.	Порядок касаційного провадження.	
25.4.	Повноваження суду касаційної інстанції.	
26.	Перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами	2
26.1.	Суть і значення перегляду за нововиявленими та виключними обставинами рішень, ухвал і постанов, що набрали законної сили.	
26.2.	Підстави для перегляду за нововиявленими та виключними обставинами.	
26.3.	Право на перегляд судового рішення за нововиявленими та виключними обставинами.	
26.4.	Процесуальний порядок розгляду заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими та виключними обставинами.	
26.5.	Повноваження суду по перегляду справи у зв'язку нововиявленими та виключними обставинами.	
27.	Процесуальні питання, пов'язані із виконання судових рішень. Судовий контроль.	2
27.1.	Поняття та значення звернення судових рішень до виконання.	
27.2.	Виконавчі документи.	
27.3.	Повноваження суду, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах.	
27.4.	Судовий контроль за виконанням судових рішень.	
28.	Процесуальні питання, пов'язані із третейським судочинством	2
28.1.	Поняття, мета, значення та завдання провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів.	

28.2.	Процесуальний порядок оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів.	
28.3.	<u>Надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів.</u>	
29.	Відновлення втраченого судового провадження	2
29.1.	Поняття, мета, значення відновлення втраченого судового провадження.	
29.2.	Процесуальний порядок розгляду заяв про відновлення втраченого судового провадження..	
29.3.	Наслідки розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження.	
30.	Цивільне судочинство з іноземним елементом	2
30.1.	Правове регулювання цивільного судочинства з іноземним елементом.	
30.2.	Правове становище іноземців у цивільному процесі:.	
30.3.	Підсудність цивільних справ з іноземним елементом.	
30.4.	Виконання доручень іноземних судів.	
30.5.	Визнання і виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів.	
	Усього	38

1.3. Семінарські заняття

Семінарські заняття з навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право» поєднують в собі елементи семінарського та практичного заняття. Тобто поряд з розглядом теоретичних питань попередньо визначених тем (до яких студенти можуть готувати як усні виступи, так і письмові аудиторні завдання), на таких заняттях має місце вирішення практичних кейсів, орієнтованих на формування у здобувачів вмінь та навичок комплексного вирішення проблем, китичного та гнучкого мислення, взаємодії з іншими, креативності тощо.

1.3.1. Основні вимоги до підготовки аудиторної письмової роботи

Рекомендована безпосередня присутність на практичних заняттях.

Оцінка за заняття формується за рахунок поєднання балів за відповідь на теоретичні запитання та за опанування практичної частині заняття.

При підготовці до семінарського/практичного заняття рекомендовано опрацювати лекційний матеріал, загальну і спеціальну літературу, національне законодавство та міжнародні акти, правозастосовну практику як вітчизняних судів, так і міжнародних судових установ (в т.ч. ЄСПЛ).

При виконанні аудиторної письмової роботи у формі у **вирішення ситуаційного завдання**, останнє повинно містити наступні структурні елементи: фабула завдання продубльована з цих Навчально-методичних матеріалів; розкритий алгоритм розв'язання з посиланням, якщо це необхідно, на нормативні, міжнародні та літературні джерела; висновок/відповіді по питанням завдання.

При виконанні аудиторної письмової роботи у формі **тестів, таблиці/схеми, підготовки процесуального документа** остання повинна відповідати вимогам вказаним для даного виду робіт в п. 1.4.1.

Креативність вітається.

Семінарське заняття 1 **Тема 16. Відкриття провадження**

Питання для усного опитування та дискусії

- 16.1. Відкриття провадження у справі як процесуальна стадія цивільного процесу.
- 16.2. Процесуальний порядок відкриття провадження у справі. Форма і зміст позовної заяви.
- 16.3. Залишення позовної заяви без руху. Порядок виправлення недоліків позовної заяви.
- 16.4. Повернення позовної заяви.
- 16.5. Відмова у відкритті провадження у справі.
- 16.6. Об'єднання і роз'єднання позовів.

Аудиторна письмова робота

1. Скласти ухвалу про відкриття провадження у справі.

2. Вирішити задачі:

2.1. Головань подав позов в суд до педінституту про стягнення 2-х місячної зарплати за роботу, виконану за сумісництвом, оскільки добровільно інститут відмовився це зробити. Секретар районного суду не прийняла заяву, посилаючись на те, що позивач за основним місцем роботи в будівельному інституті вже одержав 2-х місячну зарплату і що взагалі такі спори розглядаються в адміністративному порядку.

Головань звернувся зі скаргою до голови суду, який написав резолюцію: «Прийняти справу до свого провадження».

Які порушення закону допустили секретар та голова суду?

2.2. Павлов позичив своєму сусідові Якюнасу 6 тис. грн., оформивши цей договір відповідно з вимогами закону. Оскільки 20 вересня закінчувалася позовна давність, а Якюнас гроші не повернув, Павлов 19 вересня надіслав поштою до суду заяву, в якій просив стягнути з відповідача позичену суму.

Суддя, знайомлячись з надісланими матеріалами, звернув увагу на те, що позовна заява не сплачена судовим збором та, що в ній відсутні відомості, як про місце постійного проживання, так і про місце постійної праці відповідача.

Залишивши без руху заяву, суд повідомив позивача, щоб він до 30 вересня виправив зазначені хиби. Павлов, без будь-яких на те поважних причин, виконав цю вказівку суду тільки 10 жовтня, після чого справа була призначена до слухання.

20 жовтня суд виніс рішення, задовольнивши позовні вимоги Павлова.

Чи мав право суд розглядати цю справу?

2.3. *Чи правильно вчинив суддя, який:*

1) прийняв до свого провадження позов Сиротіної до Лозуєва про визнання права на житлоплощу, враховуючи, що Сиротіна поселилась на правах піднаймача, та цей спір був уже предметом розгляду в суді, по якому є рішення, що набрало законної сили;

2) прийняв до свого провадження позов Сергієнка до Григоренка про виселення за неможливість дальшого сумісного проживання, враховуючи те, що тотожний позов суд розглядав і Григоренку було винесено найсуворіше попередження, але він продовжував порушувати норми співжиття. Що слід розуміти під тотожністю позову?

2.4. Подружжя Ониськіних проживало у двохкімнатній квартирі. Після розірвання шлюбу В.В. Ониськін звернувся до суду з вимогою про розділ житлоплощі — виділення йому однієї кімнат 12 кв. м. Суд в позові відмовив, посилаючись на те, що виділенням позивачу кімнати 12 кв. м. будуть порушені права відповідачки з дитиною, яким на двох залишається кімната 18 кв. м. Через деякий час В.В. Ониськін знову звернувся в суд з позовом до О.Л. Ониськіної про розділ житлоплощі. Позивач просив визнати за ним право на кімнату 10 кв. м., яка згідно з висновком експерта могла бути створена внаслідок зменшення кімнати 12 кв. м. за рахунок переносу перегородки. Суд відмовив в прийнятті позовної заяви, мотивуючи тим, що по даному спору є рішення суду, яке набрало законної сили.

Чи правомірні ухвали суду про відмову в прийнятті позовних заяв В.В. Ониськіна?

2.5. Агібалов подав позов до своєї дружини Агібалової про поділ будинку, який перебуває у їхній спільній власності. Суддя відмовив у відкритті провадження у справі, посилаючись на те, що з такою вимогою Агібалова раніше вже зверталась до суду, а потім відмовилася від позову, і провадження у справі було закрито.

Чи правильно діяв суддя, відмовивши у відкритті провадження у справі?

2.6. Подружжя Синьових уклало угоду про те, що майно, яке було придбано в період шлюбу, залишається в дружини, а вона, у свою чергу, не буде вимагати з чоловіка сплати аліментів на утримання дитини від шлюбу. Вони також домовились, що не будуть звертатись за вирішенням спору до суду.

Чи буде факт наявності такої угоди підставою для відмови у відкритті провадження по справі за позовом про розподіл спільного майна подружжя? Чи є законною відмова від судового захисту?

2.7. До суду звернувся Карімов з позовом про визнання недійсним договору дарування автомобілю. На стадії відкриття провадження у справі суду стало відомо, що позивач визнаний недієздатною особою.

Які дії у цьому випадку має вчинити суддя, вирішуючи питання про відкриття провадження? Які наслідки таких дій?

2.8. Запорожець пред'явив позов про відібрання на виховання сина Олега, який залишився після смерті жінки на вихованні у діда і бабусі Синявських. Однією з обставин справи є те, що сам Запорожець тимчасово працював та проживав в умовах Крайньої Півночі і суд відмовив позивачу у задоволенні позову з тих підстав, що за станом здоров'я сину недоцільно проживати в кліматичних умовах Крайньої Півночі.

Згодом Запорожець переїхав на постійне проживання до Києва та знов подав позов до суду про визначення місця проживання сина разом з ним.

Чи є у наявності передумови пред'явлення позову? Як суд вирішить питання про прийняття позовної заяви та відкриття провадження?

2.9. До суду поштою надійшла позовна заява Попова до Мишкіної про витребування майна, що знаходилось в неї на зберіганні, та яке вона добровільно не повертає.

Суддя постановив ухвалу про відмову у відкритті провадження, мотивуючи відмову тим, що позивач не вказав повного імені відповідачки та адреси місця проживання.

Чи правомірні дії судді? Чи дотримався позивач порядку пред'явлення позову?

2.10. Скорнякова звернулась до суду з позовом про стягнення аліментів з онуків Сліпухіна та Харчук. Позовні вимоги обґрунтувала тим, що вона є непрацездатною, має інвалідність, розміру пенсії, що їй призначена, не вистачає для життя. Її син Скорняков не у змозі надавати їй матеріальну допомогу, оскільки сам як непрацездатний має мінімальний розмір пенсії, а онуки добровільно надавати допомогу відмовляються.

Чи є у даному випадку підстави для відмови у прийнятті позовної заяви для розгляду чи справа має розглядатись по суті?

2.11. Громадянин Р подав позовну заяву до ТОВ "А" про зміну формулювання підстав звільнення. До позовної заяви він не додав копію позовної заяви та доданих до неї документів. Суддя виніс ухвалу про залишення позовної заяви без руху. Чи вірно вчинив суддя?

2.12. Неповнолітньою особою (вік 14 років) була подана позовна заява про позбавлення батьківських прав батька. Неповнолітня особа зазначала, що її батько зловживає спиртними напоями, не виконує обов'язків спрямованих на належне виховання, розвиток, навчання дитини. Чи має право неповнолітня особа звернутися до суду з даною заявою?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : відкриття провадження у справі; відмова у відкритті провадження; повернення позовної заяви; залишення заяви без руху; ухвала суду.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Під час вивчення зазначеної теми потрібно з'ясувати поняття та значення відкриття провадження у справі. Відкриття провадження у справі пов'язане із наявністю у особи права на позов та процесуальним порядком його здійснення.

Слід приділити увагу поняттю та значенню права на судовий захист, права на звернення до суду та відмежовувати їх від права на позов.

Поняття права на позов відноситься до числа найбільш складних процесуальних категорій. Закон вживає поняття «право на позов» і «позов» у різних значеннях, не визначаючи їх змісту. Як і позов, право на позов повинно бути єдиним. Право на позов об'єднує у собі два повноваження: право на пред'явлення позову і право на задоволення позову, які виступають у їх єдності. Необхідно з'ясувати зміст вказаних правових категорій.

Право на пред'явлення позову — це право на звернення з вимогою до суду за захистом, право на порушення його діяльності по здійсненню правосуддя в цивільних справах. Право на задоволення позову — це право на одержання захисту, право на позитивне вирішення справи. Здійснення права на пред'явлення позову залежить від обставин процесуально-правового характеру, право на задоволення позову обумовлюється матеріально-правовими і процесуально-правовими обставинами. Наявність права на пред'явлення позову встановлюється одноособово суддею при прийнятті позовної заяви. Наявність права на задоволення позову встановлюється судом після розгляду справи в судовому засіданні та відображається в ухваленому ним рішенні. Відсутність права на пред'явлення позову є підставою для відмови в прийнятті позовної заяви. Відсутність права на задоволення позову веде до ухвалення рішення про відмову в задоволенні позову.

Слід уміти розрізняти передумови права на пред'явлення позову і умови здійснення права на пред'явлення позову (процесуальний порядок здійснення права на пред'явлення позову).

До передумов права на пред'явлення позову належать: процесуальна правоздатність позивача; процесуальна заінтересованість особи; належність справи до цивільної юрисдикції суду; правовий характер вимоги позивача; відсутність рішення, що набрало законної сили, ухваленого зі спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав; відсутність ухвали суду закриття провадження у справі, яка набрала законної сили, між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав; відсутність судового наказу, що набрав законної сили, за тими самими вимогами; відсутність у провадженні суду справи щодо спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав; відсутність рішення третейського суду; відсутність рішення суду іноземної держави, визнаного в Україні, за тотожним позовом. Необхідно звернути увагу на наслідки встановлення судом відсутності передумов права на пред'явлення позову.

Складовими процесуального порядку здійснення права на пред'явлення позову є: дієздатність позивача; дотримання правил про підсудність; дотримання належної форми та змісту позовної заяви. Необхідно звернути увагу на наслідки встановлення судом порушення порядку здійснення права на пред'явлення позову.

Важливо засвоїти вимоги щодо форми та змісту позовної заяви. Слід звернути увагу на копії, які додаються до позовної заяви, зокрема, копії позовної заяви та копії всіх документів, що даються до неї. Вони додаються відповідно до кількості відповідачів та третіх осіб. Потрібно засвоїти перелік категорій справ, з яких не додаються копії документів.

Необхідно звернути увагу на строк, протягом якого суддя наділений правом вирішувати питання про відкриття провадження у справі або про відмову у відкритті провадження у справі, момент з якого провадження вважається відкритим.

На стадії відкриття провадження у справі суд вправі постановити наступні види ухвал: про відкриття провадження у справі, про залишення заяви без руху, про повернення позовної заяви, про відмову у відкритті провадження у справі, про об'єднання справ в одне провадження, про роз'єднання позовних вимог. Слід з'ясувати підстави, зміст, правові наслідки постановлення вказаних ухвал.

При ознайомленні із змістом ухвали про відкриття провадження у справі необхідно звернути увагу на те, що в ній вказується дата, час та місце підготовчого засідання, якщо справа буде розглядатися в порядку загального позовного провадження, або дата, час і місце проведення судового засідання для розгляду справи по суті, якщо справа буде розглядатися в порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням (викликом) сторін, результат вирішення заяв і клопотань позивача, що надійшли разом із позовною заявою, якщо їх вирішення не потребує виклику сторін, строк протягом якого відповідач вправі надати відзив на позов, строки для подання відповіді на відзив та заперечень, якщо справа буде розглядатися за правилами спрощеного позовного провадження, строк надання пояснень третіми особами, яких було залучено при відкритті провадження у справі, веб-адреса сторінки на офіційному веб-порталі судової влади України в мережі Інтернет, за якою учасники справи можуть отримати інформацію щодо справи, що розглядається.

Семінарське заняття 2
Тема 17. Підготовка справи до судового розгляду

Питання для усного опитування та дискусії

17.1. Поняття, мета, задавання підготовки справи до судового розгляду як стадії цивільного процесу .

17.2. Підготовче засідання як основна форма підготовки справи до судового розгляду. Результати підготовчого засідання

17.3. Підстави та порядок врегулювання спору за участю судді.

17.4. Зміни у позовному спорі. Відмова від позову. Визнання позову.

17.5. Мирова угода.

Аудиторна письмова робота

1. Вирішити задачі:

1.1. Вирішуючи питання про відкриття провадження у справі, суддя ухвалою залишив без руху позовну заяву Іванової до Козлова про позбавлення батьківських прав та встановив позивачу десятиденний строк для надання суду наступних документів: копії свідоцтв про розірвання шлюбу та про народження дітей, акту обстеження житлових умов позивача, довідок установ охорони здоров'я та освіти, висновку органу опіки та піклування, довідки про склад сім'ї.

Чи правомірні дії судді? На якій стадії розгляду цивільної справи та у якому порядку має вирішуватись питання про збір/подання доказів? Як має вчинити суд, якщо відповідач заявить про бажання примиритись з позивачкою?

1.2. П.І. Григоренку була надана однокімнатна квартира розміром 31 кв. м. У цьому ж році П.І. Григоренко прописав на свою площу О.С. Соловйову, з якою він перебував у фактичних шлюбних відносинах і мав намір зареєструвати шлюб. Через рік спільного проживання П.І. Григоренко розірвав стосунки з О.С. Соловйовою, а пізніше зареєстрував шлюб з Н.А. Сонцевою і заявив до О.С. Соловйової позов про виселення її з кімнати, посилаючись на те, що вона проживала в нього на правах піднайму, а тому самостійного права на житлоплощу не має.

Які докази необхідно подати сторонам в суд? Які дії належить провести судді для підготовки цієї справи до розгляду?

1.3. Суддею була постановлена ухвала про відкриття провадження у справі за позовом Алова до Алової про розірвання шлюбу. В обґрунтування позовних вимог позивач зазначив, що вони перебувають у шлюбі п'ять років, в шлюбі народилося двоє дітей, але сімейні стосунки фактично припинились, оскільки подружжя не має спільних інтересів.

Суддя, ознайомившись з позовом, постановив ухвалу про відкриття провадження у справі та встановив для відповідачки п'ятиденний строк для подання відзиву на позов.

Чи правомірні дії судді?

Проаналізуйте, якими мають бути дії Алової після отримання ухвали суду, якщо вона заперечує проти розірвання шлюбу.

1.4. Внаслідок з'ясування своїх дійсних прав на спірний житловий будинок сторони в підготовчому засіданні вирішити спір примиренням на підставі взаємних уступок. Сторони подали до суду проект мирової угоди, відповідно до якої Т.Р. Баранова визнавала за Т.Л. Шевченком право власності на 1/3 будинку, а Т. Л. Шевченко відмовлявся від 2/3 спірного будинку на користь позивачки. Суд роз'яснив сторонам наслідки укладеної ними мирової угоди, про що свідчать підписи в протоколі судового засідання, і затвердив її. Прийняті судом ухвали про закриття провадження у справі та про затвердження мирової угоди набули законної сили в червні 2018 року. В вересні 2018 року Т. Б. Баранова звернулася до суду з позовом про

визнання мирової угоди недійсною, мотивуючи свій позов тим, що від своїх прав на її користь відмовився тільки Т.Л. Шевченко, а вона не змінювала своїх позовних вимог у попередній справі.

Чи може бути мирова угода, викладена сторонами в судовому засіданні на підставі взаємних уступок і визнана судом з дотриманням процесуального закону, визнана після цього недійсною за вимогою однієї з сторін? Яким чином можливо внести зміни до мирової угоди?

1.5. Суддя, відкривши провадження у справі, призначив підготовче засідання.

Чи є обов'язковим проведення підготовчого засідання в даній справі?

Яким чином здійснюється інформування учасників про день і час проведення підготовчого або судового засідання?

Відповідь обґрунтуйте.

1.6. Член садівницького товариства Ниміров звернувся до позовом до сільгосппідприємства про стягнення збитків, завданих загибеллю бджіл пасіки, яка йому належала. В заяві він зазначив, що бджоли загинули від впливу отрутохімікатів, якими сільгосппідприємство обробляло поля, не повідомивши про це членів товариства та правління.

Під час підготовчого засідання позивач заявив клопотання про проведення огляду речових доказів за їх місцезнаходженням, а саме просив суд оглянути вулики із загиблими бджолами на пасіці, а також просив призначити судову експертизу про встановлення причин загибелі бджіл.

Суддя задовольнив клопотання позивача та ухвалою призначив огляд доказів за їх місцезнаходженням.

Який порядок проведення огляду речових доказів за їх місцезнаходженням?

Як проводиться інформування учасників по справі про час і місце проведення огляду на місці?

Чи є обов'язковою участь у зазначених процесуальних діях?

Який порядок фіксування огляду доказів за їх місцезнаходженням?

1.7. У підготовчому засіданні по цивільній справі за позовом Ковальової до Цвіги про поділ майна подружжя відповідачем було заявлено клопотання про зупинення провадження у справі з метою мирного врегулювання спору за участі судді. Суд клопотання задовільнив, зупинив провадження та ухвалив провести врегулювання спору за участю судді. З цією метою було призначено дві закриті наради впродовж одного місяця. Під час другої наради сторони попросили суд продовжити строк проведення врегулювання спору за участю судді ще на один місяць.

Як повинен вчинити суд? Які наслідки закінчення строку встановленого ЦПК для врегулювання спору за участю судді.

1.8. У травні 2017 року Іванов звернувся з позовом про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку та компенсацію за нараховану, але не виплачену заробітну плату до ТОВ «Харківський цементний завод», третя особа – директор заводу Лагін. В своїй позовній заяві Іванов вказував, що в період з вересня 2016 року по січень 2019 року він працював вантажником цементу на ТОВ «Харківський цементний завод». 31 січня 2017 року його було звільнено у зв'язку із скороченням штату. При цьому виплати всіх сум, що належать працівникові від підприємства в день звільнення проведено не було. Станом на момент звернення позивача з позовом 17 травня 2019 року ТОВ «Харківський цементний завод» так і не виплатило звільненому працівникові 5200 грн. У зв'язку з чим на підставі ст. 117 КЗпП позивач просив суд стягнути з відповідача як належні звільненому працівнику платежі, так і середній заробіток за весь час затримки по день фактичного розрахунку.

Сторони подали суду спільну заяву про визнання мирової угоди та проект мирової угоди з якого вбачається, що сторони домовились про те, що роботодавець погоджується виплатити позивачу 5200 грн. та поновити вантажника Іванова на попередньому місці роботи, а

позивач відмовляється від позову в частині вимоги щодо виплати середнього заробітку за весь час затримки по день фактичного розрахунку.

Чи може така Мирова угода, бути затверджена судом? Яку ухвалу повинен ухвалити суду в даному випадку? відповідь обґрунтуйте.

1.9. При підготовці справи до розгляду за позовом К. до чоловіка Ш. про стягнення аліментів на своє утримання до виповнення дитині одного року суд встановив, що К., яка перебуває в зареєстрованому шлюбі з відповідачем, усього 17 років, і, відповідно, вона не наділена цивільною процесуальною дієздатністю.

У зв'язку з цим суд постановив ухвалу, якою позовну заяву по справі залишив без розгляду.

Чи допустив суд порушення процесуального законодавства?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : підготовка справи до судового розгляду; підготовче провадження; зміст стадії підготовки справи до судового розгляду; підготовче засідання; врегулювання спору за участю судді; відмова від позову; визнання позову; мирова угода.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Під час вивчення зазначеної теми потрібно з'ясувати поняття та значення підготовки справи до судового розгляду як стадії цивільного процесу, її мету та завдання. При цьому слід звернути увагу на термінологічну неточність допущену законодавцем при регламентації цієї стадії. Зокрема відповідна глава ЦПК має назву «Підготовче провадження».

При визначенні змісту стадії підготовки слід звернути увагу на суб'єктний склад осіб, що вчиняють процесуальні дії. Ним, зокрема, виступають: суд, особи, які беруть участь у справі, інші учасники процесу (особи, які сприяють здійсненню правосуддя).

Оскільки стадія підготовки справи до судового розгляду є самостійною стадією цивільного процесу, слід звернути увагу на її межі, оскільки як будь-яка стадія вона має свій початок і кінець. З якої дії вона починається, якою вона закінчується? Це питання для практики має важливе значення. Неправильне уявлення про межі цієї стадії процесу призводить до порушення прав осіб, які беруть участь у справі.

При опрацюванні матеріалу з вказаної теми слід звернути увагу на те, що більшість процесуальних дій, що складають зміст стадії підготовки справи до судового розгляду вчиняється у формі підготовчого засідання, яке повинно бути розпочато не пізніше ніж через тридцять днів з дня відкриття провадження у справі.

Слід підкреслити, що підготовче засідання виступає основною процесуальною формою підготовки справи до судового розгляду, проте вона можлива також у формі одноособових дій судді. Зокрема проведення попереднього судового засідання є обов'язковим у всіх справах, що розглядаються за правилами загального позовного провадження. При розгляді справ в порядку спрощеного позовного провадження підготовче засідання не проводиться.

Конкретні дата і час підготовчого засідання призначаються суддею з урахуванням обставин справи і необхідності вчинення відповідних процесуальних дій. Також суд повинен враховувати час, потрібний для повідомлення осіб, які беруть участь у справі.

Слід звернути увагу на те, що проведення підготовчого засідання може бути відкладено, тому при аналізі матеріалу доцільно з'ясувати підстави настання такого виду ускладнення. Необхідно також приділити належу увагу вивченню процесуального порядку проведення підготовчого засідання.

З'ясування змісту вказаної стадії процесу необхідно здійснювати шляхом виділення та аналізу процесуальних дій судді щодо підготовки справи до судового розгляду та процесуальних дій інших суб'єктів процесуальних правовідносин щодо підготовки справи.

Необхідно засвоїти, які дії вчиняються судом з метою врегулювання спору до судового розгляду та які зміни в позовному спорі можуть відбутися на цій стадії процесу, які їх правові наслідки.

У разі якщо спір не врегульовано, діяльність усіх учасників процесу в попередньому судовому засіданні спрямовується на створення умов для майбутнього правильного та швидкого розгляду і вирішення конкретної цивільної справи.

Аналізуючи процесуальні дії судді та інших суб'єктів процесуальних правовідносин щодо підготовки справи до судового розгляду за необхідне повторити відповідні положення, які вивчались студентом у загальній частині Цивільного процесуального права, зокрема, щодо заміни неналежного відповідача, співучасті, третіх осіб у цивільному процесі, правонаступництва, інформування учасників процесу, судових доручень, доказів та доказування та ін.

Необхідно звернути увагу на правові наслідки невиконання особами, які беруть участь у справі, обов'язку повідомлення про зміну місця проживання (перебування, знаходження). Відповідно до ст. 131 ЦПК України, у разі відсутності заяви про зміну місця проживання або місцезнаходження судова повістка надсилається учасникам справи, які не мають офіційної електронної адреси та за відсутності можливості сповістити їх за допомогою інших засобів зв'язку, що забезпечують фіксацію повідомлення або виклику, на останню відому судові адресу і вважається доставленою, навіть якщо учасник судового процесу за цією адресою більше не проживає або не знаходиться.

Також слід приділити увагу на судові рішення, що їх ухвалює суд у підготовчому засіданні.

При опрацюванні матеріалу щодо врегулювання спору за участю судді, слід опрацювати підстави та порядок призначення цієї процедури. Необхідно ознайомитись із змістом зустрічей, що призначаються судом та проводяться із сторонами у формі спільних та/або закритих нарад. Вивчаючи порядок врегулювання спору за участю судді, потрібно мати на увазі, що така процедура проводиться протягом розумного строку, але не більше тридцяти днів з дня постановлення ухвали про її проведення і строк проведення врегулювання спору за участю судді продовженню не підлягає.

Семінарське заняття 3-5

Тема 18. Розгляд справи по суті

Питання для усного опитування та дискусії

- 18.1 Поняття та значення стадії судового розгляду цивільних справ.
- 18.2 Структура судового засідання:
 - 18.2.1 Відкриття розгляду справи по суті;
 - 18.2.2 З'ясування обставин справи та дослідження доказів;
 - 18.2.3 Судові дебати;
 - 18.2.4 Ухвалення та проголошення рішення суду.
- 18.3 Фіксування судового процесу.
- 18.4 Ускладнення в ході судового розгляду цивільних справ.
 - 18.4.1 Тимчасове припинення провадження у справі.
 - 18.4.2 Закінчення провадження в цивільній справі без винесення рішення.

Аудиторна письмова робота

1. Відобразити у формі схеми структуру судового засідання як основної форми судового розгляду.

2. Визначити як повинен вчинити суд, якщо при перевірці явки учасників процесу виявиться наступне:

- 2.1. відповідач належним чином повідомлений про час і місце судового засідання вдруге не з'явився за викликом суду;
- 2.2. представник позивача - адвокат, з'явившись в судове засідання надав суду в якості документів, які засвідчили його повноваження, витяг з договору з позивачем та ксерокопію ордера;
- 2.3. виявилось, що позивачу 16 років;
- 2.4. виявилось, що відповідача визнано недієздатним;
- 2.5. якщо всі спадкоємці померлого відповідача відмовились від спадщини;
- 2.6. свідок написав в розписці, що повідомляє свої свідчення письмово, оскільки не має можливості фізично з'явитись до суду;
- 2.7. з поважних причин не з'явився експерт, за умови, що його висновок вже знаходиться в матеріалах справи;
- 2.8. сторони виявили бажання укласти мирову угоду;
- 2.9. відповідач заявив, клопотання про допуск до участі у справі кореспондента для фіксування процесу з метою подальшого висвітлення спірної ситуації у ЗМІ;
- 2.10. місце перебування відповідача невідоме;

3. Вирішити задачі:

3.1. У грудні 2017 року Жолудев І.В. звернувся до суду і просив стягнути з Гуменка М. В. 1500 доларів США, які той взяв в борг і в обумовлений термін не повернув. Під час підготовки справи до судового розгляду справи позивач просив забезпечити позов шляхом накладення арешту на автомобіль «Газель», який і був придбаний за позичені гроші. Однак виявилось, що на цей автомобіль та інше нерухоме й рухоме майно відповідача вже накладено арешт у зв'язку з тим, що між Гуменком М.В. та його дружиною розглядається у цьому ж суді справа про розподіл спільного майна подружжя.

У зв'язку з цим позивач Жолудев І.В. наполягав на задоволенні його заяви про забезпечення позову, залученні у якості співвідповідача дружину відповідача Гуменко Ю.С., мотивуючи це тим, що позов про розподіл спільного майна поданий умисно для того, щоб унеможливити стягнення боргу. Крім цього, Жолудев І.В. подав письмове клопотання про зупинення провадження у справі про розірвання шлюбу та поділ спільного майна.

Чи може виникнути процесуальна співучасть у цій справі? Проаналізуйте положення чинного сімейного законодавства щодо регулювання майнових відносин подружжя.

Якими повинні бути дії суду щодо розгляду клопотань позивача?

3.2. Комбінат подав до суду позов про стягнення з комірника Монастирського суми нестачі інструменту.

В судовому засіданні Монастирський і його представник вимагали закриття справи провадженням, в зв'язку з пропуском 3-річного строку позовної давності.

Яку відповідь належить дати суду?

3.3. Назаревська звернулася до суду з позовом до Грузова про встановлення батьківства і стягнення аліментів на утримання дитини. В зв'язку з тим, що відповідач проживає в іншій місцевості, він у порядку судового доручення був викликаний судом за місцем його проживання, давав пояснення на позовну заяву, про що був складений протокол судового засідання та згодом надісланий до суду, який розглядав справу по суті.

З протоколу судового засідання, в якому зафіксовані пояснення відповідача на позов, вбачалось, що відповідач позов не визнає. Суд, що розглядав справу, отримавши протокол з поясненнями відповідача, призначив справу до розгляду. Розгляд справи відбувся у відсутності та без повідомлення відповідача про час судового розгляду. Позов було задоволено.

Як ви оцінюєте дії суду, що розглядав справу по суті?

Чи дотримався суд обов'язку про виклик учасників цивільної справи у судове засідання?

3.4. Домовласник Карпов звернувся з позовом про виселення із свого будинку наймача Дубнікова з того приводу, що наймач не виконує умов договору і не сплачує за житло. Суд неодноразово відкладав розгляд справ за таких підстав: перший раз — у зв'язку з неврученням відповідачеві судової повістки; другий — через неявку відповідача, якого своєчасно повідомлено про з'явлення до суду; третій — внаслідок письмової заяви відповідача про хворобу; четвертий — у зв'язку із задоволенням клопотання відповідача про відвід судді; п'ятий — у зв'язку з прийняттям зустрічного позову відповідача про стягнення з позивача коштів, які було використано на капітальний ремонт будинку.

Чи в усіх випадках потрібно відкласти розгляд справи?

3.5. Під час відкритого розгляду справи щодо розірвання шлюбу особа, присутня у залі судового засідання, почала відеозйомку на мобільний телефон. Помітивши це, позивачка звернула увагу суду на це, зазначивши, що вона проти відеозапису. Її представник також заперечував проти відеозапису, наголосивши, що дозволяється лише аудіозапис без дозволу суду, до того ж під час цієї справи висвітлюються обставини приватного життя. Відповідач зазначив, що він не заперечує проти відеозапису.

Які діє має вчинити суд у такій ситуації?

3.6. У судовому засіданні у справі про розірвання договору купівлі-продажу пральної машини, що розглядалася в м. Рівне, суд з'ясував, що позивач призваний на строкову військову службу до ЗСУ і перебуває у м. Києві.

Які дії повинен вчинити суд за таких обставин?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : судовий розгляд; судове засідання; головуючий у судовому засіданні; відкриття розгляду справи по суті; з'ясування обставин справи; пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників; допит свідка; дослідження доказів; допит експерта; судові дебати; ухвалення та проголошення рішення; перерва у судовому засіданні; відкладення розгляду справи; зупинення провадження у справі; залишення заяви без розгляду; закриття провадження у справі; протокол судового засідання; протокол про окремі процесуальні дії.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Судовий розгляд є самостійною і важливою стадією цивільного процесу. Вона суттєво відрізняється від стадії відкриття провадження у справі, підготовки справи до судового розгляду за метою, завданнями, змістом вчинюваних процесуальних дій, значенням та ін.

Правові норми, які регулюють порядок судового розгляду, діють не тільки у позовному, але й в окремому провадженні з певними винятками та доповненнями.

Під час вивчення зазначеної теми потрібно з'ясувати поняття та значення судового розгляду. Основним завданням суду у цій стадії процесу є правильний і швидкий розгляд і вирішення цивільної справи по суті. Саме на стадії судового розгляду суд безпосередньо досліджує і оцінює зібрані у справі докази, встановлює обставини, що мають суттєве значення для правильного вирішення справи, застосовує норми матеріального права і вирішує справу по суті, підтверджуючи наявність чи відсутність прав та обов'язків сторін.

Необхідно з'ясувати у якій формі проводиться судовий розгляд, у чому полягає зміст вказаної стадії, розмежовувати вказані правові категорії. Потрібно з'ясувати співвідношення понять «судовий розгляд» та «судове засідання». При ознайомленні із строками розгляду справи слід звернути увагу на їх тривалість, початок перебігу, можливість подовження.

В стадії судового розгляду найбільш повно проявляються всі принципи цивільного процесуального права. Працюючи над темою, необхідно проаналізувати дію всіх принципів галузі права на стадії судового розгляду.

Для кращого засвоєння питань про роль головуючого у керівництві ходом судового засідання, про порядок у судовому засіданні і заходах, які застосовуються до порушників

порядку, студент повинен повторно звернутись до загальних положень ЦПК України, що визначають підстави та порядок застосування цивільної процесуальної відповідальності, норм КУпАП.

При ознайомленні з процесуальною формою розгляду та вирішення цивільних справ слід звернути увагу на структуру судового засідання. Процесуальні дії, які вчиняються на стадії судового розгляду, утворюють частини судового засідання, кожна з яких має свою мету, значення, зміст. Студент повинен засвоїти, які процесуальні дії вчиняються в відповідній окремій частині судового засідання, послідовність їх вчинення. При опрацюванні матеріалу, що стосується відкриття розгляду справи по суті, необхідно звернути увагу на наслідки неявки в судове засідання особи, яка бере участь у справі. Аналізуючи процесуальні дії, що вчиняються під час з'ясування обставин справи та дослідження доказів, студент повинен засвоїти, що порядок дослідження доказів визначається судом залежно від змісту спірних правовідносин і в разі потреби може бути змінений. Необхідно звернути увагу на поняття судових дебатів, відмежовувати промови осіб, які беруть участь у справі, від пояснень. Студент повинен приділити увагу питанню повернення суду до з'ясування обставин у справі, зокрема, умовам, процедурі, етапу (частині судового засідання) на якому можлива реалізація вказаного повноваження.

У ході розгляду та вирішення цивільної справи подекуди виникають обставини, які унеможливають її подальший розгляд, тобто ускладнення у ході судового розгляду справи. При вивченні вказаного питання слід з'ясувати поняття ускладнення у ході судового розгляду справи, їх форми, види та підстави. Ускладнення, що виникають у ході судового розгляду справи, відрізняються підставами, строками, наслідками. У таких випадках проголошується перерва в судовому засіданні, розгляд справи відкладається або провадження у справі зупиняється, закривається, або ж заяву залишають без розгляду.

Студент повинен з'ясувати суть кожної із вказаних процесуальних дій, мету, підстави та правові наслідки їх вчинення.

Студент повинен розмежовувати оголошення перерви в судовому засіданні та відкладення розгляду справи. Рекомендується порівняти ці два інститути і виявити їх відмінні ознаки. Завершення вивчення питання про відкладення розгляду справи та зупинення провадження у справі рекомендується здійснювати порівнянням цих двох інститутів і виявленням їх відмінних ознак.

При вивченні питань про зупинення провадження у справі та залишення позову без розгляду особливу увагу слід зосередити на підставах та правових наслідках цих дій. Аналізуючи підстави закриття провадження у справі слід звернути увагу на винятки, коли рішення третейського суду не виступає підставою для настання вказаного виду ускладнення. Необхідно звернути увагу на те, що наявність ухвали про закриття провадження у справі у зв'язку з прийняттям відмови позивача від позову, не позбавляє відповідача в цій справі права на звернення до суду за вирішенням цього спору. Слід провести порівняння вказаних інститутів.

Необхідно засвоїти яким чином здійснюється фіксування ходу судового розгляду. Звернути увагу на те, що суд під час судового розгляду справи здійснює повне фіксування судового засідання за допомогою звукозаписувального технічного засобу. Одночасно з проведенням фіксування технічними засобами секретарем судового засідання ведеться протокол судового засідання. Вивчаючи питання про протокол судового засідання, необхідно з'ясувати суть і зміст цього документа, порядок його складання, внесення зауважень та порядком їх розгляду.

Методичні рекомендації щодо проведення рольового тренінгу «Судовий розгляд цивільної справи»

У вивченні навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право України» прослуховування одних тільки лекцій недостатньо. Навчальний процес повинен включати в себе практичні заняття у формі вирішення ситуаційних завдань, а також ділових ігор. Останні при вмілій організації проходять досить цікаво, отримали визнання і популярність.

Рольовий тренінг — ділова гра «Судовий розгляд цивільної справи» призначена для поглиблення теоретичної і практичної підготовки майбутніх юристів. Вона дає змогу вдосконалити, відшліфувати знання, отримані під час лекційних та семінарських занять з курсу цивільного процесу, а також подолати можливі прогалини у знаннях шляхом практичного їх застосування, дає змогу виявити здібності та недоліки окремих студентів і звернути увагу на ті якості, які необхідно розвивати.

Проведення ділових ігор в навчальній групі переслідує різноманітні цілі. Основною тут виступає — підвищення рівня професійної підготовки студентів. Ділові ігри, з одної сторони, розвивають живий інтерес в тих, хто навчається, до глибокого вивчення теорії не тільки цивільного процесуального права, але й матеріального (цивільного, сімейного, трудового та ін.) права, дають можливість показати студентам практичну значимість теорії галузі права, дозволяють на особистому досвіді впевнитись у тому, як складно без міцних теоретичних знань вирішувати конкретні правові питання, швидко орієнтуватися в складних ситуаціях, які виникають при розгляді і вирішенні цивільної справи. З другої сторони, ділові ігри проводяться в наближених до практики умовах і обстановці. Оскільки учасниками ігор є самі студенти, то тут для відкриваються можливості не тільки отримати наочні уявлення про роботу судді, прокурора, адвоката, юрисконсульта (з роботою цих учасників процесу можна будувати у майбутньому ознайомитися й під час навчальної практики), але вперше перевірити себе у «справі», набути перших навиків за майбутньою спеціальністю.

Ділові ігри дозволяють збільшити інтенсивність навчального процесу, підняти його на більш високий якісний рівень. Цього в значній мірі вдається досягнути, по-перше, за рахунок «автоматичного» зміщення уваги підготовки студентів на їх самостійну роботу поза аудиторією; по-друге, зростання активності під час гри у відведені для занять години; по-третє, за рахунок підвищення відповідальності кожного студента не тільки за себе, але й за результат всієї гри в цілому.

Тут студенти поставлені у такі умови, коли нормальне виникнення, розвиток і завершення гри прямо залежить від рівня теоретичних знань і вміння застосовуючи їх на практиці, від ступеня підготовленості до занять кожного з її учасників. Слід не підготуватися тільки одному з них — може бути зірвана гра в цілому.

Не менш важливою є і практична підготовка студентів. Ділова гра не може бути розпочата і проведена не тільки без відповідної теоретичної підготовки учасників гри, але й без самих процесуальних дій: без викладення позовної заяви і пред'явлення її до «суду», без підготовки інших необхідних процесуальних документів (заяв по суті справи), без якісної підготовки до «судового розгляду», без винесення відповідних судових рішень в цих стадіях судового процесу.

Вся ця багатоманітна підготовча робота повинна бути проведена самими студентами поза часом семінарських занять. Ділова гра — це активна форма навчання. У ній одночасно приймають участь не один, не два і навіть не десять студентів, а вся навчальна група в цілому, кожному студенту тут відводиться своя визначена «роль». Специфіка ділової гри ставить в такі умови, коли вони вимушені не тільки висловлювати свої міркування по суті справи, але й не в меншій мірі ставити запитання, причому не викладачу, як це має місце під час проведення традиційного семінару, а своїм колегам за грою. Зміст цих питань вже само по собі свідчить про рівень теоретичної підготовки студентів. А навики, отримані тут, мають неабияке значення для підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

Нарешті, ділові ігри переслідують і виховні завдання. Вони допомагають прививати любов спеціаліста до своєї майбутньої професії, зрозуміти всю її складність і привабливість. Але цим не обмежується виховне значення ділових ігор. Як відомо, перед науково-педагогічними працівниками вищих навчальних закладів стоїть завдання підготувати не тільки висококваліфікованих спеціалістів, але й людей гармонійно розвинених, таких, що поєднують у собі духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість.

Ділові ігри сприяють також розвитку у студентів почуття самостійності, винахідливості, вміння у складній ситуації відстоювати свою позицію, вони у певній степені допомагають студентові визначити свою майбутню професію.

Для виконання вказаних завдань необхідні наступні умови:

а) високий рівень підготовки викладача до ділової гри, володіння ним методикою проведення такого заняття, його вміння зацікавити студентів, дати їм повну можливість розкрити свої можливості у самостійній роботі;

б) висока теоретична і необхідна практична підготовка студентів, добре розуміння ними пройденого матеріалу як з цивільного процесу, так і з матеріального права;

в) нерозривний зв'язок ділової гри з вивченими і тими, що вивчаються, темами дисципліни «Цивільне процесуальне право України»;

г) правильний підбір фабули (макету) цивільної справи;

д) наявність «залу судового засідання», його своєчасне технічне забезпечення.

Будь-яку ділову гру можна умовно поділити на три етапи:

1) підготовка гри;

2) проведення ділової гри;

3) підведення підсумків роботи студентів.

Підготовка — важливий етап ділової гри. Саме тут повинні бути створені всі умови для її успішного розвитку і завершення. На цьому етапі проводиться велика організаційна робота. Тому приступити до підготовки гри необхідно завчасно. Найкраще, якщо цей строк буде не менше двох неділів. Він необхідний для повторення пройденого матеріалу (без чого ділова гра не може бути успішно проведена), для того, щоб кожний з них міг в достатній мірі ознайомитися із своєю роллю, для підготовки і складення всіх процесуальних документів — позовної заяви, відзив на позов, відповідь на відзив, заперечення проти позову, ухвал про підготовку справи до судового розгляду та призначення справи до слухання та інших, а також всіх інших процесуальних дій, передбачених законом в стадіях відкриття провадження у справі та підготовки справи до судового розгляду.

При підготовці ділової гри необхідно, у першу чергу, правильно підібрати фабулу цивільної справи. Тут завчасно треба визначити, що вже студентами вивчено по матеріальному праву (цивільному, сімейному, трудовому та ін.) на цей момент. Для гри не слід брати фабулу цивільної справи, в якій спірне цивільно-правове питання ще не вивчалось у відповідних дисциплінах матеріального права. Обираючи справу, необхідно врахувати і кількісний склад навчальної групи, в якій проводиться гра. Для ділової гри слід обрати таку цивільну справу, в якій кожному студентові відводилась б своя конкретна роль (судді, прокурора, експерта та ін.). Підбір фабули повинен здійснюватися викладачем спільно із самими студентами. Їх пропозиції повинні враховуватися. Якщо за своїми умовами обрана фабула цивільної справи не зовсім підходить для гри, то до неї за допомогою викладача можуть бути внесені відповідні зміни та доповнення (наприклад, розширене коло учасників процесу, додаткове введені ті чи інші обставини та ін.). Обрана фабула повинна бути вивчена кожним студентом групи. Це дозволяє їм активно включитися до гри, критично відноситись до всього, що проходить у «залі судового засідання».

Визнається, що тільки після вивчення фабули обраної справи для гри фабулу цивільної справи можна приступити до розподілу «ролей» між студентами. Цю роботу в основному повинні провести самі студенти. Добре знаючи обставини справи, яка призначена до розгляду, і можливості кожного студента групи, вони самостійно визначаються з цим завданням. Тільки у необхідних випадках викладачі дають поради, консультації і рекомендації.

Підготовчий період включає в себе також «пред'явлення позову» і «підготовку справи до судового розгляду». Написати «позовну заяву» і пред'явити її в «суд» зобов'язаний «позивач» за допомогою «адвоката», а також відповідь на відзив, відзив та заперечення на позов покладаються на «відповідача» і його «адвоката» з його сторони. Підготовку справи до судового розгляду проводить «суддя».

Всі «процесуальні» дії при порушенні справи і його підготовці справи до судового розгляду повинні здійснювати відповідно до вимог цивільного процесуального законодавства. Ці дії проводяться студентами у позааудиторний час. На практичних заняттях обговорюються лише підсумки їх роботи у цих двох стадіях.

У підготовчий період було б бажано, щоб студенти відвідали місцевий суд, який вирішує цивільні справи, і на практиці ознайомитися з його роботою щодо розгляду і

вирішення цивільних справ. Це особливо необхідно «суддям», «прокурору», «адвокатам», «позивачам», «відповідачам».

Другий етап гри — основний. Він повністю відведений для розгляду і вирішення справи. Розгляд справи бажано було б проводити в спеціально підготовленому «залі судових засідань», оснащеним технічними засобами фіксації ходу судового засідання, а ще краще й відеозаписом. Наявність відеозапису дисциплінує студентів, надає можливість у будь-який момент, зупинивши гру, відновити і обговорити з ними потрібний фрагмент гри, дозволяє учасникам процесу побачити себе «у справі» і краще зрозуміти допущені помилки.

Ділова гра повинна проводитися в обстановці і умовах, наближених до розгляду цивільних справ в судах і суворо у відповідності до вимог цивільного процесуального законодавства.

Разом з тим у грі необхідні і певні умовності. Наприклад, тільки умовно можна призупинити провадження у справі, відкласти розгляд справи. І це зрозуміло. Хід гри не може бути призупинений, зупинити ж провадження у справі або відкласти розгляд справи в певній ігровій ситуації «суд» просто зобов'язаний. Тому ці необхідні, умовно вчинювані процесуальні дії тільки фіксуються в процесуальних документах, зміст яких оголошується в залі судового засідання.

Умовно повинні вчинятися і інші процесуальні дії: видалення свідків із залу суду, відводі «складу суду», передача справи в інший суд для розгляду справи по суті та ін.

Вчинення необхідних умовних процесуальних дій у діловій грі обов'язкове. Це повинні знати студенти ще у підготовчий період.

Невчинення умовної процесуальної дії, яку за обставинами справи повинен був вчинити учасник гри, повинно розцінюватися як помилка, що свідчить про прогалини у теоретичній підготовці студентів.

Керує «судовим засіданням» студент, який виконує роль «головуючого». Виконання цієї ролі — складне завдання. Тому гра проходить дедалі організованіше і цікавіше, коли в цій ролі виступає добре теоретично і практично підготовлений студент. У будь-якому випадку до «судового засідання» з цим студентом викладачу необхідно провести співбесіду, допомогти йому у вирішенні складних питань, порадити відвідати місцевий суд і самому ознайомитися із розглядом цивільних справ.

Головуючий зобов'язаний не тільки уважно слідкувати за ходом гри, але і фіксувати для себе вчинення (невчинення) учасниками всіх процесуальних дій. Ні в якому разі не повинна випускатися з уваги і етика спілкування учасників процесу. На цю обставину необхідно звернути увагу особливо увагу.

На прохання викладача у кінці кожної частини судового засідання може бути оголошена невелика перерва. У випадку наявності необхідного технічного забезпечення (відеоапаратурою) цей час може використовуватися для колективного перегляду відеозапису і обговорення роботи студентів в тій чи іншій частині судового засідання. В обговоренні повинні приймати участь всі студенти навчальної групи. Основне в обговоренні — виявити помилки і виявити причини їх вчинення. Наприклад, при обговоренні підготовчої частини судового засідання особливу увагу слід звернути на роботу «суду». При розгляді ж судових промов учасників процесу слід звернути увагу на виступи адвокатів, прокурора.

Виявлені помилки, допущені судом і особами, які беруть участь у справі, можуть бути виправлені тільки у відповідності з процесуальними нормами.

Перерви і обговорення кожної частини судового засідання на цьому етапі гри зовсім не обов'язкові. Вони необхідні тільки у тих випадках, коли хід гри відхиляється від наміченого русла, коли допущені учасниками процесу грубі помилки пройшли непоміченими як для них самих, так і для інших присутніх у залі студентів.

Закінчується ділова гра винесенням «судового» рішення у справі.

Спеціальний час повинен відводитися для підведення підсумків роботи студентів у ділових іграх. Обговорюється робота кожного студента, відзначаючи як позитивні моменти, так і недоліки його роботи у діловій грі. Робота «суду» та інших учасників процесу оцінюється не тільки з точки зору дотримання (недотримання) ними процесуальних норм, але й точки зору дотримання норма судової, адвокатської етики.

Нарешті оцінку роботи студентів у цілому дає викладач.

У грі можуть брати участь до 12 чоловік. Крім основних 12 осіб, кількість учасників може змінюватися за рахунок включення у гру додаткових свідків, експертів, перекладачів.

Учасники гри повинні попередньо повторити теми «Підготовка справи до розгляду» та «Розгляд справи по суті», розділи 1-3 ЦПК України, вивчити матеріали цивільної справи.

Семінарське заняття 6-7

Тема 19. Судові рішення

Питання для усного опитування та дискусії

- 19.1 Поняття та види судових рішень.
- 19.2 Рішення суду: поняття, види.
- 19.3 Вимоги, яким повинно відповідати рішення суду.
- 19.4 Законна сила рішення суду.
- 19.5 Ухвали суду першої інстанції: поняття, види. Вимоги, яким повинна відповідати ухвала суду. Законна сила судових ухвал.
- 19.6 Усунення недоліків судового рішення судом, який його ухвалив.
- 19.7 Вручення судового рішення.

Аудиторна письмова робота

1. Визначити який вид судового рішення повинен постановити суд:
 - 1.1. про процесуальні дії, які необхідно вчинити до судового розгляду;
 - 1.2. про визнання мирової угоди;
 - 1.3. про часткове задоволення вимог позивача;
 - 1.4. про судове доручення;
 - 1.5. про час і місце попереднього судового засідання;
 - 1.6. про звільнення майна від арешту;
 - 1.7. про вжиття заходів щодо усунення причин та умов порушення закону, виявленого судом в ході розгляду та вирішення справи (окрема ухвала);
 - 1.8. якщо між сторонами укладено договір про передачу спору на вирішення третейського суду;
 - 1.9. у разі неявки в судове засідання відповідача, який належним чином повідомлений і від якого не надійшло повідомлення про причини неявки, якщо позивач не заперечує;
 - 1.10. про відмову в задоволенні зустрічного позову (заочне рішення);
 - 1.11. у разі подання заяви про залишення позову без розгляду;
 - 1.12. у випадку смерті фізичної особи, яка була однією із сторін у справі, якщо спірні правовідносини не допускають правонаступництва;
 - 1.13. розшуку відповідача, якщо розгляд справи за його відсутності є неможливим;
 - 1.14. про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку;
 - 1.15. про призначення судово-психіатричної експертизи;
 - 1.16. у разі неподання позивачем без поважних причин витребуваних судом доказів;
 - 1.17. якщо спір між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав розглядається в іншому суді;
 - 1.18. про розподіл судових витрат
 - 1.19. про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
 - 1.20. про тимчасове вилучення доказів державним виконавцем для дослідження судом;
 - 1.21. у разі встановлення судом відсутності предмета спору;
 - 1.22. якщо між сторонами укладено угоду про передачу спору на вирішення до третейського суду, і від відповідача не пізніше початку розгляду справи по суті, але до подання ним першої заяви щодо суті спору надійшли заперечення проти вирішення спору в суді.

2. Охарактеризуйте структуру рішення суду як акту правосуддя. Відповідь оформіть у вигляді таблиці.

3. Вирішити задачі:

3.1. За позовом заводу до Голікова про виселення з відомчої квартири суд у своєму рішенні ухвалив: «Виселити Голікова із спірної житлової площі після того, як йому та його сім'ї буде надане інше приміщення, придатне для проживання».

Чи правильно сформульовано висновки суду?

3.2. Внаслідок наїзду автомашини, яка належала автопідприємству, Капенку завдано каліцтво і майнову шкоду. Капенко звернувся до суду з позовом про відшкодування збитків, завданих у зв'язку із втратою працездатності, і витрат від ушкодження пальта, костюма, взуття. Суд, розглянувши у засіданні усі вимоги, ухвалив рішення, але у висновках вказав про відшкодування збитків, завданих внаслідок зіпсування пальта та взуття, про інші вимоги нічого не вказавши.

Які помилки допустив суд у рішенні і як їх можна виправити?

3.3. Суд ухвалив рішення про стягнення з Калантай 1470 грн. а з Моріца 2630 грн. на відшкодування збитку, нанесеного відповідачами. У порядку виправлення описки цей же суд ухвалою зробив уточнення, що сума в 1630 грн. підлягає стягненню з відповідачів Калантай та Моріца солідарно.

Чи правильні такі дії суду?

3.4. Суд розглянув справу за позовом Громова та Сушко до Сніженко про стягнення 2000 грн. за виконані будівельні роботи. Після винесення рішення по справі суддя вирішив ще раз передивитись матеріали справи, при цьому він встановив, що позивачі за договором виконання будівельних робіт виконали не усі роботи, що були передбачені договором, тому і розмір стягнення за виконані роботи повинен бути зменшений на 500 грн.

Суддя призначив нове засідання та постановив ухвалу про виправлення помилки щодо суми стягнення.

Чи правомірні дії судді? Відповідь обґрунтуйте.

3.5. Різниченко Н. заявив позов до шиферного заводу про поновлення на роботі на посаді змінного майстра цеху й стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу з 12 березня по 22 травня 2020 року з розрахунку 400 грн. місячного заробітку.

Суд у резолютивній частині рішення по цій справі вказав: «Позов Резніченка Н. задовольнити, стягнути на його користь заробітну плату за вимушений прогул з 12 березня по 22 травня 2020 року. Рішення може бути оскарження до Апеляційного суду у десятиденний строк».

Які помилки допущені судом при формулюванні резолютивної частини рішення суду і як їх можна виправити?

3.6. Задовольнивши позов про відшкодування шкоди, суд вказав в резолютивній частині рішення: «Зобов'язати громадянина Григоренка О. відновити пошкоджений автомобіль у попередньому стані протягом одного року, а при невідновленні машини зобов'язати Григоренка О. відшкодувати збитки у сумі 50200 грн. і сплатити судовий збір у сумі 52 грн.».

Чи правильно складена резолютивна частина рішення?

3.7. У п'ятницю через складність справи та необхідність довготривалого складення повного рішення суд після розгляду справи та ухвалення рішення проголосив лише узагальнений виклад позиції відповідача, пояснень осіб, які беруть участь у справі та окремі інші докази, які ним були досліджені. При проголошенні було вказано про висновок суду про

задоволення позову частково та висновок по суті позовних вимог, зазначено про розподіл судових витрат, строк і порядок набрання рішенням суду законної сили та можливість його оскарження у десятиденний строк. Суд зазначив також, що з повним рішенням суду сторони можуть ознайомитись у середу.

Що у вказаній ситуації не відповідає положенням цивільного процесуального законодавства?

3.8. При проголошенні судового рішення, вказавши на складність справи, суддею було зачитано не повне рішення, а лише його резолютивну частину. Було також зазначено, що особи, які беруть участь у справі, зможуть ознайомитися з повним рішенням суду через п'ять днів. Все це було зафіксовано в протоколі судового засідання. Яке порушення щодо порядку ухвалення та проголошення судового рішення наявне у вказаній ситуації?

3.9. Позивач у прохальній частині позовної заяви серед інших вимог просив суд стягнути з відповідача завдані йому збитки у результаті порушення його цивільних прав, через які він був змушений звертатись до суду, сплативши судовий збір і витрати на правову допомогу. Він сплатив судовий збір у розмірі 1551 грн. 20 коп., 500 грн. витрат на правову допомогу, які й просив стягнути з відповідача як збитки відповідно до положень Цивільного кодексу України про відшкодування збитків, зазначивши обидві ці суми у ціні позову.

Як має бути вирішено судом питання щодо задоволення чи незадоволення позовних вимог про відшкодування збитків, понесених позивачем у зв'язку зі сплатою судового збору та витрат на правову допомогу, включених до ціни позову, в разі задоволення судом позову про захист порушеного цивільного права?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : судове рішення; рішення суду; ухвала суду; постанова суду; судовий наказ; законність рішення суду; обґрунтованість рішення суду; нарадча кімната; законна сила; додаткове рішення; роз'яснення рішення; описка; явна арифметична помилка; преюдиційність рішення суду; вступна частина рішення суду; описова частина рішення суду; мотивувальна частина рішення суду; резолютивна частина рішення суду; окрема ухвала.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Під час вивчення зазначеної теми потрібно з'ясувати поняття, суть та види судових рішень. Студент повинен з'ясувати співвідношення понять «судові рішення» та «рішення суду». Потрібно звернути увагу на форми та види рішень. Відповідно до норм ЦПК України судові рішення викладаються у вигляді рішення, ухвали, постанови, судового наказу. При опрацюванні матеріалу, що стосується рішення суду, слід зупинитись на аналізі його поняття, дослідити наявні в науковій літературі класифікації, зокрема, залежно від: способу захисту права та правових наслідків, які вони викликають; обсягу питань, які вони вирішують; частин, з яких складаються; стадій, на яких ухвалюються; викладення резолютивної частини.

У питанні про сутність судового рішення слід виходити з наступного. Суть рішення суду полягає у тому, що воно є актом правосуддя у цивільних справах, яким здійснюється захист суб'єктивного права та правопорядку у цілому.

Рішення суду повинне відповідати вимогам, встановленим законом. Вивчаючи це питання необхідно встановити в чому виражається законність та обґрунтованість рішення. Рішення є незаконним, якщо суд неправильно застосував норми матеріального права або порушив норми процесуального права. Необґрунтованість рішення полягає у неповному з'ясуванні судом обставин, що мають значення для справи; недоведеності обставин, що мають значення для справи; невідповідності висновків суду обставинам справи.

Слід чітко з'ясувати, що конкретно повинно бути викладено судом у кожній частині рішення суду. При аналізі порядку ухвалення судового рішення необхідно приділити увагу складанню неповного рішення, питанням, які вирішує суд під час ухвалення вказаного процесуального документу. Студент повинен з'ясувати значення проголошення рішення суду.

При наявності підстав, які вказані у законі, суд звертає увагу на негайне виконання. Негайне виконання рішення не слід змішувати з виконанням рішення, яке вступило у законну силу з моменту його ухвалення.

По питанню про законну силу судового рішення у науковій та навчальній літературі висловлені різноманітні точки зору. Студенту рекомендується уявити суть наукового спору і продумати свою позицію щодо цього питання. Студент повинен уявити способи набрання рішенням законної сили, її межі.

Вивчаючи способи усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив, студент повинен розмежовувати опіску та арифметичну помилку. Студент повинен засвоїти, хто може виступати суб'єктом ініціювання відповідного способу усунення недоліків, з'ясувати порядок вирішення вказаних питань. Необхідно зупинитись на аналізі підстав ухвалення додаткового рішення.

Рекомендується уважно вивчити питання про ухвали суду. Тут особливу увагу звернути на поняття і види ухвал, маючи на увазі, що у підручниках дані різноманітні класифікації ухвал суду першої інстанції. Студенту необхідно уявити, в чому полягає відмінність рішення суду від ухвали суду першої інстанції, а також від постанови.

При вивченні окремих ухвал суду необхідно проаналізувати зміст статті ЦПК України і уявити, у яких випадках і у якому порядку суд виносить окремі ухвали, який порядок реагування на їх постановлення.

Студенту рекомендується з'ясувати суть наукового спору і продумати свою позицію щодо законної сили ухвал суду.

Важливим напрямом у підготовці до теми є підготовка судових рішень за обраною студентами фавбулою справи.

Семінарське заняття 8

Тема 20. Спеціальні позовні провадження

Питання для усного опитування та дискусії

- 20.1. Спрошене провадження: поняття та значення.
- 20.2. Справи, що розглядаються в порядку спрощеного провадження.
- 20.3. Процесуальний порядок розгляду справ в порядку спрощеного позовного провадження.
- 20.4. Особливості провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування.

Аудиторна письмова робота

1. Вирішити задачі:

1.1. При розгляді цивільної справи за позовом Кирилової до колишнього чоловіка Кирилова про стягнення аліментів на утримання дитини відповідач заявив клопотання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження.

Суд відмовив у розгляді справи за правилами спрощеного позовного провадження, мотивуючи своє рішення тим, що відповідно до чинного ЦПК України, в порядку спрощеного позовного провадження не можуть бути розглянуті справи у спорах, що виникають з сімейних відносин.

Чи допустив суд порушення процесуального законодавства?

1.2. Громадянин Сопілка подав до суду позов до про розірвання шлюбу та розподіл майна подружжя. В позовній заяві містилось клопотання про розгляд частини позовних вимог (щодо поділу майна подружжя) в порядку спрощеного позовного провадження.

Яку ухвалу і на якій стадії повинен постановити суд у відповідь на вказане клопотання?

1.3. При розгляді в порядку спрощеного провадження справи за позовом робітника Петренка до ТОВ «Ком ЛТД» про поновлення на роботі і стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу, суд здійснив розгляд справи без повідомлення сторін за наявними у справі матеріалами.

Як ви оцінюєте дії суду, що розглядав справу по суті?

1.4. Прокурор відповідно до ст. 45 ЦПК України звернувся до суду в інтересах держави через Фонд Державного майна України в особі ВАТ «Орфей», де 50% плюс 1 акція є державними, з цивільним позовом до Іванова про визнання необґрунтованими активів в розмірі 69198,00 грн та їх витребування на користь ВАТ «Орфей» як компенсацію шкоди завданої злочинном.

В обґрунтування позовних вимог прокурор посилався на вирок Калуського міськрайонного суду, яким Іванова було визнано винним у злочині передбаченому ч. 2 ст. 364 та ч. 2 ст. 367 КК України.

Прокурор вказував, що Іванов згідно контракту був відповідальним за забезпечення збереження майна товариства, проте неналежно здійснюючи свої службові обов'язки через несумлінне ставлення до них, знаючи, що договір відповідального зберігання майна закінчився в 2013 році, заходів по забезпеченню належного зберігання не вчиняв, договір відповідального зберігання майна не переуклав, матеріально-відповідальних осіб за збереження майна не призначив, що призвело до втрати основних засобів товариства на загальну суму 69198,00,00 грн.

В якому порядку повинна розглядатися вищевказана справа?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : позовне провадження, спрощене позовне провадження, провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування, судове засідання, малозначні справи, активи.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Спеціальні позовні провадження запроваджені Цивільним процесуальним кодексом України в редакції 2017 року. Вони включають спрощене позовне провадження та провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування.

Спрощене позовне провадження призначене для розгляду малозначних справ, справ, що виникають з трудових відносин; справ про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України тому з батьків, хто проживає окремо від дитини, у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів та якому відмовлено другим із батьків у наданні нотаріально посвідченої згоди на такий виїзд; справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи. В той час як загальне позовне провадження призначене для розгляду справ, які через складність або інші обставини недоцільно розглядати у спрощеному позовному провадженні. (ч. 4 ст. 19 ЦПК). Тому, аналізуючи питання про перелік справ, що можуть розглядатися в порядку спрощеного позовного провадження, необхідно з'ясувати суть і зміст такого поняття як малозначні справи та справи незначної складності.

Під час вивчення зазначеної теми потрібно пам'ятати, що попри те, що спрощене провадження є окремим видом позовного провадження, воно має похідний характер від загального позовного провадження. Це впливає із змісту норми ч.1 ст.279 ЦПК, відповідно до якої розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження здійснюється судом за правилами, встановленими цим Кодексом для розгляду справи в порядку загального позовного провадження, з особливостями, визначеними у цій главі X розділу III ЦПК. Інакше кажучи правові норми, які регулюють порядок спрощеного позовного провадження регламентують як спеціальні правові норми, так і загальні норми, які визначають загальні правила позовного провадження.

Так, зокрема розгляд справи по суті в порядку спрощеного провадження в будь-якому разі розгляд справи проводиться у судовому засіданні. Водночас до особливосте й спрощеного провадження слід віднести два варіанти проведення такого засідання: 1) з викликом сторін та свідків та 2) без їх виклику. Зокрема якщо сторони (та свідки) у судове засідання не викликаються, фіксування судового процесу за допомогою звукозаписувального технічного засобу не здійснюється (ч. 2 ст. 247).

Тому для кращого засвоєння питань теми студентам слід не тільки уважно вивчити зміст норм глави X розділу III ЦПК але й повторно звернутись до положень ЦПК України, що визначають порядок судового розгляду в порядку загального позовного провадження.

При ознайомленні з процедурою спрощеного провадження слід звернути увагу на так зване “перше судове засідання”, про яке йдеться в ст. 279 та інших статтях ЦПК. Адже у справах спрощеного провадження дата першого судового засідання є тим «рубіконом», який визначає можливість реалізації більшості процесуальних прав. Так, наприклад, якщо справа розглядається без повідомлення сторін, то вона розглядається за наявними у справі матеріалами, тобто за матеріалами, які з'явилися у справі до першого судового засідання.

Студент також повинен також засвоїти, які справи не можуть бути розглянуті справи у порядку спрощеного позовного провадження, як от: що виникають з сімейних відносин, крім спорів про стягнення аліментів та поділ майна подружжя; щодо спадкування; щодо приватизації державного житлового фонду; щодо визнання необґрунтованими активів та їх витребування; в яких ціна позову перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; інші вимоги, об'єднані з вищевказаними вимогами.

Вивчаючи питання про провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування необхідно з'ясувати суть і особливості даного виду позовів, їх відмінність від позовів про відшкодування шкоди заподіяної злочином та особливості процесуального порядку розгляду та вирішення цієї категорії справ.

Підсумовуючи слід звернути увагу на те, що оскільки спеціальні позовні провадження є новелою у цивільному процесуальному праві України, у правовому регулюванні цих інститутів права є підвищена ймовірність наявності прогалин, суперечностей, які можуть бути виявлені у ході правозастосовчої практики.

Семінарське заняття 9 **Тема 21. Заочний розгляд справи**

Питання для усного опитування та дискусії

- 21.1. Поняття та значення заочного розгляду цивільної справи.
- 21.2. Умови заочного розгляду справи.
- 21.3. Особливості заочного розгляду справ.
- 21.4. Заочне рішення як особлива форма рішення суду: поняття, значення, зміст.
- 21.5. Скасування та оскарження заочного рішення.

Аудиторна письмова робота

1. Вирішити задачі:

1.1. Громадянин А. подав позов про перерозподіл спадкового майна до громадян П. та Р. На перше судове засідання не прийшов один відповідач Р. Засідання було відкладено. На наступне засідання не прийшов інший відповідач, не повідомивши причини неявки. Суддя виніс ухвалу про заочний розгляд справи.

Чи правомірно вчинив суддя?

1.2. Суд допустив заочний розгляд справи за позовом Чапаєнко до Чапаєнко про відібрання дитини для виховання та ухвалив заочне рішення. Через 10 днів після проголошення

заочного рішення суддя направив відповідачу, який не з'явився, лист, у якому повідомив, що справа розглядом закінчена та ухвалено заочне рішення.

Які процесуальні помилки допустив суддя?

1.3. Розглянувши цивільну справу за позовом Сумраєнко до співвідповідачів Соколових про стягнення збитків суд ухвалив заочне рішення, при цьому у судове засідання не з'явився один із співвідповідачів.

Чи допустив суд процесуальні помилки? Відповідь обґрунтуйте.

1.4. У квітні 2020 року кредитна спілка «Фінанси» звернулася до суду з позовом до Соловей та Вінник про стягнення заборгованості. Позовна заява мотивована тим, що 20 квітня 2016 року між КС «Фінанси» та Соловей було укладено кредитний договір, відповідно до умов якого остання отримала грошові кошти у сумі 15 000 грн на споживчі цілі зі сплатою відсотків за користування кредитом у розмірі 41,00 %. На забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором, 20 квітня 2016 року між КС «Фінанси» та Вінник було укладено договір поруки, відповідно до умов якого остання взяла на себе зобов'язання відповідати солідарно з Соловей за її зобов'язаннями за кредитним договором. У зв'язку з неналежним виконанням умов кредитного договору утворилась заборгованість у розмірі 27689, 21 грн. Посилаючись на те, що відповідачі прийняті на себе зобов'язання не виконують, КС «Фінанси» просила стягнути солідарно з відповідачів на свою користь вказану заборгованість за кредитним договором.

У підготовчому судовому засіданні Вінник заявила клопотання про призначення судово-почеркознавчої експертизи її підпису на договорі поруки. До отримання висновку експерта суд оголосив перерву до 01 серпня 2020 року.

01 серпня року в судове засідання Вінник не з'явилася і не повідомила про причини неявки (із матеріалів справи вбачається, що їй вручена повістка про день, час і місце слухання справи).

Отримавши згоду позивача суд провів заочний розгляд і ухвалив заочне рішення у справі, яким позов задовольнив. Копію заочного рішення на десятий після його проголошення було направлено рекомендованим листом відповідачам.

Чи правомірні дії суду?

У яких випадках може бути оголошено перерву в розгляді справи.

1.5. При розгляді справи О.Л. Стародубської до П.І. Стародубського про виселення останнього відповідач заявив клопотання про відкладення справи на 3 дні для підготовки заперечень на докази, подані позивачкою. Суд це клопотання задовольнив і призначив нове засідання через тиждень. У нове засідання позивачка не з'явилася, але попередньо письмово повідомила, що в цей час у неї співбесіда щодо працевлаштування і вона не може її пропустити і просила суд відкласти розгляд справи.

Суд визнавши причини неявки позивачки неповажними відмовив у задоволенні її клопотання, за згодою відповідача провів заочний розгляд

Чи законні такі дії суду? У яких випадках можливе проведення заочного розгляду?

Які підстави відкладення розгляду справи?

1.6. У справі за позовом щодо стягнення аліментів відповідач повторно не з'явився до суду, про причини неявки суду не повідомив. Відповідач отримав повістку про виклик на перше судове засідання, проте не з'явився без повідомлення причин. Конверт з судовою повісткою про виклик на друге судове засідання повернувся до суду без вручення у зв'язку з не проживанням відповідача за адресою реєстрації. Позивач подав клопотання про заочний розгляд справи.

Що має вчинити суд у такій ситуації?

1.7. По справі за позовом Калітенко до заводу «Художнє скло» про поновлення на роботі, стягнення заробітної плати за вимушений прогул та моральної шкоди суд ухвалив заочне рішення, яким позовні вимоги задовольнив частково. Відповідач подав до суду заяву про перегляд заочного рішення, яка була прийнята судом до розгляду. При розгляді заяви про

перегляд заочного рішення представник відповідача послався та надав суду докази, які підтверджували поважність причин неявки представника відповідача у судове засідання при розгляді справи, а також надав докази, які мали істотне значення для правильності вирішення справи.

Визначте підстави для скасування заочного рішення за результатом розгляду судом заяви про перегляд заочного рішення. У якому порядку може оскаржити дане рішення позивач?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : заочний розгляд цивільної справи; заочне рішення; перегляд заочного рішення; заява про перегляд заочного рішення; оскарження заочного рішення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Становлення інституту заочного розгляду цивільної справи обумовлено необхідністю забезпечення оперативності цивільного процесу, а також недопущення зловживання відповідачем (відповідачами) своїми процесуальними правами щодо участі у судових засіданнях та ін.

При опрацюванні матеріалу за даною темою студентам слід знати, що у науці цивільного процесуального права немає єдиного розуміння щодо сутності заочного розгляду справи. Найбільш поширеними є твердження, що — це форма судового розгляду; відповідно до протилежного позиції — він не є самостійною формою судового розгляду; він виступає самостійним видом провадження. Тому при підготовці до заняття необхідно ознайомитись із наявними в науковій літературі точками зору щодо значення заочного розгляду справи, продумати свою позицію щодо цього питання. Потрібно виділити характерні риси заочного розгляду справи, з'ясувати чим він відрізняється від розгляду справи в загальному порядку.

Особливу увагу необхідно приділити умовам заочного розгляду справи. Ними є: 1) належне повідомлення відповідача про час і місце судового засідання; 2) неявка відповідача в судове засідання без поважних причин або без повідомлення причин; 3) відсутність відзиву відповідача; 4) згода позивача на заочний розгляд справи.

Доцільно проаналізувати і особливості безпосередньої процедури судового розгляду. Специфіка заочного розгляду цивільної справи полягає в тому, що в його рамках неможливою є зміна позивачем предмета або підстави позову, розміру позовних вимог.

Необхідно також звернути увагу на відмінність заочного рішення від інших рішень суду. Зокрема, на відміну від загального правила, за яким рішення суду не може бути змінене чи скасоване судом, що його ухвалив, заочне рішення, за наявності необхідних для цього підстав, може бути скасоване. Відповідач наділений правом подання заяви про перегляд заочного рішення. Слід звернути увагу на строки її подання, вимоги, що ставляться до змісту вказаного процесуального документу, порядок її розгляду, повноваження суду.

Особливо слід підкреслити, що суд, який ухвалив заочне рішення може його скасувати не в будь-якому випадку, а тільки з підстав визначених ЦПК : лише у випадку, якщо відповідач не з'явився в судове засідання та не повідомив про причини неявки з поважних причин і докази, на які він посилається, мають істотне значення для вирішення справи. Позивач наділений лише правом апеляційного оскарження заочного рішення. Слід пам'ятати, що оскарження заочного рішення відповідачем в апеляційному порядку може мати місце лише в разі залишення заяви про перегляд заочного рішення без задоволення та в разі ухвалення повторного заочного рішення. В іншому випадку апеляційний суд відмовляє в прийнятті апеляційної скарги на заочне рішення.

Семінарське заняття 10 Тема 22. Наказне провадження

Питання для усного опитування та дискусії

- 22.1. Поняття та сутність наказного провадження.
- 22.2. Форма та зміст судового наказу.
- 22.3. Заява про скасування судового наказу та порядок її розгляду.

Аудиторна письмова робота

1. Вирішити задачі:

1.1. Сутолокова подала до суду заяву про видачу судового наказу про стягнення з чоловіка Сутолокова аліментів на утримання неповнолітньої дитини у розмірі 1109 грн. щомісяця виходячи з доходів, які отримує боржник.

Чи буде виданий судовий наказ в даному випадку? Відповідь обґрунтуйте.

1.2. Комунальне житлове підприємство №7 звернувся до суду з заявою про видачу судового наказу про примусове стягнення заборгованості по оплаті за комунальні послуги — житлово-комунальні послуги з Семчик. У заяві відсутній договір між боржником та заявником про надання комунальних послуг, та не сплачено судовий збір.

Які процесуальні порушення допущені заявником при подачі заяви про видачу судового наказу? Які процесуальні наслідки при цьому виникають?

Якими мають бути дії судді в даному випадку?

1.3. Суддя прийняв до розгляду заяву Комунального підприємства по утриманню житлового господарства «Житлорембудсервіс» Деснянського району м. Києва про видачу судового наказу, про стягнення з родини Учик заборгованості за комунальні послуги, постановивши про це ухвалу та одночасно призначив судові засідання для розгляду справи, надіслав судові виклики учасникам.

Які порушення допустив суддя?

Який процесуальний порядок видачі судового наказу?

1.4. Тараторкін подав до суду заяву про скасування судового наказу, не дотримавшись при цьому строків, встановлених законом для подання такої заяви.

Які наслідки викликає пропуск боржником процесуального строку на подання заяви про скасування судового наказу?

За яких умов даний строк може бути поновлений судом?

1.5. Чумаченко подав до суду заяву про видачу судового наказу з вимогою про визнання договору купівлі-продажу недійсним.

Чи буде прийнята дана заява до розгляду та чи буде виданий судовий наказ із заявленої вимоги?

Які наслідки відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу до розгляду?

1.6. Суд, розглянувши заяву боржника про скасування судового наказу, постановив ухвалу, якою скасував судовий наказ. Копії ухвали надіслав стягувачу та боржнику у строк, встановлений законом. Стягувач не погодився з цією ухвалою.

Чи має право стягувач оскаржити ухвалу суду про скасування судового наказу?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : судовий наказ; заявник; боржник; зміст судового наказу; заява про скасування судового наказу; скасування судового наказу; законна сила судового наказу.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Наказне провадження своїм завданням має створення умов для спрощеного, без судового засідання вирішення питань про стягнення грошових коштів за вимогами, які носять

очевидний характер і не вимагають залучення усього арсеналу процесуальних засобів для розв'язання спору, що має місце у позовному провадженні.

Доцільно проаналізувати висвітлені точки зору, що склались в науці цивільного процесуального права, щодо визначення сутності наказного провадження, приділити увагу його характерним рисам. Слід при цьому переглянути положення ЦПК України, що здійснюють регламентацію інших видів проваджень. Слід з'ясувати які інститути позовного провадження не застосовуються в наказному провадженні.

Необхідно засвоїти вимоги, які можуть виступати предметом розгляду у справах наказного провадження.

Доцільно також проаналізувати динаміку змін до ЦПК України, щоб зрозуміти які саме процесуальні документи видаються у наказному провадженні, а також визначення його суб'єктного складу.

Студент повинен засвоїти вимоги, що ставлять до змісту заяви про видачу судового наказу, розмір судового збору за її подання, правила визначення підсудності. Необхідно приділити увагу порядку розгляду заяв про видачу судового наказу.

Відповідно до ЦПК України судовий наказ виступає процесуальною формою судового рішення. В науковій літературі склались різні підходи щодо визначення сутності, правової природи судового наказу. Необхідно з'ясувати критерії розмежування рішення та судового наказу.

Слід звернути увагу на сутність правових колізій щодо визначення змісту судового наказу, запропоновані в літературі шляхи їх подолання. Важливим напрямом у підготовці до теми є підготовка судового наказу за обраною студентами фабулою справи.

На окрему увагу заслуговує проблемне питання вручення копії судового наказу боржникові для створення умов для подальшого подання заяви про його скасування. Не безпроблемними є питання обчислення процесуальних та службових строків у цьому випадку. В судовій практиці наявні проблеми щодо процедури вирішення заяви про поновлення пропущеного процесуального строку на оскарження боржником виданого судового наказу.

Необхідно з'ясувати строки, порядок набрання судовим наказом законної сили. Слід звернути увагу на те, що після набрання судовим наказом законної сили виконавчий лист не видається. Необхідно проаналізувати процедуру скасування судового наказу, його правові наслідки.

Семінарське заняття 11-12

Тема 23. Окреме провадження

Питання для усного опитування та дискусії

- 23.1. Поняття та сутність окремого провадження.
- 23.2. Учасники справи у справах окремого провадження.
- 23.3. Загальні правила розгляду та вирішення справ окремого провадження.
- 23.4. Особливості розгляду та вирішення справ окремого провадження.

Аудиторна письмова робота

1. Визначити перелік осіб, за заявою яких може розглядатися справа:
 - 1.1. Про оголошення фізичної особи померлою;
 - 1.2. Про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи;
 - 1.3. Про визнання спадщини відумерлою;
 - 1.4. Про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності;
 - 1.5. Про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку;
 - 1.6. Про визнання фізичної особи недієздатною;
 - 1.7. Про визнання фізичної особи безвісно відсутньою;
 - 1.8. Про поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.

2. Підготувати порівняльну таблицю окремих категорій справ окремого провадження «Процесуальні особливості судочинства у справах окремого провадження»

3. Вирішити задачі:

3.1. До суду з заявою звернувся головний лікар міського тубдиспансеру № 1 Поліщук А.М. В своїй заяві він просив суд прийняти рішення про госпіталізацію в примусовому порядку до його закладу громадянина Шматко І.В. В заяві Поліщук А.М. зазначив, що в лютому 2020 року громадянин Шматко І.В. проходив обстеження в обласній міському тубдиспансері № 1 і в нього було виявлено активний туберкульоз органів дихання, який потребує лікування в умовах стаціонару. Шматко І.В. був поінформований про діагноз, але пішов з лікарні і до останнього часу не з'являвся.

Яке рішення повинен прийняти суд? Визначте заявників і заінтересованих осіб по справі.

Які підстави примусової госпіталізації до протитуберкульозного закладу?

3.2. Громадянка Конякіна Т. М. подала до суду заяву, в якій просила винести рішення про оголошення померлим її чоловіка — Конякіна І.М., з яким вона 5 січня 1987 р. зареєструвала шлюб.

В 2018 р. її чоловік, працюючи на шахті, в результаті нещасного випадку в лютому 2018 року пропав. Це стверджено довідкою шахтоуправління за № 172-ок від 14 березня 2018 року.

Для того, щоб зареєструвати на себе будинок, одержаний у спадщину Конякіна Т.М. в вересні 2020 року, звернулася за свідоцтвом в нотаріальну контору, де їй роз'яснили, що для цього необхідне свідоцтво РАЦСу про смерть Конякіна І.М. Орган РАЦСу, куди вона звернулася з проханням вислати копію свідоцтва про смерть чоловіка, повідомив, що актовий запис про смерть чоловіка РАЦСом не проводився.

Це було підтверджено і довідкою обласного архіву. Суд, розглянувши справу, виніс рішення, яким оголосив Конякіна І.М. померлим.

Чи правильно була вирішена ця справа?

3.3. Розгляд цивільної справи про розкриття банківської таємниці щодо юридичної особи відбувався у закритому судовому засіданні. За результатами розгляду судом було ухвалене рішення про розкриття такої таємниці. У резолютивній частині рішення зазначалось про негайне його виконання та можливість оскаржити рішення в десятиденний строк з моменту його проголошення. При цьому окремо зазначалось, що оскарження рішення не зупиняє його виконання.

Що у вказаній ситуації суперечить нормам цивільного процесуального законодавства?

3.4. Представник подружжя звернувся до суду із заявою про усиновлення. У заяві крім загальних вимог, встановлених у Цивільному процесуальному кодексі для будь-якої категорії справ, було вказано ім'я та місце проживання заявників, прізвище, ім'я по батькові та вік дитини, її місце проживання та відомості про стан здоров'я, клопотання про зміну прізвища, ім'я, по-батькові, дати та місця народження дитини та про запис заявників матір'ю та батьком дитини. Судовий збір було сплачено у розмірі 0,2 розміру мінімальної заробітної плати.

Справа розглядалась за участю заявників, органу опіки та піклування, дитини у закритому судовому засіданні.

Що у вказаній ситуації суперечить положенням Цивільного процесуального кодексу?

3.5. Олійник М. К. звернулася до суду з заявою про визнання її чоловіка Олійника К. Г. померлим. В підтвердження зазначеного Олійник посилалася на те, що її чоловік п'ять років тому виїхав в район Донбасу на будівництво, і з того часу, про нього нічого не відомо.

Які процесуальні дії необхідно провести судді по підготовці справи до розгляду?

3.6. До суду звернулася із заявою Чернявська П.Л. про встановлення факту, що вона є дочкою померлого Чернявського Л. Г., зазначивши, що це їй необхідно для одержання спадку — відповідної частини будинку та вкладу в ощадному банку, які належали її батьку. До заяви були додані: довідка РАЦСу, що актовий запис за місцем народження Чернявської П.Л. в м. Фастові відсутній, тому що актові книги за 1924 — 1940 рр. згоріли в результаті пожежі яка мала місце в 2001 році; довідка будинко-управління № 71 про те, що заявниця проживає в м. Києві по вул. Польовій, 2, та довідка про те, що вона пенсіонерка.

В судовому засіданні було допитано свідків І.Л. Каракулько і М.А. Брик, які ствердили, що справді знають Чернявську П. Л. як дочку Чернявського Л.Г., та зазначили, що між нею, її двома сестрами та братом після смерті батька три роки йде спір про розділ будинку та іншого спадкового майна.

Суд залишив заяву Чернявській П.Л. без розгляду, обґрунтувавши своє рішення тим, що в справі має місце спір про право (хоча сестри і брат заявниці не брали участі у справі і ніяких клопотань чи заперечень від них не поступало).

Чи правомірне рішення суду?

Наявність яких умов необхідно для встановлення юридичного факту?

3.7. Петров А.Л., який внаслідок зловживання спиртними напоями поставив себе і сім'ю в тяжке матеріальне становище, на вимогу матері звернувся з заявою до суду за місцем роботи про визнання його обмежено дієздатним та про призначення його матері опікуном.

Суд на підставі наявних довідок витверезника та дільничного лікаря, що стверджували факт алкоголізму, оголосив А.Л. Петрова обмежено дієздатним, призначивши його опікуном дружину Петрову Н.О.

Чи законне таке рішення суду? Визначте заявників і заінтересованих осіб по справі.

3.8. Сінченко, який втратив вексель на пред'явника, звернувся у відділення банку емітенту з проханням видати йому дублікат, на що йому було відмовлено і роз'яснено, що він такий дублікат одержить тільки після того, коли подасть до відділення банку рішення суду про відновлення судом за ним права на втрачений цінний папір і зробить оголошення про визнання втраченого векселя недійсним.

Чи правильне роз'яснення ощадного банку? Який встановлено законом порядок відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі? Як належить діяти суду, коли на його оголошення на розгляд справи з'явиться держатель цінного паперу?

3.9. Рішенням суду задоволено заяву Петрова І.К. про встановлення факту родинних відносин між ним і померлим Петровим О.К. — братом заявника, з метою оформлення права на спадщину за законом.

Згодом з'ясувалося, що заявник вступив в управління спадковим майном, а двоє інших — його брат і сестра — отримали свідоцтво про право успадкування всього будинку спадкодавця і приховали від нотаріальної контори існування брата (заявника). Вони не брали участі при розгляді справи про встановлення факту родинних відносин.

Хто і як має діяти в цій ситуації? Чи має встановлений в порядку окремого провадження даний факт преюдиціальне значення при розгляді справи у позовному провадженні?

3.10. При розгляді судом справи про усиновлення громадянами України подружжям Гриненко неповнолітньої дитини орган опіки та піклування надав наступний висновок: «Клопотати перед судом про усиновлення дитини та записати заявників батьками усиновленої дитини, змінити прізвище і дату народження».

Чи правильно орган опіки і піклування сформулював свій висновок? Яким чином необхідно викласти висновок, щоб він відповідав вимогам закону?

3.11. До суду звернулася громадянка Горюнова з заявою про встановлення факту смерті її чоловіка в результаті авіакатастрофи і просила стягнути з авіакомпанії «FVB» страховку. Суддя відмовив у прийнятті заяви.

Чи правильно діяв суддя?

3.12. З заявою про встановлення факту прийняття спадщини звернувся громадянин Голобородько, якому нотаріус відмовив у видачі свідоцтва про право на спадщину на підставі того, що останній не міг довести фактичний вступ в управління спадковим майном. Крім Голобородько, інших спадкоємців немає.

За допомогою яких доказів Голобородько може довести цей факт в суді? Хто може приймати участь у справі як заінтересована особа?

3.13. Громадянин Л., який постійно проживав в м. Києві, та громадянка О., яка постійно проживала у м. Одесі, тривалий час перебували у близьких стосунках. Л. по кілька разів на рік прилітав до Одеси і весь час перебування в даному місті проводив з О. Шлюб між ними зареєстрований не був, проте вони спілкувалися як подружжя, планували своє життя, обговорювали питання фінансового характеру, що підтверджується листами, фотокартками. Л. матеріально підтримував О., надавав їй кошти на лікування. Протягом часу перебування у близьких стосунках одне з одним жоден з них одночасно не перебував у шлюбі з іншою особою. Постійне сумісне проживання унеможлиблювалося тим, що їхні місця праці знаходились у різних містах. Після смерті Л. О. звернулася до суду із заявою про встановлення факту проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу. Яким має бути рішення суду?

3.14. До суду надійшла заява від представника психіатричного закладу про госпіталізацію особи до психіатричного закладу в примусовому порядку. Заява була подана за місцем проживання особи, про необхідність госпіталізації якої йшлося. У заяві зазначалось, що особа страждає на психічний розлад, вона не здатна надати усвідомлену згоду на свій огляд, натомість її обстеження можливе лише в стаціонарних умовах. Вказана особа неспроможна самостійно задовольняти свої основні життєві потреби на рівні, який забезпечує її життєдіяльність. Зазначалось також, що особа поступила до психіатричного закладу минулого вечора. До заяви було додано висновок комісії лікарів-психіатрів, який містив обґрунтування про необхідність такої госпіталізації. Чи відповідають вказані дії вимогам цивільного процесуального законодавства?

3.15. До суду в порядку окремого провадження звернулася громадянка про встановлення факту смерті особи, яка пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю. У заяві було зазначено, що її брат зник після потужного землетрусу та викликаних ним пожеж, в результаті чого було повністю зруйновано цілий мікрорайон. Серед зруйнованих та згорілих будівель був і будинок, в якому мешкав брат, і в якому, ймовірно, він перебував під час землетрусу. Після цієї події його ніхто не бачив. Заява була подана 2 липня за місцем проживання заявника. Подія сталася 2 січня. В заяві також вказувалось, що з питань цієї надзвичайної ситуації природного характеру створена спеціальна комісія, яка й розслідує її. Судовий збір не було сплачено. Яку вимогу щодо звернення з питанням про відкриття цивільної справи у суді було порушено?

3.16. В Житомирський міський суд звернулася громадянка Кудлай з заявою про встановлення місця відкриття спадщини. Останнє постійне місце проживання померлого сина заявниці невідоме, але вона знає, що в м. Києві була зареєстрована на його ім'я автомашини ВА32101, а в м. Житомирі знаходиться його дачний будинок.

Суддя відмовив в прийнятті заяви, мотивуючи своє рішення тим, що встановлення даного юридичного факту не породжує ніяких правових наслідків для заявниці.

Чи правильні дії судді?

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : окреме провадження; спір про право; цивільна дієздатність; обмеження цивільної дієздатності, недієздатність; емансипація (надання повного обсягу цивільної дієздатності); безвісна відсутність фізичної особи; оголошення фізичної особи померлою; усиновлення; факти, які мають юридичне значення; фактичні шлюбні відносини; цінні папери на пред'явника; вексель; відумерлість спадщини; психіатрична допомога; безхазяйна нерухома річ; банківська таємниця; право на шлюб; розірвання шлюбу; сепарація (роздільне проживання подружжя).

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Під час вивчення зазначеної теми потрібно з'ясувати поняття та значення окремого провадження. Окреме провадження має характерні риси, які полягають у тому, що у справах окремого провадження немає сторін із протилежними інтересами, а є заявник та заінтересована особа; в них відсутній спір про право. Проте в останньому випадку існує дві точки зору. Згідно з однією в окремому провадженні взагалі немає спору, провадження безспірне, з другої сторони, існує думка, що в окремому провадженні відсутній спір про право, але наявний спір про факт. Рекомендується звернути увагу на правові наслідки виникнення спору про право під час розгляду справи окремого провадження.

В окремому провадженні по-особливому виявляється дія низки принципів цивільного процесу. Аналізуючи дію принципів участі народу безпосередньо у здійсненні правосуддя через присяжних, здійснення правосуддя професійними суддями та у випадках встановлених законом присяжними, необхідно засвоїти у яких категоріях справ можлива їх участь.

Законодавцем визначено перелік категорій справ, які розглядаються в порядку окремого провадження. Студент повинен їх засвоїти та звернути увагу на справи, які лише поійменовані ЦПК України, однак їх розгляд визначається іншими нормативними актами.

Процесуальною формою звернення особи до суду у справах окремого провадження є заява. До учасників справи відносяться заявник, заінтересовані особи. Необхідно з'ясувати хто може виступати вказаними суб'єктами процесуальних правовідносин. Характерною ознакою окремого провадження є те, що заявником може виступати лише визначене законом коло осіб. Студент повинен засвоїти правовий статус цих осіб, маючи на увазі те, що в цьому виді цивільного судочинства відсутні інститути нерозривно пов'язані із позовом. Неможливим у цьому виді судочинства є заочний розгляд справи. Проте не виключається застосування інституту процесуальної співучасті. Також є можливою відмова від заяви, а в окремих випадках зміна предмету або підстави заяви. В науковій літературі, у зв'язку з незастосуванням в окремому провадженні інститутів пов'язаних з позовом, наявна дискусія щодо можливості застосування в цьому виді цивільного судочинства норм, що регламентують забезпечення позову.

На відміну від позовного провадження суд при розгляді справ в порядку окремого провадження, з метою з'ясування обставин справи, може за власною ініціативою витребувати необхідні докази. В окремому провадженні не застосуються положення про межі судового розгляду.

Провадження по кожній справі, що віднесена до окремого провадження, відбувається відповідно до загальних правил цивільного судочинства, правил, що притаманні окремому провадженні в цілому, а також тих, що характеризують виключно певну категорію справ. Специфіка провадження по кожній категорії справ регулюється шляхом визначення процесуальних винятків та доповнень до загального порядку розгляду справ.

Студент повинен звернути увагу на те, що для певних справ окремого провадження встановлені спеціальні строки розгляду, засвоїти їх.

При ухваленні судом рішення судові витрати не відшкодовуються, якщо інше не встановлено законом. Досліджуючи вказане питання студент повинен відтворити матеріал, засвоєний ним при вивченні загальної частини, зокрема, судових витрат.

Слід звернути увагу на те, що рішення суду у справах окремого провадження не підлягають примусовому виконанню, але мають загальнообов'язковий характер.

Найбільш часто у практиці судів зустрічаються справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення. Тому необхідно визначити основні категорії цих справ. Студент повинен уявити необхідність зазначення у заяві про встановлення факту, що має юридичне значення, мети його встановлення.

Крім особливостей, притаманних розгляду справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення, мають певні особливості судового розгляду інші справи окремого провадження: про обмеження дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною; про визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою.

При засвоєнні порядку розгляду справ про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, студент повинен звернути увагу на те, що таке рішення підлягає негайному виконанню.

При опрацюванні процедури розгляду справ про відновлення втрачених цінних паперів на пред'явника та векселі студент повинен з'ясувати в яких випадках розгляд вказаної категорії справ здійснюється в порядку позовного провадження, а в яких — в порядку окремого провадження.

Для визначення порядку судового контролю при наданні психіатричної допомоги, слід визначити місце такого виду справ у системі цивільного процесу, ознайомитися із Законом України «Про психіатричну допомогу» та рекомендованими джерелами у літературі.

Семінарське заняття 13-14 **Тема 24. Апеляційне провадження**

Питання для усного опитування та дискусії

- 24.1. Суть та значення апеляційного провадження, його характерні риси.
- 24.2. Право апеляційного оскарження, порядок та строки його здійснення.
- 24.3. Відкриття апеляційного провадження у справі.
- 24.4. Підготовка розгляду справи апеляційним судом.
- 24.5. Порядок розгляду та вирішення справи апеляційним судом.
- 24.6. Повноваження суду апеляційної інстанції. Ухвали та постанови суду апеляційної інстанції.

Аудиторна письмова робота

1. Вирішити задачі:

1.1. Громадянин В звернувся до суду з позовом до Житомирської міської ради та КП і просив визнати за ним право користування квартирою за адресою Д. та зобов'язати КП укласти з ним договір найму вказаної квартири. В обґрунтування своїх вимог посилався на те, що перебуває в черзі на отримання житла, іншим житлом не забезпечений, оплачує житлово-комунальні послуги та підтримує квартиру у належному стані. Суд першої інстанції, керуючись ЗУ "Про оренду державного та комунального майна" задовольнив позов повністю. Суд апеляційної інстанції повністю скасував рішення суду першої інстанції. Чи законним є рішення суду апеляційної інстанції?

1.2. В ухвалі суду про залишення апеляційної скарги без руху було надано строк для усунення її недоліків. Строк було написано цифрами - 50 днів з дня отримання ухвали особою, яка подала апеляційну скаргу. На шостий день після отримання підтвердження отримання цієї особою ухвали, була постановлена ухвала про повернення скарги. На наступний день особа звернулася до суду з заявою про продовження строку для усунення недоліків апеляційної скарги, вказавши, що ухвалою було надано "50", а не "5" днів для усунення недоліків.

Як у цивільному процесуальному законодавстві вирішено питання про можливість вчинення процесуальних дій суддею апеляційного суду щодо заяви про продовження строку, адже вже постановлена ухвала про повернення скарги?

1.3. При розгляді апеляційної скарги прокурора на рішення суду за позовом прокурора в інтересах Сторчака до Шумського про відшкодування збитків у судовому засіданні прокурор відмовився від апеляційної скарги.

Проаналізуйте дії учасників та суду. Які наслідки викликає відмова прокурора від апеляційної скарги?

1.4. Суд розглянув цивільну справу за позовом Маришевської до Маришевського про стягнення аліментів на утримання сина Олега. Про це рішення стало відомо Гродинській, яка отримувала від Маришевського аліменти на сина Віталія, який народився від колишнього шлюбу з Маришевським. Вона вирішила оскаржити рішення суду, оскільки суд не залучив її до участі у справі, а задовольнивши позов, порушив її право на аліменти в більшому розмірі.

Проаналізуйте дії учасників. Які помилки допущені? Чи має право Гродинська на апеляційне оскарження?

1.5. Тарнавська К. Г. 17 років працювала на посаді інженера-економіста, і була звільнена СП «Долина» з роботи за скороченням штату, в той час, коли КСП залишив на роботі економістом особу, яка не мала навіть середньої спеціальної освіти. Тарнавська вважала, що її звільнили неправильно і звернулася в суд з позовом про поновлення на роботі, додавши до заяви позитивні характеристики, які видавалися їй раніше СП.

В судовому засіданні всі ці факти були доведені, але суд в позові Тарнавській про поновлення на роботі відмовив, посилаючись на те, що вона пропустила встановлений трудовим законодавством строк для звернення до суду за захистом своїх прав.

На які порушення закону необхідно вказати в апеляційній скаргі Тарнавській? Які процесуальні дії належить провести судді у порядку підготовки цієї справи до розгляду в суді другої інстанції?

1.6. Агропідприємство заявило в суд позов до Молчанової про виселення з будинку, наданого позивачем відповідачу на час роботи в підприємстві інженером-механіком. Молчанов порушив угоду і працює тепер на заводі. Розглянувши справу, суд оголосив резолютивну частину про виселення Молчанова з наданням відстрочки на 3 місяці, хоч він цього не просив і відклав складання мотивованого рішення на 3 дні. Підстави для прийняття цього рішення і закон, яким керувався суд, в рішенні не були зазначені.

Апеляційний суд цю частину судового рішення скасував і допустив по справі негайне виконання.

Чи правильно була вирішена справа?

1.7. Суд розглянув позов Ярченко та Семенової до Чорного про відшкодування збитків, завданих залиттям квартири. Позов суд задовольнив частково. Позивачки оскаржили рішення суду. У судовому засіданні в апеляційній інстанції співпозивачка Ярченко відмовилась від позову, а співпозивачка Семенова відмовилась від апеляційної скарги.

Які дії повинен вчинити суд?

1.8. Паньків оскаржив рішення суду в частині зобов'язання його відшкодувати судові витрати у дохід держави. Він вважав, що суд неправильно поклав на нього цей обов'язок, оскільки позивачка була звільнена від судових витрат. Апеляційний суд, розглядаючи скаргу, встановив, що рішення про задоволення позову ухвалено з порушенням закону та скасував його, направивши справу на новий розгляд у суд першої інстанції.

Проаналізуйте дії учасників. Чи допущені помилки? Які межі розгляду апеляційної скарги? Чи пов'язаний суд апеляційної інстанції доводами апеляційної скарги? Чи може він вийти за межі апеляційної скарги?

1.9. При розгляді апеляційної скарги в судовому засіданні не здійснювалась фіксація судового засідання. Позивач зробив заперечення головному з приводу цього. Але головуючий роз'яснив, що в апеляційній інстанції фіксація судового засідання не потрібна.

Вкажіть на помилки учасників чи суду.

1.10. Благов подав апеляційну скаргу на рішення суду першої інстанції, ухваленого в справі про розподіл сумісного майна подружжя. При розгляді цієї скарги апеляційний суд встановив, що в рішенні не було зазначено, ім'ям якої держави воно винесено, а також було виявлено кілька граматичних помилок. Але в цілому рішення є вірним.

Яке повноваження має застосувати в цьому випадку апеляційний суд?

1.11. Помічник прокурора подав апеляційну скаргу на рішення суду у цивільній справі про виселення, в якій брав участь, вказавши, що постановляючи рішення, суд допустив наступні порушення закону: справа була розглянута у відсутності відповідача, який не був належним чином повідомлений про день і час розгляду справи, крім того, суд застосував норму права, яку не мав застосовувати, а також рішення суду було підписано тільки двома суддями, хоча справа розглядалась колегіально.

Які повноваження повинен застосувати апеляційний суд? Чи мав право на апеляційне оскарження помічник прокурора?

1.12. В експедитора фабрики індпошиву одягу О.І. Кандиби після повернення з відрядження, при здачі текстильних виробів була виявлена нестача одного рулону вовняної тканини, який, за його словами, був викрадений з автомашини в дорозі.

Суд позов фабрики до О.І. Кандиби задовольнив частково, стягнув суму шкоди у розмірі місячної зарплати, мотивуючи тим, що в діях О.І. Кандиби відсутня корислива заінтересованість, відповідач має на утриманні дружину і дитину і що єдиним джерелом для його існування є його заробітна плата.

Тоді коли з справи впливає, що дружина Кандиби працює бухгалтером торгової фірми, а відповідач за останні два роки придбав автомашину і човен.

Чи правильне це рішення суду? Коли ні, то як можна домогтися його скасування? Визначте повноваження суду апеляційної інстанції.

1.13. П. 10 серпня 2017 р. звернулася до суду з позовом до Р, вказавши, що відповідач без її та співвласника квартири С. дозволів в травні 2017 р. почав прибудову санвузла, чим створює їй перешкоду в користуванні житлом, так як прибудова погіршує інсоляцію її квартири та підвищує її вологість. На її вимоги припинити будівництво Р. відповів, що має дозвіл міськвиконкому на прибудову. Після звернення в міськвиконком йому було надано припис про заборону дальшого будівництва і 04 серпня 2017 р. виконком прийняв рішення про зупинення дії рішення виконкому від 27.07.95 р., яким зупинив дію зазначеного рішення в частині дозволу Р. замовити проектну документацію на добудову до квартири допоміжних та житлових приміщень за власний рахунок. Проте Р. продовжує будівництво.

В зв'язку з цим П. уточнила позовні вимоги і просила з метою усунення перешкод в користуванні квартирою зобов'язати Р. знести фундамент під прибудову до квартири з південно-західного боку як самовільне будівництво, стягнути з Р. на її користь 2000 грн. моральної шкоди і витрати пов'язані з розглядом справи і сплаті судового збору. Також зобов'язати міськвиконком скасувати рішення від 27.07.95 р.

Рішенням Кам'янець-Подільського міськрайонного суду від 01 вересня 2018 року позов П. задоволено частково. Зобов'язано Р. знести самочинне будівництво — фундамент під прибудову з південно-західного боку до квартири та привести земельну ділянку, зайняту фундаментом у придатний для її використання стан за власні кошти протягом місяця з моменту вступу рішення в законну силу, у випадку невиконання рішення суду в зазначений термін примусово знести самочинно збудований фундамент — прибудову з південно-західного боку до квартири та привести земельну ділянку, зайняту цим фундаментом, у придатний для її використання стан за кошти Р. Стягнуто з Р. на користь П. 270 грн. витрат, пов'язаних з розглядом справи, та 840 грн. 25 коп. витрат по сплаті судового збору, моральну шкоду не стягнуто.

В задоволенні позову П. про часткове скасування рішення міськвиконкому від 27.07.95 р. відмовлено.

В апеляційній скарзі П. просить рішення суду змінити та задоволити її вимоги щодо моральної шкоди і понесених судових витрат, пославшись, що в результаті неодноразових судових засідань по припиненню відповідачем неправомірного будівництва перенесла великий стрес та погіршився її і сина стан здоров'я.

П. в апеляційній скарзі рішення суду просить скасувати, а провадження по справі закрити, посилаючись, що будівництво прибудов велось ним відповідно до затвердженого проекту без будь-яких відхилень чи порушень будівельних норм та правил

Яке рішення повинен прийняти суд апеляційної інстанції?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: способи перегляду судових рішень; апеляційне провадження; суд апеляційної інстанції; право на апеляційне оскарження; апеляційна скарга.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Для засвоєння матеріалу теми та для створення фундаменту знань для опанування наступних тем навчальної дисципліни слід зосередити увагу на світовому досвіді перегляду судових рішень суду першої інстанції. Визначити перспективи вдосконалення цього механізму, ступінь реалізації принципу цивільного процесу щодо забезпечення апеляційного та касаційного оскарження ухваленого у справі судового рішення.

Визначити загальну характеристику способів перегляду судових рішень за чинним цивільним процесуальним законодавством, зокрема, апеляційного перегляду цивільної справи; касаційного перегляду цивільної справи; перегляду цивільної справи у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Студент повинен уявити поняття, значення апеляційного провадження, проаналізувати його характерні риси. За необхідне звернути увагу на види апеляційного провадження, критерії їх розмежування. Основними критеріями поділу апеляційного провадження на види є можливість або навпаки відсутність такої направлення апеляційним судом справи на новий розгляд до суду першої інстанції, а також можливість або навпаки відсутність такої подання учасниками справи, нових доказів до суду апеляційної інстанції. Студент повинен з'ясувати переваги та недоліки вказаного механізму перегляду судових рішень, переглянувши при цьому положення ЦПК України, що регламентують касаційне провадження, перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Проте на даному етапі не ставиться за мету детальне вивчення означеної проблематики, а радше побіжне з ним ознайомлення. Необхідно звернути увагу на те, що суд апеляційної інстанції перевіряє законність та обґрунтованість судових рішень, які не набрали законної сили, з'ясувати зміст вказаних понять.

Студент повинен розмежовувати поняття «апеляційне провадження» та «право апеляційного оскарження». Аналіз права апеляційного оскарження необхідно здійснювати шляхом визначення його поняття та значення, суб'єктів здійснення вказаного права (учасники справи, особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права та обов'язки), об'єктів, щодо яких можлива його реалізація (рішення, ухвали, судові накази суду першої інстанції, які не набрали законної сили), процесуальної форми (апеляційна скарга), строків, порядку реалізації.

Аналізуючи строки апеляційного оскарження необхідно звернути увагу на початок їх перебігу.

Студент повинен засвоїти порядок відкриття апеляційного провадження у справі, звернути увагу на підстави відмови у відкритті цього провадження, повернення апеляційної скарги.

При вивченні процесуальної форми здійснення права апеляційного оскарження слід приділити увагу приєднанню до апеляційної скарги, проаналізувати наявні в науковій

літературі точки зору щодо ефективності існування вказаного процесуального інституту. Важливим напрямом у підготовці до теми є підготовка апеляційної скарги за обраною студентами фабулою справи. Студент має засвоїти порядок, строк, суб'єктний склад здійснення права на приєднання до апеляційної скарги.

Особа, яка подала апеляційну скаргу, наділена такими диспозитивними правами як правом на зміну, доповнення апеляційного скарги, її відкликання, відмову. Необхідно розмежовувати відкликання та відмову від апеляційної скарги, звернувши увагу на строки здійснення вказаних прав, правові наслідки.

Студент має засвоїти процесуальні дії, що вчиняються суддею-доповідачем на стадії підготовки розгляду справи. При цьому слід звернути увагу на те, що на вказаній стадії цивільного процесу суд вирішує питання щодо поважності причин неподання доказів до суду першої інстанції. Потрібно засвоїти строки відкриття, підготовки розгляду справи апеляційним судом, призначення справи до розгляду.

Розгляд справи апеляційним судом здійснюється в матеріально-правових та процесуальних межах. Апеляційний суд перевіряє судові рішення в межах доводів апеляційної скарги та вимог, заявлених у суді першої інстанції. Проте суд наділений правом виходу за вказані межі у випадках встановлених законом. При визначенні означеної проблеми слід з'ясувати умови прийняття доказів, нових доказів судом апеляційної інстанції та їх дослідження. Зокрема, апеляційний суд досліджує докази, які судом першої інстанції досліджувались з порушенням встановленого порядку або в дослідженні яких було неправомірно відмовлено. Суд досліджує нові докази у разі, якщо їх неподання до суду першої інстанції було зумовлено поважними причинами.

Процесуальною формою розгляду справ апеляційним судом виступає судове засідання, яке складається з наступних частин: підготовча частина, розгляд апеляційної скарги, судові дебати, ухвалення та проголошення судового рішення. Вивчаючи судовий розгляд, необхідно звернути увагу на послідовність дачі пояснень учасниками справи, специфіку перебігу судових дебатів.

Вивчення питання про повноваження суду апеляційної інстанції краще розпочинати із з'ясування змісту відповідних статей ЦПК України, після чого слід уважно опрацювати навчальну та рекомендовану додаткову літературу. Слід розмежовувати повноваження апеляційного суду за наслідками розгляду апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції та повноваження за наслідками розгляду скарги на ухвалу суду першої інстанції. Окрему увагу необхідно приділити повноваженням апеляційного суду за наслідками розгляду апеляційної скарги на судовий наказ. Слід уважно розглянути кожне із вказаних повноважень суду і виявити, які правові наслідки тягнуть вони у випадку їх застосування судом апеляційної інстанції.

За результатами розгляду апеляційної скарги суд приймає постанову. Рекомендується чітко знати умови, при яких можлива зміна чи ухвалення нового рішення суду. Студент повинен засвоїти структуру та зміст судових рішень апеляційного суду, порядок набрання ними законної сили, доцільно порівняти їх із змістом судових рішень суду першої інстанції.

Семінарське заняття 15-16

Тема 25. Касаційне провадження

Питання для усного опитування та дискусії

- 25.1. Суть та значення касаційного провадження, його характерні риси.
- 25.2. Право касаційного оскарження, порядок та строки його реалізації.
- 25.3. Відкриття касаційного провадження у справі.
- 25.4. Підготовка справи до касаційного розгляду.
- 25.5. Порядок розгляду та вирішення справи судом касаційної інстанції.
- 25.6. Повноваження суду касаційної інстанції. Ухвали та постанови суду касаційної інстанції.

Аудиторна письмова робота

1. Підготуйте проект процесуального документа, який належить постановити суду касаційної інстанції, який встановив:

- а) відповідач заявив клопотання про зустрічне забезпечення позову;
- б) в справу надійшло клопотання про вступ у справу правонаступника;
- в) по справі за позовом житлового кооперативу, по якій брав участь Кирик як голова кооперативу, хоч під час розгляду справи він ним не був, а суд не мав відомостей, що правління кооперативу було повідомлене про день і час розгляду справи;
- г) що суддя Зірко повідомив сторонам всі ті судження, які висловлювали судді у нарадчій кімнаті при вирішенні їх справи;
- д) відсутність протоколу судового засідання; непідписання його секретарем судового засідання; допущення виправлень, підчисток, перекреслення абзаців, наявність незакінчених фраз тощо;
- е) в рішенні суду були зроблені дописки іншим чорнилом — прізвища свідків і підписи складу суду; в другому — була підчищена і витерта дата постановлення ухвали, виправлена дата надання відстрочки виконання рішення і ці виправлення судом не були застережені;
- є) що суд залучив до участі в справі третьою особою ЖЕО і рішенням поклав на неї обов'язок відкрити особистий рахунок Калиті на частину спірної житлової площі;
- ж) суд першої інстанції відмовив в позові заводу про стягнення переплачених грошових сум Шульзі, виходячи з нормативних розцінок за фарбування фасаду будинку культури, не з'ясувавши вартості робіт по цих розцінках;
- з) суд першої інстанції постановив рішення, вказавши в ньому співвідповідачем особу, яка брала участь у справі в якості представника.

2. Вирішити задачі

2.1. Власник будинку Левченко пред'явив позов до Чеховського про виселення його з кімнати, яку він наймав у будинку, в зв'язку з тим, що Чеховський не сплачує гроші за оренду кімнати. Чеховський у свою чергу пред'явив зустрічний позов про стягнення з Левченко 500 грн. за килим, який він продав Левченко, але грошей так і не одержав.

Суд відмовив у прийнятті цього зустрічного позову, тому що, на його думку, немає підстав для спільного розгляду їх в одному процесі, про що постановив ухвалу.

Чеховський оскаржив ухвалу суду, але апеляційний суд не задовольнив скаргу, визнавши мотивацію відмови прийняття зустрічного позову законною, а також враховуючи те, що Чеховський може пред'явити позов до Левченко окремо.

Чеховський вирішив звернутись з касаційною скаргою до касаційного суду, оскільки вважав незаконними судові рішення суду першої та апеляційної інстанцій.

Чи є підстави для задоволення касаційної скарги? Який порядок подання касаційної скарги?

2.2. До суду касаційної інстанції разом із касаційною скаргою надійшла заява про забезпечення позову. По касаційній скарзі через три дні була постановлена ухвала про відкриття касаційного провадження, а заява про забезпечення позову була розглянута у день її надходження та повернена заявнику. В ухвалі, зокрема, зазначалось на неможливість подання заяви про забезпечення позову на стадії касаційного провадження, адже норми Цивільного процесуального кодексу України про касаційне провадження не передбачають забезпечення позову на цій стадії.

Що у вказаній ситуації було порушено та суперечить нормам цивільного процесуального законодавства?

2.3. Говоров звернувся з позовом до Морозова про визнання договору недійсним. Рішенням суду першої інстанції позов був задоволений. Рішення залишене без змін ухвалою апеляційного суду. Відповідач подав касаційну скаргу на рішення першої інстанції та ухвалу апеляційного суду з порушення строку на касаційне оскарження. У клопотанні про поновлення

строку на касаційне оскарження відповідач послався на те, що після проголошення ухвали йому був наданий неповний текст ухвали, а її повний текст був наданий йому зі сплином строку на касаційне оскарження, що, на його думку, є поважною причиною пропуску строку. До клопотання була додана копія заяви відповідача про видачу повного тексту ухвали апеляційного суду, подана у день постановлення ухвали, з відміткою про її видачу зі сплином строку на касаційне оскарження.

Що має вчинити суддя-доповідач у такій ситуації?

2.4. Між подружжям було укладено мирову угоду, на підставі якої спільне майно подружжя було поділено між сторонами та закрито провадження у справі. Банк не погодився з вказаною ухвалою та оскаржив її в апеляційному порядку. Апеляційному суду було надано копії договорів іпотеки, постанови про відкриття виконавчого провадження, акту опису та арешту майна, з яких вбачається, що частина нерухомого майна, яка була предметом поділу між подружжям, перебуває в іпотеці банку, це майно описане та арештоване в процесі примусового виконання рішення суду про стягнення з подружжя на користь банку суми боргу за кредитним договором. Апеляційний суд апеляційну скаргу повернув заявнику на тій підставі, що оскаржуваною ухвалою суд не вирішив питання про права та обов'язки банку. Банк подав касаційну скаргу на ухвалу апеляційного суду щодо повернення апеляційної скарги.

Яку ухвалу має постановити суд касаційної інстанції за цією скаргою?

2.5. Згідно з угодою про обмін жилими будинками позивачка М.С. Туліна передала відповідачу О.М. Кондратенку належні їй на праві приватної власності 2/3 частини будинку в обмін на 1/3 частини будинку, яка належить О.М. Кондратенку. Через півтора місяця М.С. Туліна звернулася до суду з позовною заявою, в якій просила угоду про обмін визнати недійсною, оскільки вона її вклала під загрозою з боку відповідача та без згоди її дочки О.К. Солошенко, якій в цьому будинку належить 1/3 частина. Крім того, вона зазначила, що в результаті проведеного обміну О.М. Кондратенко обманув її, не виконавши умов угоди по передачі двох сараїв.

Суд ухвалив, рішення яким відмовив у задоволенні позовних вимог М.С. Туліної, посилаючись на те, що позивачка не навела достатньо доказів, які б підтвердили факт укладення угоди між нею і відповідачем під загрозою.

Це рішення було оскаржено в апеляційному порядку дочкою позивачки — О.К. Солошенко, яка стверджувала, що угода про обмін є недійсною оскільки порушує її право власності на частину будинку, розділу якого в натурі в неї з матір'ю не було.

Суд апеляційної інстанції відмовив у прийнятті апеляційної скарги О.К. Солошенко, посилаючись на те, що вона не брала участі у справі і не має права апеляційного оскарження.

Чи правомірне рішення суду апеляційної інстанції? У якому порядку воно може бути оскаржено? На які порушення закону необхідно вказати в скарзі? Напишіть її.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: касаційне провадження; суд касаційної інстанції; касаційна скарга; склад суду касаційної інстанції; повноваження суду касаційної інстанції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Вивчення теми, яка стосується перегляду судових рішень у касаційному порядку слід розглядати у розрізі загальних правил перегляду цивільних справ, тобто порівнювати правові норми, які стосуються оскарження судових рішень, які не набрали законної сили, з цими стадіями цивільного процесу.

Студент повинен уявити поняття значення касаційного провадження, окреслити характерні риси. Звернути увагу на те, що у касаційному порядку можуть бути переглянуті також судові рішення суду першої інстанції, рішення та ухвали апеляційного суду. Проте

рішення, ухвали суду першої інстанції можуть виступати об'єктом касаційного оскарження лише у разі їх перегляду в апеляційному порядку. Необхідно звернути увагу на те, що суд касаційної інстанції перевіряє лише законність судових рішень, які набрали законної сили. Необхідно засвоїти, який суд реалізує повноваження суду касаційної інстанції в Україні.

Студент повинен розмежовувати поняття «касаційне провадження» та «право касаційного оскарження». Аналіз права касаційного оскарження необхідно здійснювати шляхом визначення його поняття та значення, суб'єктів здійснення вказаного права (учасники справи, особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права та обов'язки), об'єктів, щодо яких можливе його здійснення, процесуальної форми (касаційна скарга), строків, порядку здійснення. Студент повинен виділити спільні та відмінні риси здійснення права апеляційного та касаційного оскарження.

При вивченні процесуальної форми здійснення права касаційного оскарження слід приділити увагу приєднанню до касаційної скарги, проаналізувати наявні в науковій літературі точки зору щодо ефективності існування вказаного інституту. Студент має засвоїти порядок, строк, суб'єктний склад здійснення права на приєднання до касаційної скарги. Особа, яка подала касаційну скаргу, вправі її змінити, доповнити, відкликати, відмовитись від неї.

Студент має засвоїти процесуальні дії, що вчиняються на стадії відкриття касаційного провадження у справі, приділити належну увагу аналізу підстав повернення касаційної скарги, відмови у відкритті касаційного провадження у справі, процедурі вирішення питання про зупинення виконання рішення (ухвали).

Необхідно звернути увагу на процесуальну форму підготовки справи до касаційного розгляду та попереднього розгляду справи, склад суду, коло питань, що вирішуються судом на цих етапах. Потрібно засвоїти процедуру та підстави призначення справи до судового розгляду. При розгляді справи судом касаційної інстанції відсутні судові дебати. Студент має проаналізувати процесуальні дії, вчинювані під час розгляду справи судом касаційної інстанції.

Розгляд справи судом касаційної інстанції здійснюється в матеріально-правових та процесуальних межах. Суд касаційної інстанції перевіряє судові рішення в межах доводів касаційної скарги та вимог, заявлених у суді першої інстанції. Проте суд наділений правом виходу за вказані межі у випадках встановлених законом.

Суд касаційної інстанції не може встановлювати або (та) вважати доведеними обставини, що не були встановлені в рішенні чи відкинуті ним, вирішувати питання про достовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими.

Потрібно засвоїти строки відкриття, підготовки справи до касаційного розгляду, попереднього та судового розгляду справи.

Вивчення питання про повноваження суду касаційної інстанції краще розпочинати із з'ясування змісту відповідних статей ЦПК України, після чого слід уважно опрацювати навчальну та рекомендовану додаткову літературу, порівняти їх із повноваженнями суду апеляційної інстанції. Слід розмежовувати повноваження суду за наслідками розгляду касаційної скарги на рішення та повноваження за наслідками розгляду скарги на ухвалу. Слід уважно розглянути кожне із вказаних повноважень суду касаційної інстанції і виявити, які правові наслідки тягнуть вони у випадку їх реалізації судом.

Дуже важливим є з'ясування характеру тих вказівок, які вправі давати суд касаційної інстанції при скасуванні судових рішень. Існує правило, згідно з яким ці вказівки є обов'язкові для суду, який знову розглядатиме справу. Але ці вказівки не повинні входити у суперечність із принципом незалежності суддів, котрі у своїй діяльності підпорядковуються тільки закону, не повинні утискати їхню свободу і внутрішнє переконання при оцінці доказів.

За результатами розгляду касаційної скарги суд приймає постанови, постановляє ухвали. Рекомендується чітко знати умови, при яких можлива зміна чи ухвалення нового рішення суду. Студент повинен засвоїти структуру та зміст судових рішень суду касаційної інстанції, порядок набрання ними законної сили, доцільно порівняти їх із структурою та змістом судових рішень суду першої, апеляційної інстанцій.

Тема 26. Перегляд судових рішень у зв'язку із нововиявленими або виключними обставинами

Питання для усного опитування та дискусії

- 26.1. Сутність та значення провадження у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами, його характерні риси.
- 26.2. Право на порушення провадження у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами та процесуальний порядок його здійснення.
- 26.3. Процесуальний порядок розгляду заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами.
- 26.4. Повноваження суду за наслідками розгляду заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами.

Аудиторна письмова робота

1. Здійсність порівняльноправову характеристику перегляду судових рішень в зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами у формі таблиці.

2. Вирішити задачі:

2.1. Між спадкоємцями Я.М. Григоришиною і П.М. Бліною виникла суперечка з приводу поділу спадкового майна. П.М. Блінова вважала, що при визначенні її розміру частки майна не повинні враховуватися предмети домашнього вжитку. Розглянувши справу, суд поділив порівну майно між спадкоємцями, включив до нього і предмети домашнього вжитку.

Через місяць до цього ж суду звернувся Г.М. Буркаль із заявою до Я.М. Григоришиної і П.М. Блінової про визнання права власності на спадкове майно, яке було поділено між відповідачками, і яке йому належить за заповітом померлого батька Буркаль М.В.

Як повинен вирішити даний спір суд?

2.2. Хромченко, проживаючи на житловій площі Диль, з якою він перебував в зареєстрованому шлюбі, був на 1 рік відряджений на роботу за межі України. По закінченні відрядження він повернувся до м. Києва, але Диль не допустила його в квартиру, і Хромченко пред'явив в суд позов про визнання за ним самостійного права на частину жилплощі.

Заперечуючи проти позову, Диль подала зустрічну вимогу про те, що в Хромченка відсутнє право на жилплощу, тому що ще рік тому назад він припинив з нею спільне життя, виїхавши з Києва. Одночасно Диль К. М. заявила перед судом клопотання про зупинення провадження судом по справі до розгляду другої справи за позовом до Хромченка про визнання недійсним шлюбу, зареєстрованого з ним, оскільки Хромченко до реєстрації з нею шлюбу перебував у другому зареєстрованому шлюбі. Суд відхилив це клопотання, справу розглянув і позов Хромченка задовільнив. А через декілька днів шлюб Хромченка з Диль був визнаний судом недійсним.

Визначте підстави для оскарження судових рішень.

2.3. При розгляді справи про поновлення на роботі Бережного В.Ю., звільненого за прогул без поважних причин, свідки Гюрін А.М. і Лукіна А.П. дали показання в судовому засіданні про те, що невихід на роботу позивача протягом 3-х днів обумовлюється тим, що він рятував державне майно від пожежі і отримав незначні пошкодження здоров'я, йому була надана медична допомога і листок непрацездатності на 3 дні.

Враховуючи ці обставини, суд поновив на роботі Бережного В.Ю., виніс окрему ухвалу на незаконні дії адміністрації автопідприємства, де працював позивач. Через деякий час профспілка одержала заяву від своїх працівників про те, що Березний В.Ю. одержав пошкодження здоров'я не при врятуванні державного майна, а в заподіяному ним дебоші, але приховав це. Свідки знали про це, але Лукіна А.П. використала своє службове становище фельдшера, допомогла Бережному В.Ю. незаконно одержати листок непрацездатності.

При перевірці ці факти були підтверджені. Чи є підстави для перегляду рішення за нововиявленими обставинами?

2.4. Квартирний відділ видав на одну і ту ж квартиру два ордери — Сидоренку і Коломійченку, який перший зайняв квартиру. Сидоренко звернувся до суду з позовом про визнання за ним права на житлоплощу і виселення Коломійченка, оскільки ордер йому видано на 4 дні раніше. Суд взяв до уваги, що сторони перебували на черзі і, за поясненням представника заводу, обидва підлягають забезпеченню житлом, відмовив Сидоренку в позові. Пізніше було встановлено, що Коломійченку належить будинок на правах особистої власності в приміському районі міста, сполученому електричкою, в зв'язку з чим держадміністрація району скасувала своє рішення про видачу Коломійченку ордера на житлоплощу в будинку заводу.

Чи має право Сидоренко з цих підстав подати заяву про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами?

Який процесуальний порядок такого перегляду?

2.5. Морозову стало відомо, що суд прийняв рішення щодо права власності на будинок, співвласником якого він є за заповітом. Суд не залучив його до участі у справі. З прийнятим рішенням він не був згодний, адже право власності на весь будинок було визнано за іншою особою. Рішення набрало законної сили. Морозов подав заяву про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами. Яку ухвалу має прийняти суддя за цією заявою?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: нововиявлені обставини; виключні обставини; підстави перегляду; зава про перегляд судового рішення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Для з'ясування суті перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами важливо визначити, що об'єднує його зі способами перевірки правильності судових рішень у апеляційному та касаційному порядку і ті суттєві відмінності, які дозволяють виділити його у якісно самостійний вид. Загальне — це мета — недопущення залишення в силі незаконного та необгрунтованого судового рішення.

Об'єктом перегляду можуть виступати рішення, ухвали, постанови якими закінчено розгляд справи, що набрали законної сили.

Для перегляду справи за нововиявленими обставинами характерне те, що судова помилка встановлена внаслідок відкриття, виявлення обставин, які не тільки не були, але й не могли бути відомі суду і учасникам справи. Однак ці обставини, що важливо, існували та є істотними для справи. Нова обставина, що з'явилась або змінилась після розгляду справи не відноситься до нововиявленої. Студент повинен розмежовувати категорії «нововиявлені обставини» та «нові обставини».

Завідомо неправдиві показання свідка, завідомо неправильний висновок експерта, завідомо неправильний переклад, фальшивість документів або речових доказів виступають підставою перегляду судового рішення у випадку, якщо вони встановлені вироком суду, що набрав законної сили та потягли за собою незаконність або необгрунтованість рішення.

Скасування судового рішення може бути визнане підставою для перегляду у зв'язку з нововиявленими обставинами у тому випадку, якщо суд обгрунтував судові рішення цим актом чи виходив з вказаного акту, не посилаючись безпосередньо на нього, і якщо вже прийнято новий акт, протилежний за змістом скасованому, або якщо скасування акту означає протилежне вирішення питання.

Встановлена Конституційним Судом України неконституційність закону, іншого правового акту чи їх окремого положення, застосованого судом при вирішенні справи є підставою перегляду у зв'язку з виключними обставинами, проте застосовується лише у разі, якщо рішення не виконане.

Студент повинен засвоїти що міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україна, яка може визнати судові рішення таким, що порушує міжнародні зобов'язання України, та виступає підставою для перегляду, є Європейський суд з прав людини.

Вина судді у вчиненні злочину, внаслідок якого було ухвалене незаконне або необґрунтоване рішення, виступає підставою перегляду судового рішення у випадку, якщо вона встановлена вироком суду, що набрав законної сили.

Студент повинен з'ясувати суб'єктний склад, строки, процесуальну форму здійснення цього права. Слід звернути увагу на те, що заява про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами з такої підстави як істотні для справи обставини не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи може бути подана не пізніше трьох років з дня набрання судовим рішенням законної сили.

Судове рішення суду першої інстанції переглядає у зв'язку з нововиявленими обставинами суд, який ухвалив рішення, постановив ухвалу або видав судовий наказ. Якщо судом апеляційної чи касаційної інстанції змінено судові рішення, ухвалене нове рішення, закрито провадження у справі або залишено заяву без розгляду, відповідні рішення та ухвали переглядаються судом, що їх постановив.

Потрібно засвоїти порядок розгляду заяви, наслідки її розгляду. Заява про перегляд судового рішення у зв'язку нововиявленими обставинами розглядається у судовому засіданні. Розгляд заяви здійснюється судом за правилами, встановленими ЦПК України для провадження у суді тієї інстанції, яка здійснює перегляд. Розглянувши заяву, суд може скасувати судові рішення, що переглядається, і прийняти нове судові рішення або залишити заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами без задоволення.

Семінарське заняття 18

Тема 27. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень

Питання для усного опитування та дискусії

- 27.1. Звернення судових рішень до виконання.
- 27.2. Виконавчі документи.
- 27.3. Виконавчий лист, його зміст, видача виконавчого листа.
- 27.4. Строк пред'явлення виконавчого документу до виконання.
- 27.5. Видача дублікату виконавчого документу.
- 27.6. Виправлення помилки у виконавчому документі.
- 27.7. Негайне виконання судових рішень.
- 27.8. Повноваження суду, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб):
 - відстрочка або розстрочка виконання;
 - зміна чи встановлення способу і порядку виконання рішення;
 - оголошення розшуку боржника або дитини, привід боржника;
 - поворот виконання;
 - інші повноваження суду, пов'язані із виконанням судових рішень.
- 27.9. Розгляд скарг на рішення, дії, бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця.

Аудиторна письмова робота

1. Скласти заяву про відкриття виконавчого провадження.
2. Вирішити задачі:

2.1. Маковозенко Л. у 1995 році вступила у фактичні шлюбні відносини з Прокопенком І. У них у 2002 році народився син Ігор. До серпня 2003 року вони спільно утримували та виховували сина.

У березні 2020 року Маковозенко Л. звернувся до суду з позовом про стягнення аліментів з Прокопенка І.

Хмельницький міськрайонний місцевий суд позов задовільнив. І 1 серпні 2020 року видав позивачці виконавчий лист на підставі рішення суду, що набуло законної сили.

У вересні 2021 року Прокопенко І. звернувся до суду з заявою про визнання виконавчого листа таким, що не підлягає виконанню з огляду на те, що 10 вересня його син досягнув повноліття.

Суд задовільнив це клопотання та визнав виконавчий лист таким, що підлягає виконанню.

Чи правильно вчинив суд?

2.2. Лялик В.П. у вересні 2017 року потрапив у ДТП. Йому було завдано 113899 грн (сто тринадцять тисяч вісімсот дев'яносто дев'ять гривень) матеріальної шкоди та 5000 грн (п'ять тисяч гривень) моральної шкоди. Суд своїм рішенням задовільнив позовні вимоги Лялика В.П. і видав йому 2 виконавчих листи. В одному боржником виступав завдавач шкоди, який проживав у Києво-Святошинському районі Київської області, а в іншому – страхова компанія винуватця ДТП, яка зареєстрована у Шевченківському районі м. Києва. Лялик В.П. звернувся до адвоката за порадою – куди йому звертатись за виконанням даного рішення суду?

Чи правильно вчинив суд, видавши Лялику В.П. 2 виконавчих листи?

2.3. Рішенням Хмельницького міськрайонного суду з Димова М.М. стягнуто борг за договором позики у сумі 500000 грн (п'ятсот тисяч гривень) на користь Бішика Є.П. У зв'язку з тим, що Димов М.М. відмовлявся добровільно виконувати рішення суду, Бішик Є.П. звернувся до державної виконавчої служби за примусовим виконанням даного судового рішення. Після відкриття виконавчого провадження державному виконавцю стало відомо про смерть Димова М.М.

Які подальші процесуальні дії державного виконавця в такому випадку?

2.4. На підставі виконавчого листа, виданого Славутським міськрайонним судом Хмельницької області Петренку Л.Б. було відкрито виконавче провадження державним виконавцем. Петренко Л.Б., вважаючи неправомірним відкладення провадження виконавчих дій державним виконавцем, оскаржив постанову про відкладення провадження виконавчих дій до Хмельницького міськрайонного суду через 10 днів після отримання даної постанови, у зв'язку з недовірою Славутському міськрайонному суду Хмельницької області.

Чи буде задоволено дану скаргу Хмельницьким міськрайонним судом? Відповідь обґрунтуйте.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: звернення судових рішень до виконання, негайне виконання, виконавчі документи (виконавчий лист, судовий наказ, ухвала суду), розшук боржника, тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України, заміна сторони виконавчого провадження, поворот виконання, судовий контроль за виконанням судових рішень.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Виконання судового рішення здійснюється на підставі виконавчого листа, виданого судом, який розглядав справу як суд першої інстанції.

Виконавчий лист, судовий наказ, а також ухвала суду є виконавчими документами. Виконавчий лист, судовий наказ, ухвала мають відповідати вимогам до виконавчого документа, встановленим Законом України «Про виконавче провадження».

Якщо судові рішення прийнято на користь декількох позивачів або проти декількох відповідачів, або якщо виконання повинно бути проведено в різних місцях чи рішенням передбачено вчинення кількох дій, видаються декілька виконавчих листів, у яких зазначаються

один боржник та один стягувач, а також визначається, в якій частині необхідно виконати судові рішення, або зазначається, що обов'язок чи право стягнення є солідарним.

Студент повинен знати коли суд допускає негайне виконання судових рішень, що під час виконавчого провадження можна забезпечувати позов і порядок такого забезпечення, як можна виправити помилки у виконавчому документі, чи можна поновити пропущений строк для пред'явлення виконавчого документа, яким чином здійснюється заміна сторони виконавчого провадження, що таке поворот виконання і яким чином вирішується питання про поворот виконання рішення і які є особливості повороту виконання в окремих категоріях справ.

Студент має розуміти хто здійснює контроль за виконанням судових рішень, до якого суду звертатись з процесуальними питаннями, пов'язаними з виконанням судових рішень, з оскарженням дій чи бездіяльності державного або приватного виконавця.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента – це основний засіб оволодіння навчальним матеріалом таким здобувачем у вільний від обов'язкових аудиторних занять час. Дана форма організації навчальної роботи має ціллю сприяти розвитку творчих здібностей аспірантів як особливого виду здобувачів вищої освіти: формуванню особистості фахівця, здатного до самостійного аналізу та творчого пошуку, спроможного нестандартно вирішувати завдання; усвідомлюючого перспективи професійного і особистісного саморозвитку, такого що вміє оцінювати і регулювати власну діяльність та самоосвіту впродовж всього свого життя.

В рамках навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право» передбачається два типи самостійної роботи студентів: обов'язкова (здійснюється в процесі навчальних занять, при підготовці до них і під час їх проведення), а також факультативна (здійснюється за узгодженням з викладачем у формі індивідуальних завдань, що визначаються для студентів з урахуванням їх особистих інтересів і здібностей).

1.4.1. Основні вимоги до виконання самостійної роботи

При виконанні блоків завдань здобувачі повинні використовувати науково-монографічну літературу, міжнародні, законодавчі та підзаконні акти, інструктивно-методичні матеріали, правозастосовчу практику (в т.ч практику ЄСПЛ та інших міжнародних судових установ і організацій, компетентних вирішувати приватно-правові спори) статистичні дані, аналітичну інформацію тощо.

При виконанні завдання у формі **підготовки процесуального документа** рекомендовано враховувати вимоги процесуального законодавства щодо типу, форми і змісту відповідного документа. Текст проекту документа повинен бути сформульований в публіцистичному стилі, грамотно, логічно обґрунтовано, з правильними посиланнями на нормативні джерела.

Для перевірки засвоєності матеріалу можуть використовуватись завдання у вигляді **тестів**. Тести можуть бути простими з запропонованими варіантами відповідей і ускладненими – з відкритими відповідями, коли студенту необхідно самостійно зазначити правильну відповідь. Кількість тестових завдань до кожної теми визначаються викладачем.

При виконанні самостійного завдання у формі **таблиці**, остання розміщується симетрично на сторінці таким чином, щоб зручно було її розглядати без повороту, або з поворотом на кут 90 за годинниковою стрілкою.

Таблиця повинна складатися із номера таблиці, найменування таблиці і самої таблиці. Номер таблиці і її найменування повинно вказуватись над таблицею, починаючи від лівого її кута за формою: "Таблиця 1. Назва таблиці". Крапка в кінці не проставляється.

Таблиця повинна бути розподілена на графи (колонки) і рядки. Ліву першу колонку та перший верхній ряд таблиці слід використовувати для назви критеріїв аналізу представленого в таблиці матеріалу. Якщо таблицю розділяють на частини і переносять на інші сторінки або розміщують одну частину під одною чи поряд. Допускається нумерація граф на початку таблиці і при перенесенні частин таблиці на наступних сторінках. У всіх випадках назва таблиці розміщуються тільки над першою її частиною.

При виконанні самостійного завдання у формі **схеми**: остання розміщується симетрично на сторінці таким чином, щоб зручно було її розглядати без повороту, або з поворотом на кут 90 за годинниковою стрілкою.

Схема повинна бути поіменована, що має вказуватись над нею. Крапка в кінці не проставляється.

Схема повинна бути логічною та повністю охоплювати складові елементи правового питання, розкриттю якого вона присвячена.

Схема може бути розгорнутою (з вказівкою елемента схеми та його поясненням).

Креативність вітається.

Тема 16. Відкриття провадження

Завдання 1. Скласти проект позовної заяви (один на вибір студента):

- розірвання шлюбу;
- визнання особи такою, що втратила право користування житловим приміщенням та зняття її з реєстрації;
- про поновлення на роботу;
- про надання додаткового строку для прийняття спадщини.

Питання для самоконтролю

- В чому полягає значення стадії відкриття провадження у справі?
- Яким чином можна виправити недоліки позовної заяви?
- Які наслідки подання позовної заяви від імені позивача особою, яка не має повноважень на ведення справи?
- Які підстави для відмови у відкриття провадження у справі закріплені ЦПК?
- В який строк з моменту надходження позовної заяви до суду суддя вирішує питання про відкриття провадження у справі або про відмову у його відкритті?
- Коли провадження у справі вважається відкритим?
- В якому процесуальному документі зазначаються дата, час і місце проведення підготовчого засідання або дата, час і місце проведення судового засідання розгляду справи по суті?
- Коли і ким надсилаються копії ухвали про відкриття провадження у справі особам, які беруть участь у справі?
- Які наслідки відкриття провадження у справі?
- Коли допускається об'єднання справ в одне провадження?
- Чи підлягають роз'єднанню справи, об'єднані в одне провадження?

Тема 17. Підготовка справи до судового розгляду

Завдання 1. Визначити процесуальні права та обов'язки, які виникають в учасників цивільного процесу на стадії підготовки справи до судового розгляду та оформити це завдання у вигляді таблиці.

Завдання 2. Визначити дії учасників справи та інших учасників судового процесу по підготовці справи до судового розгляду, оформити це завдання у вигляді схеми.

Питання для самоконтролю

- Як співвідносять поняття «підготовка справи до судового розгляду «підготовче провадження»?
- Яка мета підготовки цивільної справи до судового розгляду?
- Які завдання підготовки справи до судового розгляду (підготовчого провадження) і чим вони регламентуються?
- Впродовж якого часу з дня відкриття провадження у справі має бути проведене підготовче провадження?
- Що таке підготовче засідання?
- Чи обов'язкове проведення підготовчого засідання в кожній цивільній справі?
- Впродовж якого часу з дня відкриття провадження у справі має бути розпочате підготовче засідання?
- В якому процесуальному документі суд зазначає про час і місце проведення першого підготовчого засідання, якщо воно проводиться?
- Як особи, які беруть участь у справі повідомляються про час і місце проведення підготовчого засідання?
- Чи може суд оголосити перерву у підготовчому засіданні?
- Які процесуальні дії суд вчиняє в підготовчому засіданні?
- Чи фіксується хід підготовчого засідання?

- Яким чином фіксуються результати підготовчого засідання?
- Що таке врегулювання спору за участю судді?
- Які підстави проведення врегулювання спору за участю судді?
- продовж якого строку проводиться врегулювання спору за участю судді?
- Що таке закриті наради, в яких випадках вони проводяться?
- В яких випадках оголошується розшук відповідача? Хто його здійснює?
- Які можуть мати місце зміни у позовному спорі?
- Що таке відмова від позову? Яким чином вона здійснюється?
- Що таке визнання позову? Як воно оформляється?
- Що таке мирова угода? Які наслідки її укладення?

Тема 18. Розгляд справи по суті

Завдання 1. Підготувати порівняльну таблицю частин судового засідання.

Приклад:

Таблиця № __

СТРУКТУРА СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ

Найменування критерію	Відкриття розгляду справи по суті	З'ясування обставин справи та дослідження доказів	Судові дебати	Ухвалення та оголошення рішення суду
МЕЖІ ЧАСТИНИ				
ЗАВДАННЯ, ЩО СТОЯТЬ ПЕРЕД СУДОМ				

Питання для самоконтролю

- У чому полягає значення судового розгляду як стадії цивільного процесу?
- Як співвідносяться поняття «судовий розгляд» та «судове засідання»?
- На протязі якого строку суд розглядає цивільні справи?
- Як учасники процесу звертаються до суддів в ході судового розгляду?
- Які питання вирішуються судом під час відкриття розгляду справи по суті?
- Хто доповідає судові про явку викликаних учасників процесу в судове засідання?
- В якій частині судового засідання свідки видаляються з залу в спеціальне приміщення?
- Які наслідки неявки в судове засідання відповідача?
- У якому порядку досліджуються докази в судовому засіданні?
- У якій формі даються пояснення сторін і третіх осіб?
- Як допитуються малолітні і неповнолітні свідки?
- В якому випадку розгляд справи може бути відкладено?
- З якою метою здійснюється технічне фіксування ходу судового розгляду?
- Яким чином здійснюється фіксування ходу судового розгляду?
- Чим перерва відрізняється від інших форм тимчасового припинення провадження у справі?
- Які обов'язкові підстави для зупинення провадження у справі передбачено ЦПК?
- Які підстави і процесуальні наслідки залишення заяви без розгляду?
- В чому значення судових дебатів?
- В якій послідовності виступають в дебатах учасники процесу?

- Що таке репліка?
- Як приймається рішення суду?
- Що таке окрема думка?

Тема 19. Судові рішення

Завдання 1. Підготувати порівняльну таблицю видів судових рішень.

Питання для самоконтролю

- Як співвідносяться поняття «судові рішення» та «рішення суду»?
- Які характерні ознаки рішень суду як виду судових постанов?
- Яка структура рішення суду?
- Яким вимогам повинно відповідати рішення суду?
- Які відомості містяться в мотивувальній частині рішення суду?
- На який строк може бути відкладено складання мотивувальної частини рішення суду?
- В якій процесуальній формі повинно бути викладене рішення суду?
- Які види рішень суду можна виділити залежно від способу захисту прав та законних інтересів позивача та правових наслідків, які вони викликають?
- В яких випадках суд ухвалює додаткове рішення?
- Чим заочне рішення відрізняється від інших видів судових рішень?
- Які питання вирішує суд під час ухваленні рішення?
- Що таке законна сила рішення суду?
- В який момент рішення суду набирає законної сили?
- Яких специфічних властивостей набуває рішення суду набираючи законної сили?
- Які особливості прийняття рішення судом при колегіальному розгляді справи?
- Які недоліки рішення суду можуть бути усунені судом, який його ухвалив?
- В якому випадку особа може отримати копію рішення суду?
- Що таке окрема ухвала? В яких випадках суд постановляє окрему ухвалу?
- В якій процесуальній формі може бути викладене ухвалу суду?
- Коли суд виносить постанову у цивільній справі?

Тема 20. Спеціальні позовні провадження

Завдання 1. Підготувати таблицю.

Таблиця № __

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАГАЛЬНОГО ТА СПРОЩЕНОГО ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕНЬ

Найменування критерію	ЗАГАЛЬНЕ ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ.	СПРОЩЕНЕ ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ
Категорії справ, які розглядається за правилами провадження		
Строки провадження		
...		

Питання для самоконтролю

- Що таке спрощене позовне провадження?
- Які справи розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження??
- Які справи не можуть бути розглянуті в порядку спрощеного позовного провадження? Чому?
- Що таке «малозначні справи»?
- На протязі якого строку суд розглядає справи у порядку спрощеного позовного провадження?

- На якій стадії цивільного процесу вирішується питання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження?
- Які особливості подання заяв по суті справи у спрощеному позовному провадженні?
- Чи проводиться підготовче засідання при розгляді справи у порядку спрощеного провадження?
- Чи заслуховуються пояснення сторін та показання свідків при розгляді справи в порядку спрощеного провадження?
- Що таке «необґрунтовані активи»?
- Ким може бути подано позов про визнання необґрунтованими активів та їх витребування?
- Які особливості розгляду та вирішення справ про визнання необґрунтованими активів та їх витребування?

Тема 21. Заочний розгляд справи

Завдання 1. Скласти проект заяви про поновлення пропущеного строку на подання заяви про перегляд заочного рішення.

Питання для самоконтролю

- У чому полягає значення заочного розгляду?
- Як співвідносяться поняття «судовий розгляд справи» та «заочний розгляд справи»?
- За наявності сукупності яких умов суд може здійснити заочний розгляд справи?
- Які особливості заочного рішення як виду рішень суду?
- Хто може ініціювати перегляд заочного рішення судом, який його ухвалив?
- Впродовж якого строку може бути подано заяву про перегляд заочного рішення?
- Впродовж якого строку може бути поновлено пропущений строк на подання заяви про перегляд заочного рішення для учасника справи, якому повне заочне рішення суду не було вручене у день його проголошення?
- Чи сплачується судовий збір за подання заяви про перегляд заочного рішення?
- в якому порядку розглядається заява про перегляд заочного рішення?
- Чи здійснюється технічне фіксування ходу заочного розгляду?
- Що таке повторне заочне рішення?
- Коли заочне рішення набирає законної сили?

Тема 22. Наказне провадження

Завдання 1. Скласти проект заяви про видачу судового наказу.

Питання для самоконтролю

- З якою метою в цивільному процесі було запроваджено такий вид цивільного судочинства як наказне провадження?
- Які характерні риси наказного провадження?
- Які інститути позовного провадження не застосовуються в наказному провадженні?
- Як називаються учасники наказного провадження?
- За якими вимогами може бути видано судовий наказ?
- Яка процесуальна форма звернення до суду за видачею судового наказу?
- Які наслідки подання неналежним чином оформленої заяви про видачу судового наказу?
- Судовий наказ є видом рішення суду чи виконавчого листа?
- Який розмір судового збору за подання заяви про видачу судового наказу?
- В якому порядку розглядається заява про видачу судового наказу?
- Коли судовий наказ набирає законної сили?
- Чи видається після набрання судовим наказом законної сили виконавчий лист?
- Яким чином може бути скасовано судовий наказ?

- Які наслідки скасування судового наказу?

Тема 23. Окреме провадження

Завдання 1. Скласти проект заяви у справах окремого провадження (категорія справи визначається студентом).

Питання для самоконтролю

- Що таке окреме провадження?
- В чому полягає значення окремого провадження?
- Чим окреме провадження відрізняється від позовного провадження?
- Чим окреме провадження відрізняється від наказного провадження?
- Що є предметом судового захисту в справах окремого провадження?
- Що таке законний інтерес?
- Які справи розглядаються в порядку окремого провадження і чому?
- Що таке спір про право?
- Чи у всіх справах окремого провадження відсутній спір про право?
- Які наслідки виникнення під час розгляду справи окремого провадження спору про право?
- Як називається процесуальна форма звернення особи до суду в справах окремого провадження?
- В якому складі суд розглядає справи окремого провадження? І чому?
- Які факти можуть встановлюватись в порядку окремого провадження?
- Чому в заяві про встановлення факту, що має юридичне значення заявник повинен вказувати мету його встановлення?
- Як вирішується питання про відшкодування судових витрат в справах окремого провадження?
- Як здійснюється підготовки справ окремого провадження до судового розгляду?
- Які інститути цивільного процесуального права не застосовуються в окремому провадженні?
- Як виконуються рішення суду по справах окремого провадження?

Тема 24. Апеляційне провадження

Завдання 1. Скласти проект апеляційної скарги по категорії справи щодо якої складався проект позовної заяви.

Питання для самоконтролю

- Що означає термін «апеляція»?
- Яка форма апеляції існує в Україні?
- Які завдання стоять перед судом апеляційної інстанції при перегляді судових рішень судів першої інстанції в порядку апеляційного провадження?
- Що таке «незаконність рішення» та «необґрунтованість рішення» як підстави апеляційного оскарження?
- Хто є суб'єктом права на апеляційне оскарження?
- В якому випадку апеляційну скаргу на рішення суду може подати особа, яка не брала участі у справі?
- Яким вимогам щодо форми та змісту повинна відповідати апеляційна скарга?
- Яким чином подається апеляційна скарга?
- В який строк і ким може бути подано заяву про приєднання до апеляційної скарги?
- Хто і в які строки проводить підготовку розгляду справи апеляційним судом?
- Які межі апеляційного розгляду?
- В якому складі розглядається справа апеляційним судом?

- Які підстави для скасування рішення суду першої інстанції та його зміни або ухвалення нового рішення апеляційним судом?
- Коли набирають законної сили постанови апеляційного суду?
- Які особливості апеляційного оскарження ухвал судів першої інстанції?
- Що таке окрема ухвала в апеляційному провадженні?
- Де зберігають матеріали цивільної справи судові рішення по якій було оскаржено в апеляційному порядку?

Тема 25. Касаційне провадження

Завдання 1. Підготувати проект заяви про приєднання до касаційної скарги.

Питання для самоконтролю

- Коли і в якій країні виник касаційний спосіб перевірки судових рішень?
- Коли сучасне касаційне провадження було запроваджене в Україні?
- Який суд здійснює повноваження касаційної інстанції в Україні?
- Які завдання стоять перед судом касаційної інстанції при перегляді судових рішень судів першої інстанції в порядку касаційного провадження?
- Хто є суб'єктом права на касаційне оскарження?
- Яким вимогам щодо форми та змісту повинна відповідати касаційна скарга?
- Яким чином подається касаційна скарга?
- Які питання вирішуються судом при попередньому розгляді касаційної справи?
- В якому складі розглядається справа в порядку касаційного провадження?
- Які підстави для скасування рішення суду першої інстанції та його зміни або ухвалення нового рішення судом касаційної інстанції?
- Чи можуть бути оскаржені судові рішення суду касаційної інстанції?
- Як вирішується питання про зупинення виконання судового рішення?

Тема 26. Перегляд судових рішень у зв'язку із нововиявленими або виключними обставинами

Завдання 1. . Підготувати проект заяви про перегляд судового рішення у зв'язку із нововиявленими обставинами.

Питання для самоконтролю

- Які обставини належать до нововиявлених?
- Чим нововиявлені обставини відрізняються від нових обставин?
- Чи можуть бути визнані нововиявленими обставинами нові докази?
- Які обставини можна вважати «істотними» для справи?
- Чи належать до нововиявлених обставин встановлені постановою слідчого про закриття з не реабілітуючих обставин кримінальної справи по факту дачі завідомо неправдивих показань свідком, завідомо неправильного висновку експертом, завідомо неправильного перекладу, фальшивості документів або речових доказів, що потягли за собою ухвалення незаконного або необґрунтованого рішення?
- Чи належать до нововиявлених обставин встановлена Конституційним Судом України неконституційність закону, іншого правового акту чи їх окремого положення, застосованого судом при вирішенні справи, якщо рішення суду виконане?
- Про яку міжнародну судову установу йде мова в п.3 ч. 3 ст. 423 ЦПК України?
- Який суд переглядає судові рішення у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами?
- Протягом якого строку з моменту виявлення нововиявлених обставин може бути порушене провадження по перегляду судового рішення?

- Хто є суб'єктом права звернення до суду з заявою про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами?

Тема 27. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень.

Завдання 1. Скласти проект документа (на вибір студента):

- заява про видачу дублікату виконавчого листа;
- заява про видачу дублікату судового наказу;
- заява про поновлення пропущеного строку виконання судового рішення;
- заява про відстрочку виконання судового рішення;
- заява про розстрочку виконання судового рішення;
- заява про зміну способу і порядку виконання судового рішення;
- заява про встановлення способу і порядку виконання судового рішення;
- подання про примусове проникнення до житла чи іншого володіння особи;
- подання про звернення стягнення на грошові кошти, що знаходяться на рахунках;
- заява про поворот виконання рішення.

Питання для самоконтролю

- Чи завжди судові рішення потребують примусового виконання?
- Яка роль суду в процесі виконання судових рішень?
- Як виконують рішення суду про визнання?
- Який суд вирішує процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень?
- Які процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень вирішують суди?
- Коли допускається негайне виконання рішення суду?
- Що таке виконавчий лист: який його зміст?
- Чим виконавчий лист відрізняється від судового наказу?
- Протягом якого строку виконавчі документи можуть бути пред'явлені до виконання?
- Що таке «спосіб виконання рішення»?
- Чим «відстрочка виконання» рішення суду відрізняється від «розстрочки виконання»?
- Хто може ініціювати розшук боржника або дитини?
- Хто бере участь при розгляді судом подання про примусове проникнення до житла чи іншого володіння особи?
- Як здійснюється заміна сторони виконавчого провадження?
- Який суд вирішує питання про поворот виконання рішення суду?
- Які наслідки прийняття рішення про поворот виконання?
- Що таке «судовий контроль»?
- Чим судовий контроль відрізняється від процесуальної діяльності суду, по вирішенню питань, пов'язаних з виконанням судових рішень?
- Які наслідки встановлення судом в порядку здійснення судового контролю обґрунтованості скарги заявника?
- Який процесуальний документ складає суд за результатами розгляду скарги в порядку здійснення судового контролю?

Тема 28. Процесуальні питання пов'язані з третейським судочинством

Завдання 1. Підготувати порівняльну таблицю процесуальних проваджень, пов'язаних з третейським судочинством/арбітражем.

Приклад:

Таблиця № ____

Порівняльно-правова характеристика процесуальних проваджень, пов'язаних з третейським судочинством/арбітражем

Найменування критерію	Процесуальний порядок оскарження рішення третейського суду	Процесуальний порядок оспорювання рішення МКА	Процесуальний порядок провадження у справах про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів	Процесуальний порядок визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, якщо його місце знаходиться за межами України
Правове регулювання				
Підсудність				
Форма звернення до суду				
Строки звернення до суду				
Субекти права на звернення				
...				

Завдання 2. Підготувати проект заяви про видачу виконавчого листа (надання дозволу) на виконання рішення третейського суду/ міжнародного комерційного арбітражу (МКА).

Питання для самоконтролю

- Яке значення провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішення МКА?
- За якої умови рішення МКА може бути оспорено в порядку, передбаченому ЦПК України?
- Яким судам підсудні справи про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішення МКА?
- Впродовж якого строку може бути ініційовано провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішення МКА?
- Яка форма звернення щодо ініціювання провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішення МКА? Які вимоги до її змісту?
- Який порядок розгляду справ про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішення МКА?
- Якими повноваженнями наділений суд у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішення МКА?
- Чи може бути зупинено провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішення МКА?
- Які підстави скасування рішення третейського суду?
- Які підстави скасування рішення МКА?
- Який процесуальний документ складає суд за результатами розгляду справи про оскарження рішення третейського суду, оспорювання рішення МКА?
- Яке значення провадження у справах про визнання та надання дозволу на виконання рішень МКА?

- Яка форма ініціювання провадження у справах про визнання та надання дозволу на виконання рішень МКА? Які вимоги до її змісту?
- Який порядок розгляду заяв про визнання та надання дозволу на виконання рішень МКА?
- Якими повноваженнями наділений суд у справах про визнання та надання дозволу на виконання рішень МКА?
- Які особливості визнання рішень МКА, що потребують примусового виконання?
- Які особливості надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, якщо місце арбітражу знаходиться на території України?
- Яке значення провадження у справах про видачу виконавчих листів на примусове виконання рішень третейських судів?
- Яка форма ініціювання провадження у справах про видачу виконавчих листів на примусове виконання рішень третейських судів? Які вимоги до її змісту?
- Який порядок розгляду заяв про видачу виконавчих листів на примусове виконання рішень третейських судів?
- Якими повноваженнями наділений суд у справах про видачу виконавчих листів на примусове виконання рішень третейських судів?

Тема 29. Відновлення втраченого судового провадження

Завдання 1. Проаналізувати судову практику, статистику у справах про відновлення втраченого судового провадження за останні два роки (оформити у вигляді таблиці).

Питання для самоконтролю

- Що таке втрачене судове провадження?
- Яке значення відновлення втраченого судового провадження?
- Які підстави для відновлення втраченого судового провадження?
- Хто може бути ініціатором відновлення втраченого судового провадження?
- Чи сплачується судовий збір за ініціювання провадження у справах про відновлення втраченого судового провадження?
- Як визначається підсудність справ про відновлення втраченого судового провадження?
- Який процесуальний порядок розгляду заяв про відновлення втраченого судового провадження?
- Які наслідки розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження?

Тема 30. Цивільне судочинство з іноземним елементом

Завдання 1. Схематично зобразити порядок встановлення змісту іноземного закону судами України.

Питання для самоконтролю

- Що таке «іноземний елемент»?
- Як співвідносяться поняття «міжнародне цивільне процесуальне право», «міжнародний цивільний процес» та «цивільне судочинство з іноземним елементом»?
- Які нормативно-правові акти складають джерела міжнародного цивільного процесуального права?
- В порядку судочинства якої країни здійснюється розгляд та вирішення справ з іноземним елементом в Україні?
- Які процесуальні права та обов'язки учасників провадження з іноземним елементом?
- За яких умов можливе пред'явлення позову до іноземної держави?
- Що таке дипломатичний імунітет? Хто ним наділений?

- Як визначається підсудність справ з іноземним елементом?
- Які процесуальні дії вчиняють національні суди при підготовці до судового розгляду справ з іноземним елементом?
- Що означає поняття «міжнародна правова допомога»?
- Як здійснюється збір доказів у справах з іноземним елементом?
- Як здійснюється виклик до суду осіб, які проживають за кордоном?
- Законодавством якої країни керується суд при виконанні судових доручень іноземних судів?
- Яким чином встановлюється зміст іноземного закону?
- В яких випадках суди України можуть не виконати судове доручення іноземних судів?
- Впродовж якого строку рішення іноземного суду може бути пред'явлене до примусового виконання в Україні?
- Які рішення іноземних судів «визнаються», а які «виконуються»?

Контроль за виконанням студентом самостійної роботи здійснюється викладачем під час проведення семінарського заняття з відповідної теми.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання це вид самостійної роботи здобувача, що передбачає переважно індивідуальну роботу студента над його виконанням. Індивідуальні завдання здійснюються у формі рефератів, правових есе, презентацій. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за встановленими вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання індивідуальних завдань

При виконанні індивідуальних завдань студенти повинні використовувати законодавчі та підзаконні акти, інструктивно-методичні матеріали, науково-монографічну літературу, судову практику, статистичні дані, аналітичну інформацію судових органів.

При виконанні індивідуального завдання у формі **реферату**, останній повинен містити наступні структурні елементи: титульна сторінка встановленого зразка (зразок 1.), вступ, параграфи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності). Розділи змісту роботи формулюються самостійно студентом як найважливіші напрями розкриття обраної теми.

Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки.

Роботи повинні виконуватись комп'ютерним способом з одностороннім розміщенням тексту на папері формату А4 (210 мм x 297 мм) з дотриманням прийнятих у діловодстві стандартних полів: лівого — 30 мм, верхнього та нижнього — 20 мм, правого — не менше 10 мм.

Обсяг роботи має забезпечувати належне висвітлення завдання і повинно бути виконано шрифтом Times New Roman кеглем 14 з 1,5 міжрядковим інтервалом.

Захист роботи передбачає презентацію реферату на практичних заняттях або науковому гуртку.

При виконанні індивідуального завдання у формі **правового есе**, останнє повинно містити наступні структурні елементи: вступна частина, в якій зазначається ключова теза, що визначає основний напрямок наукових пошуків здобувача; основна частина, в якій зазначаються аргументи на обґрунтування тези висловленої у вступній частині; висновок — частина в якій формулюються основні висновки автора з приводу заявленої тези.

Рекомендований обсяг правового есе – до 5 сторінок.

Вимоги до оформлення формату, полів, посилань, такі ж як для рефератів.

При виконанні індивідуального завдання у формі **презентації** остання повинна бути структурованою та логічною. Рекомендований обсяг – від 10 до 20 слайдів по одній темі дисципліни.

Креативність вітається.

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра цивільного права та процесу**

Навчальна дисципліна:

Цивільне процесуальне право

РЕФЕРАТ

на тему:

« ... назва теми ... »

Виконала:

Миронюк

Вікторія Дмитрівна,

студентка 4 курсу

Перевірила:

Бондаренко-Зелінська

Надія Леонтіївна,

кандидат юридичних наук,

доцент

Хмельницький

2020

Виклад роботи подається за наведеним нижче порядком.

ЗМІСТ		Стор.
Вступ	-	2
1. (назва першого параграфу)	-	3
2. (назва другого параграфу)	-	6
3. (назва третього параграфу)	-	9
Висновки	-	12
Список використаних джерел	-	14

Вступ

.....

(Виклад змісту вступу)

.....

1. (назва першого параграфу)

.....

(Виклад змісту першого параграфу)

.....

2. (назва другого параграфу)

.....

(Виклад змісту другого параграфу)

.....

3. (назва третього параграфу)

.....

(Виклад змісту третього параграфу)

.....

Висновки

.....

(Виклад змісту висновків)

.....

Список використаних джерел

1. ... *(реквізити джерела)*
2. ... *(реквізити джерела)*
3. ... *(реквізити джерела)* *(і т.д. відповідно до вимог оформлення списку джерел).*

Нижче списку використаних джерел рукописним способом зазначаються дата виконання реферату і особистий підпис студента.

1.5.2. Тематика індивідуальних завдань

1. Тематика рефератів:
 - 1.1. Відкриття провадження у справі як стадія цивільного процесу.
 - 1.2. Підстави відмови у відкритті провадження у справі.
 - 1.3. Підготовче засідання як форма підготовки справи до судового розгляду
 - 1.4. Затвердження судом мирової угоди сторін в цивільному судочинстві.
 - 1.5. Таємниця нарадчої кімнати.
 - 1.6. Рішення суду: поняття, значення, види.
 - 1.7. Законна сила ухвали суду.
 - 1.8. Додаткове рішення як вид судового рішення.
 - 1.9. Ухвали суду першої інстанції: поняття, значення, види.
 - 1.10. Спрощене позовне провадження: вид судочинства чи спеціальна процедура.
 - 1.11. Малозначні справи в цивільному судочинстві.

- 1.12. Заочне рішення як особливий вид судових рішень.
- 1.13. Процесуальний порядок ініціювання перегляду заочного рішення.
- 1.14. Особливості позовного провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування.
- 1.15. Відсутність спору про право як передумова окремого провадження.
- 1.16. Особливості розгляду справ про надання медичної допомоги в примусовому порядку.
- 1.17. Особливості розгляду у порядку окремого провадження справ про надання права на шлюб.
- 1.18. Особливості розгляду у порядку окремого провадження справ про розірвання шлюбу за заявою будь-кого з подружжя, якщо один з нього засуджений до позбавлення волі.
- 1.19. Особливості розгляду у порядку окремого провадження справ про встановлення режиму окремого проживання за заявою подружжя.
- 1.20. Особливості розгляду справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність.
- 1.21. Особливості розгляду справ про визнання спадщини відумерлою.
- 1.22. Право апеляційного оскарження ухвал суду та процесуальний порядок його здійснення.
- 1.23. Ухвала як об'єкт оскарження в цивільному процесі.
- 1.24. Розгляд цивільної справи Великою Палатою Верховного Суду.
- 1.25. Підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами.
- 1.26. Підстави для перегляду судового рішення за виключними обставинами.
- 1.27. Негайне виконання судових рішень.
- 1.28. Поворот виконання судових рішень.
- 1.29. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
- 1.30. Провадження у справах про оспорювання рішення міжнародного комерційного арбітражу.
- 1.31. Процесуальний порядок відновлення втраченого судового провадження.
- 1.32. Співвідношення понять «міжнародне цивільне процесуальне право», «міжнародний цивільний процес» та «цивільне судочинство з іноземним елементом».
- 1.33. Підсудність справ з іноземним елементом.
- 1.34. Визначення судом змісту іноземного закону.

2. Презентацію може бути підготовлено по бідь-якій з тем дисципліни. Назва презентації повинна відповідати відповідній назві теми.

3 Тематика правових есе визначається студентом самостійно та погоджується студентом з викладачем.

Результати виконання студентами індивідуальних завдань може оцінюватися кількістю балів у таких межах:

№ з/п	Вид індивідуального завдання	Кількість балів
1.	Реферат на одну із тем. наведених в п. 1.5.2., відповідно до вимог визначених в п.1.5.1.	1,0-10,0
2.	Презентація по одній з тем дисципліни, відповідно до вимог визначених в п.1.5.1.	1,0-2,0
3.	Правове есе відповідно до вимог визначених в п.1.5.1.	1,0-5,0

1.6. Тематика курсових робіт

1. Гласність судового процесу та його фіксування технічними засобами.
2. Принцип змагальності у цивільному судочинстві.
3. Принцип диспозитивності як нормативно-керівна засада цивільного процесуального права.
4. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.
5. Поняття та види цивільної юрисдикції суду.
6. Поняття та види підсудності цивільних справ.
7. Поняття, ознаки та правовий статус сторін у цивільному процесі.
8. Спеціальні права сторін у цивільному процесі.
9. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.
10. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.
11. Форми участі у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
12. Поняття, значення та види представництва у цивільному процесі.
13. Процесуально-правовий статус представника у цивільному процесі.
14. Учасники цивільного процесу, які сприяють розгляду і вирішенню справи по суті.
15. Строки в цивільному процесі.
16. Поняття та види судових витрат.
17. Судовий збір як вид судових витрат.
18. Юридична відповідальність в цивільному процесі.
19. Заходи процесуального примусу.
20. Поняття та етапи доказування в цивільному процесі.
21. Поняття та види доказів у цивільному процесі.
22. Пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників в процесі доказування.
23. Показання свідка як засіб доказування в цивільному процесі.
24. Письмові та речові докази як засоби доказування в цивільному процесі.
25. Електронні докази як засіб доказування в цивільному процесі.
26. Висновок експерта як засіб доказування в цивільному процесі.
27. Експертиза у цивільному процесі.
28. Забезпечення доказів у цивільному процесі.
29. Поняття, види та елементи позову.
30. Способи захисту відповідача від заявленого позову.
31. Зміни у позовному спорі.
32. Поняття та види забезпечення позову у цивільному процесі.
33. Право на забезпечення позову та порядок його здійснення у цивільному судочинстві.
34. Відкриття провадження у справі як стадія цивільного процесу.
35. Підготовка справи до судового розгляду як стадія цивільного процесу.
36. Врегулювання цивільного спору за участю судді.
37. Тимчасове припинення провадження по справі як форма ускладнення цивільного процесу.
38. Залишення позову без розгляду як форма закінчення провадження по справі без ухвалення рішення.
39. Закриття провадження у справі як форма закінчення провадження по справі без ухвалення рішення.
40. Рішення суду першої інстанції.
41. Законна сила рішення суду.
42. Усунення недоліків судового рішення.
43. Ухвали суду першої інстанції.
44. Постанова як вид судового рішення.
45. Спрощене позовне провадження в цивільному процесі.
46. Заочний розгляд цивільної справи.
47. Заочне рішення в цивільному процесі.

48. Наказне провадження у цивільному процесі.
49. Судовий наказ як вид судового рішення.
50. Розгляд та вирішення справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою.
51. Розгляд та вирішення справ про усиновлення.
52. Розгляд та вирішення справ про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.
53. Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
54. Розгляд судом справ про встановлення юридичних фактів (на вибір студента).
55. Розгляд судом справ про визнання спадщини відумерлою.
56. Розгляд судом справ про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.
57. Розгляд судом справ про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.
58. Провадження у справах про захист прав споживачів.
59. Суть та значення апеляційного провадження.
60. Право апеляційного оскарження та порядок його реалізації.
61. Підготовка розгляду цивільної справи судом апеляційної інстанції.
62. Порядок розгляду справ апеляційним судом.
63. Повноваження апеляційного суду.
64. Суть та значення касаційного провадження.
65. Право касаційного оскарження та порядок його реалізації.
66. Порядок розгляду справ судом касаційної інстанції.
67. Повноваження суду касаційної інстанції.
68. Поняття та значення перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами.
69. Право на перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та порядок його здійснення.
70. Право на перегляд судового рішення за виключними обставинами та порядок його здійснення.
71. Суд у процесі виконання судових рішень.

1.7. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль у шостому семестрі проводиться у формі усного заліку, у сьомому - усного екзамену.

1.7.1. Питання для підсумкового контролю, що проводиться у формі екзамену

1. Поняття цивільного процесуального права.
2. Предмет та метод цивільного процесуального права.
3. Місце цивільного процесуального права в системі права України.
4. Джерела цивільного процесуального права.
5. Цивільний процесуальний кодекс України як джерело цивільного процесуального права України.
6. Закони України як джерела цивільного процесуального права.
7. Дія цивільного процесуального закону в часі, просторі та стосовно осіб.
8. Поняття цивільного судочинства (процесу) і його структура.
9. Види цивільного судочинства.
10. Поняття принципів цивільного процесуального права та їх значення.
11. Система принципів цивільного процесуального права.
12. Принципи цивільного процесуального права, закріплені Конституцією України.
13. Принципи цивільного процесуального права, закріплені законодавством про цивільне судочинство.
14. Принцип здійснення правосуддя виключно судом.
15. Принцип незалежності суддів і підкорення їх тільки законові.
16. Принцип здійснення судочинства державною мовою.
17. Принцип гласності судового процесу.

18. Принцип колегіальності та одноособовості розгляду цивільних справ.
19. Принцип рівності учасників цивільного процесу перед законом і судом.
20. Принцип змагальності.
21. Принцип диспозитивності.
22. Принцип публічності.
23. Принцип безпосередності судового розгляду.
24. Принцип усності судового розгляду.
25. Принцип оперативності.
26. Поняття та ознаки цивільних процесуальних правовідносин.
27. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних процесуальних правовідносин.
28. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їх класифікація.
29. Учасники справи: їх поняття, склад.
30. Цивільна процесуальна правоздатність та дієздатність.
31. Суд як обов'язковий суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин.
32. Склад суду. Відводи.
33. Поняття та значення цивільної юрисдикції.
34. Види цивільної юрисдикції.
35. Загальні правила визначення цивільної юрисдикції.
36. Поняття та значення підсудності цивільних справ.
37. Види підсудності цивільних справ.
38. Поняття сторін в цивільному процесі.
39. Позивач як сторона у цивільному процесі.
40. Відповідач як сторона у цивільному процесі.
41. Процесуальні права та обов'язки сторін у цивільному процесі.
42. Процесуальна співучасть.
43. Мета, підстави, види співучасті.
44. Процесуальні права і обов'язки співучасників у цивільному процесі.
45. Заміна неналежного відповідача.
46. Залучення співвідповідачів.
47. Процесуальне правонаступництво.
48. Порядок вступу в процес по справі правонаступника
49. Правовий статус правонаступника у цивільному процесі.
50. Поняття і види третіх осіб.
51. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.
52. Підстави і процесуальний порядок вступу в процес третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.
53. Процесуальні права і обов'язки третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.
54. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог.
55. Підстави і процесуальний порядок вступу у процес третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.
56. Процесуальні права та обов'язки третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.
57. Мета та підстави участі у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
58. Форми участі у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
59. Цивільна процесуальна правосуб'єктність осіб, яким за законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
60. Вступ у цивільний процес для дачі висновків по справі як форма участі органів державної влади та місцевого самоврядування.
61. Поняття та значення інституту представництва в цивільному процесі.
62. Види представництва в цивільному процесі.

63. Підстави виникнення цивільного процесуального представництва.
64. Законне представництво у цивільному процесі.
65. Оформлення представництва у цивільному процесі.
66. Процесуальні права та обов'язки представника в цивільному процесі.
67. Помічник судді як учасник судового процесу
68. Секретар судового засідання як учасник судового процесу.
69. Судовий розпорядник як учасник судового процесу.
70. Свідок як учасник судового процесу.
71. Експерт як учасник судового процесу.
72. Перекладач як учасник цивільного процесу.
73. Спеціаліст як учасник судового процесу.
74. Експерт в галузі права як учасник судового процесу.
75. Поняття і значення цивільних процесуальних строків.
76. Види цивільних процесуальних строків.
77. Обчислення процесуальних строків.
78. Зупинення цивільних процесуальних строків.
79. Продовження та поновлення цивільних процесуальних строків.
80. Службові строки в цивільному процесі.
81. Поняття та значення інформування учасників судового процесу.
82. Види інформування учасників судового процесу.
83. Поняття та види судових повісток. Зміст судової повістки. Зміст оголошення про виклик у суд.
84. Порядок вручення судових повісток.
85. Поняття і значення витрат у цивільному процесі.
86. Види судових витрат у цивільному процесі.
87. Судовий збір.
88. Ціна позову.
89. Витрати, пов'язані з розглядом справи.
90. Витрати на правову допомогу.
91. Попереднє визначення суми судових витрат.
92. Забезпечення та попередня оплата судових витрат.
93. Розподіл судових витрат.
94. Відшкодування судових витрат.
95. Поняття та види заходів процесуального примусу.
96. Поняття та мета доказування в цивільному процесі.
97. Етапи доказування в цивільному процесі.
98. Поняття та значення доказів у цивільній справі.
99. Види доказів у цивільному процесі.
100. Поняття предмету доказування.
101. Обставини, які не підлягають доказуванню.
102. Належність, допустимість, достовірність та достатність доказів.
103. Збір та подання доказів.
104. Дослідження та оцінка доказів.
105. Пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників.
106. Показання свідків як засіб доказування.
107. Письмові докази як засіб доказування.
108. Речові докази як засіб доказування.
109. Електронні докази як засіб доказування.
110. Експертиза у цивільному процесі.
111. Висновок експерта як засіб доказування.
112. Забезпечення доказів.
113. Судові доручення.
114. Поняття і суть позовного провадження.

115. Відмінність позовного провадження від інших видів проваджень у цивільному процесі.
116. Поняття та елементи позову.
117. Види позовів.
118. Право на позов і право на пред'явлення позову.
119. Види заяв по суті справи.
120. Позовна заява: поняття, значення.
121. Засоби (способи) захисту відповідача від позову:
122. Заяви з процесуальних питань: загальні вимоги до їх форми та змісту.
123. Поняття та види забезпечення позову.
124. Порядок забезпечення позову.
125. Зустрічне забезпечення.
126. Відкриття провадження у суді першої інстанції як стадія цивільного процесу.
127. Процесуальний порядок звернення до суду з позовною заявою.
128. Вимоги до форми і змісту позовної заяви.
129. Залишення позовної заяви без руху.
130. Повернення позовної заяви.
131. Відмова у відкритті провадження у справі.
132. Наслідки відкриття провадження у справі.
133. Підготовка справи до судового розгляду як стадія цивільного процесу.
134. Підготовче засідання як форма підготовки справи до судового розгляду
135. Підстави та порядок врегулювання спору за участю судді.
136. Зміни у позовному спорі.
137. Відмова від позову.
138. Визнання позову.
139. Мирова угода.
140. Судові виклики та повідомлення.
141. Інформування учасників цивільного процесу про хід та результати розгляду цивільної справи.
142. Судові доручення.
143. Поняття і значення стадії судового розгляду цивільних справ.
144. Судове засідання та його етапи.
145. Відкриття розгляду справи по суті.
146. З'ясування обставин справи та дослідження доказів, як частина судового засідання.
147. Судові дебати.
148. Ухвалення та проголошення судового рішення в справі.
149. Ускладнення цивільного судочинства в стадії судового розгляду.
150. Перерва у судовому засіданні.
151. Відкладення розгляду цивільної справи.
152. Зупинення провадження у справі.
153. Залишення заяви без розгляду.
154. Закриття провадження у справі.
155. Фіксування цивільного процесу.
156. Протокол судового засідання: порядок складання, виправлення недоліків.
157. Поняття та види судових рішень.
158. Види рішень суду.
159. Вимоги, яким повинно відповідати рішення суду.
160. Зміст рішення суду.
161. Усунення недоліків рішення суду судом, який його ухвалив.
162. Додаткове рішення суду.
163. Законна сила рішення суду та її наслідки.
164. Ухвали суду першої інстанції.
165. Зміст ухвал суду першої інстанції.

166. Види ухвал суду першої інстанції.
167. Законна сила судових ухвал.
168. Окремі ухвали.
169. Постанови суду.
170. Спрощене позовне провадження в цивільному процесі.
171. Особливості провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування.
172. Передумови заочного розгляду цивільної справи.
173. Особливості заочного розгляду справи.
174. Заочне рішення.
175. Заява про перегляд заочного рішення.
176. Процесуальний порядок перегляду заочного рішення.
177. Оскарження заочного рішення.
178. Поняття та значення наказного провадження.
179. Відмінність наказного провадження від інших видів проваджень у цивільному процесі.
180. Вимоги, за якими може бути ініційовано наказне провадження.
181. Порядок наказного провадження.
182. Судовий наказ: поняття, сутність, значення.
183. Порядок подання та розгляду заяви про скасування судового наказу.
184. Поняття, значення та характерні риси окремого провадження.
185. Відсутність спору про право як передумова окремого провадження.
186. Учасники справи у справах окремого провадження.
187. Особливості розгляду та вирішення справ окремого провадження.
188. Розгляд та вирішення справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.
189. Розгляд та вирішення справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
190. Розгляд та вирішення справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою.
191. Розгляд та вирішення справ про усиновлення.
192. Розгляд та вирішення справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення.
193. Розгляд та вирішення справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.
194. Розгляд та вирішення справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність.
195. Розгляд та вирішення справ про визнання спадщини відумерлою.
196. Розгляд та вирішення справ про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.
197. Розгляд та вирішення справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.
198. Розгляд та вирішення справ про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.
199. Розгляд та вирішення справ про видачу і продовження обмежувального припису.
200. Розгляд та вирішення у порядку окремого провадження справ, які виникають із сімейних правовідносин (про надання права на шлюб, про розірвання шлюбу за заявою подружжя, яке має дітей, за заявою будь-кого з подружжя, якщо один з нього засуджений до позбавлення волі, про встановлення режиму окремого проживання за заявою).
201. Суть та значення апеляційного провадження.
202. Право на апеляційне оскарження.
203. Строки апеляційного оскарження.
204. Апеляційна скарга.

205. Відкриття апеляційного провадження у справі.
206. Підготовка розгляду справи судом апеляційної інстанції.
207. Порядок розгляду справи судом апеляційної інстанції.
208. Повноваження суду апеляційної інстанції.
209. Підстави залишення апеляційної скарги без задоволення, а судового рішення без змін.
210. Підстави для скасування судового рішення повністю або частково та ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення.
211. Підстави для скасування судового рішення повністю або частково з закриттям провадження у справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині.
212. Підстави для скасування судового рішення і направлення справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю.
213. Підстави для скасування ухвали суду, що перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції.
214. Підстави для скасування ухвали суду і направлення справи на розгляд за встановленою підсудністю.
215. Ухвали суду апеляційної інстанції.
216. Постанови суду апеляційної інстанції.
217. Порядок апеляційного оскарження ухвал суду першої інстанції.
218. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду скарги на ухвалу суду першої інстанції.
219. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду скарги на судовий наказ.
220. Суть і значення касаційного провадження.
221. Право та строк касаційного оскарження.
222. Підстави касаційного оскарження.
223. Касаційна скарга.
224. Відкриття касаційного провадження у справі.
225. Підготовка справи до касаційного розгляду.
226. Попередній розгляд справи судом касаційної інстанції.
227. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції.
228. Підстави для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду.
229. Порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати, Великої Палати Верховного Суду.
230. Повноваження суду касаційної інстанції.
231. Підстави для залишення касаційної скарги без задоволення, а судових рішень - без змін.
232. Підстави для повного або часткового скасування рішень і передачі справи повністю або частково на новий розгляд або для продовження розгляду.
233. Підстави для скасування судових рішень повністю або частково і ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення.
234. Підстави для скасування постанови суду апеляційної інстанції повністю або частково і залишення в силі судового рішення суду першої інстанції у відповідній частині.
235. Підстави для скасування рішення повністю або частково із закриттям провадження в справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині.
236. Постанови суду касаційної інстанції.
237. Суть і значення перегляду судових рішень у зв'язку із нововиявленими обставинами.
238. Підстави для перегляду у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами.
239. Право на відкриття провадження у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами та порядок його здійснення.

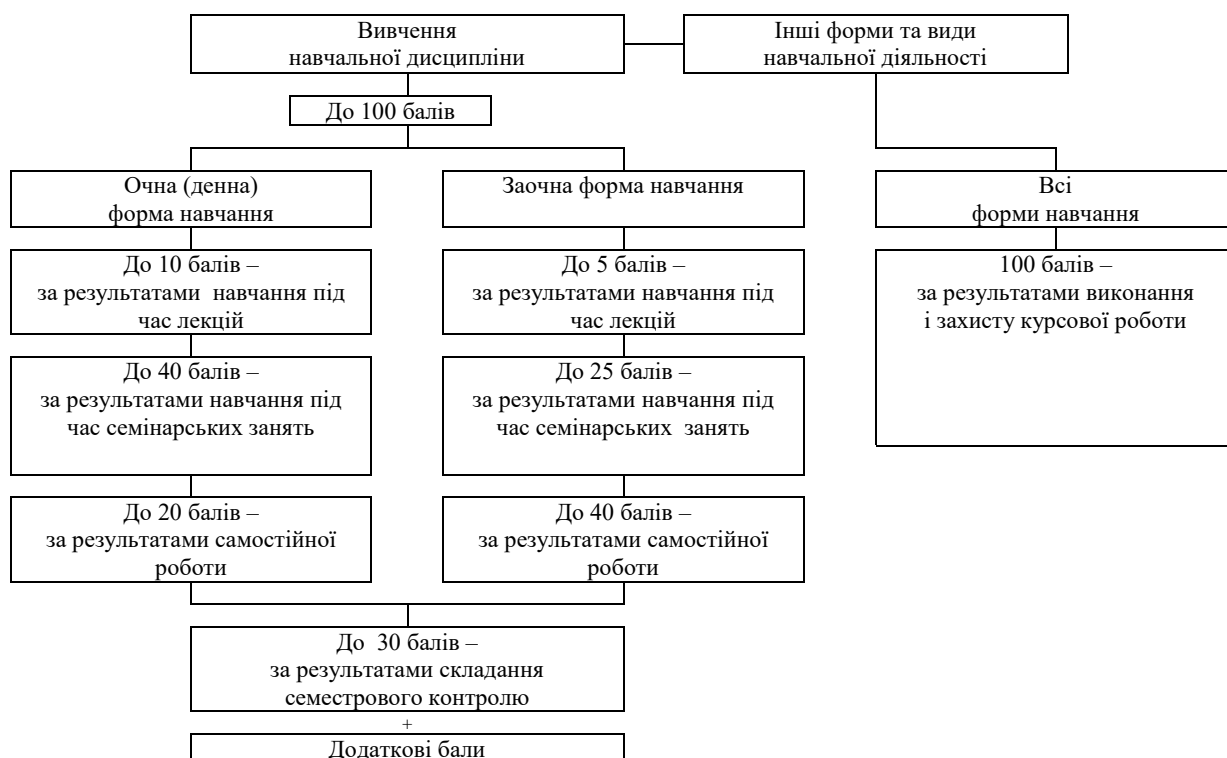
240. Процесуальний порядок розгляду заяв про перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами.
241. Звернення судових рішень до виконання.
242. Негайне виконання судового рішення.
243. Виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню.
244. Поворот виконання рішення, постанови.
245. Розгляд скарг на дії та бездіяльність державного або приватного виконавця щодо виконання рішення суду у цивільній справі.
246. Оскарження рішення третейського суду, оспорювання рішення міжнародного комерційного арбітражу.
247. Визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, якщо його місце знаходиться за межами України.
248. Повноваження суду у справах про видачу виконавчих листів на примусове виконання рішень третейських судів.
249. Цивільний процесуальний статус іноземців, осіб без громадянства, іноземних юридичних осіб та держав у цивільному процесі.
250. Підсудність справ з іноземним елементом.
251. Визнання рішень іноземних судів.
252. Звернення до виконання рішень іноземних судів.

1.7.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Поняття цивільного процесуального права України, його значення.
2. Права та обов'язки третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.
3. Повноваження суду касаційної інстанції.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 16 лекційних занять (у шостому семестрі) та 19 (у сьомому семестрі) лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	К-сть лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій																		
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1.	Денна (6 семестр)	15	0,7	1,3	2,0	2,7	3,3	4,0	4,7	5,3	6,0	6,7	7,3	8,0	8,7	9,3	10,0	X	X	X	X
2.	Денна (7 семестр)	19	0,5	1,1	1,6	2,1	2,6	3,2	3,7	4,2	4,7	5,3	5,8	6,3	6,8	7,4	7,9	8,4	8,9	9,5	10

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 15 (у шостому семестрі) та 19 (у сьомому семестрі) семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	15 тем	Номер теми														Усього балів
		16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	10														10
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	10														10
	Усього балів															20

2.5. В силлабусі навчальної дисципліни може бути встановлено особливості нарахування та обчислення балів, отриманих здобувачем під час лекційного, семінарського (практичного, лабораторного) заняття та за виконання індивідуальної і самостійної роботи, а також додаткових балів, з урахуванням змісту накопичувальної системи оцінювання та граничних показників визначених в п. 4.2. Положення про організацію освітнього процесу

3. Рекомендовані джерела

3.1. Основні джерела

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. у редакції Закону Закону № 2147-VIII від 03.10.2017 р. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
2. Liber Amicorum Вячеслав Комаров / упоряд. Т. Комарова ; за ред. Т. Комарової. Харків : Право, 2020. 1192 с.
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII // Офіційний вісник України. – 2016. - № 56. – Ст. 1935; ВВР.- 2017. - № 2. - Ст. 25; ВВР. – 2017. - № 7-8. - Ст.50; ВВР. – 2017. - № 48. - Ст.436.
4. Актуальні питання прикладної цивілістики у сфері складання процесуальних документів. Науково-практичний посібник; [за загальною ред. д.ю.н. професора М.М. Ясинка]. – К.: Алерта, 2015. – 814 с.
5. Васильев С. В. Гражданский процесс : учебное пособие / С. В. Васильев. — Х.: Одиссей, 2006. — 512 с.
6. Васильев С. В. Порівняльний цивільний процес: підруч. / С. В. Васильев. — К.: Алерта, 2015. — 352 с.
7. Васильев С. В. Цивільний процес України: Підручник. К. : Алерта, 2019. - 506 с.
8. Грабовська О. О. Теоретичні та практичні проблеми доказування у цивільному процесі України. К.: Юрінком Інтер, 2018. 472 с.
9. Журавльов Д.В., Чижмарь К.І. Оскарження судових рішень у цивільному судочинстві К.: ЦУЛ, 2018 192 с.
10. Зейкан Я. П. Коментар Цивільного процесуального кодексу України / Я. П. Зейкан. — К.: Юридична практика, 2006. —560 с.
11. Зейкан Я. П. Цивільний процесуальний кодекс України. Станом на 15.06.2011: Науково-практичний коментар / Зейкан Я.П. – К.: КНТ, 2011. – 680 с.
12. Зразки процесуальних документів у цивільному судочинстві : листи, скарги, заяви, позовні заяви, відзив на позовні заяви, оскарженн судових рішень / [Упоряд. Руснак Ю. І.]. - К.: ЦУЛ, 2015. – 132 с.
13. Карнаух Т.М. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник/ Карнаух Т.М., Ханік-Посполітак Р.Ю. – К.:Юстініан, 2011. – 400 с.
14. Кравчук В. М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України / В. М. Кравчук, О. І. Угриновська. — К. : Істина, 2006. — 944 с.
15. Курс цивільного процесу : підручн. / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін. ; за ред. В. В. Комарова. — Х. : Право, 2011. — 1352 с.
16. Логінов О. А. Цивільний процес України : навч. посіб. / О. А. Логінов, О. О.Штефан. - К. : Юрінком Інтер, 2012. - 361 с.
17. Луць В.В. Цивільний процес України: Підручник / Луць В.В., Харитонов Є.О., Канзафарова І.С. – Х.: Одиссей, 2012. – 496 с.
18. Масюк В. В. Цивільний процес у схемах і таблицях : навч. посіб. / В. В. Масюк, М. Ю. Акулова. – 2-ге вид., допов. – Х. : Право, 2015. – 192 с.
19. Навроцька Ю. В. Цивільне процесуальне право України.: навч. посіб. (у схемах і табл.) / Ю. В. Навроцька, О.Б. Верба-Сидор, У. Б. Воробель; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – 387 с.
20. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. Станом на 01.01.2012 р. / За заг. ред. Богатиря В.В. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2012. – 752 с.
21. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України / О.С. Коройд – К.: Професіонал, 2018. – 496 с.
22. Практикум з цивільного процесуального права України. Навчальний посібник для ВНЗ / за ред Ярошенка І.С.- К.: Дакор, 2016 – 348 с.
23. Практичний коментар Закону України «Про судоустрій і статус суддів» / [Руснак Ю. І.]. - К.: ЦУЛ, 2015. – 320 с.

24. Рішення Європейського суду з прав людини в цивільних справах. Захист власності, приватного і сімейного життя та свободи поглядів ; за ред. О. С. Захарової ; [уклад. О. В. Ковальський]. - Київ : Юрінком Інтер, 2019. - 320 с.
25. Ромовська З. Цивільний процесуальний кодекс : науково-практичний аналіз / Ромовська З.В. , Шумська Н., Шумська Н.- К., 2014. - 600 с.
26. Садикова Я. М. Цивільний процес: навч. посіб. / Я. М. Садикова; Харків. нац. ун-т внутр. справ, Сум. філ.. – Суми: Мрія, 2015. – 119 с.
27. Сенік С. В. Цивільне процесуальне право : навч. посіб. / С. В. Сенік, Р. Я. Лемик ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - Л. : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2010. - 423 с.
28. Теліпко В. Е. Науково-практичний коментар цивільного процесуального кодексу України / Теліпко В. Е. - Київ «Центр учбової літератури», 2011. – 983 с.
29. Тертишніков В. І. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / В. І. Тертишніков. — Х. : Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007. —576 с.
30. Тертышников В. И. Гражданский процесс Украины (лекции) : учеб. пособ. / В. И. Тертышников. — Х. : СПД ФО Вапнярчук Н.Н., 2007. — 280 с.
31. Фурса С. Я. Докази і доказування у цивільному процесі : наук.-практ. пос. / С. Я. Фурса, Т. В. Цюра. — К. : Видавець Фурса С. Я., 2005. — 256 с.
32. Фурса С. Я. Цивільний процесуальний кодекс України: Зі змінами та допов. станом на 10.04.2007.: науково-практичний коментар: / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса, С. В. Щербак. У 2-х т. — Т. 1. — К. : КНТ, 2007. — 916 с.
33. Фурса С. Я. Цивільний процесуальний кодекс України: Зі змінами та допов. станом на 10.04.2007 : Науково-практичний коментар: / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса, С. В. Щербак. У 2-х т. — Т. 2. — К. : КНТ, 2007. -800 с. —(«Процесуальні науки»).
34. Цивільний процес у схемах і таблицях : навч. посіб. / В. В. Масюк, М. Ю. Акулова. - 2-е вид., доп. - Харків : Право, 2015. - 192 с.
35. Цивільний процес України: навч. посіб. / Гусаров К. В., Жушман М. В., Кравцов С. О. Х: Право, 2020. 390 с.
36. Цивільний процес: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. М. Бородін [та ін.]; заг. ред. В. А. Кройтор ; Харківський національний ун-т внутрішніх справ. - Х. : ХНУВС, 2009. - 278 с.
37. Цивільний процес: навч. посібник для вузів / Чорнооченко С.І. - 3-тє вид., переробл. та доп. - К. : Центр учбової літератури, 2014. – 417 с.
38. Цивільний процес: навч. посіб. / Я. М. Садикова ; Харків. нац. ун-т внутр. справ, Сум. філ. - Суми : Мрія, 2015. - 119 с.
39. Цивільний процес України: навч. посіб. / [Кучер В. О. та ін. ; за ред. В. О.Кучера] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : ЛДУВС, 2013. - 587 с.
40. Цивільний процес України: навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищих навчальних закладів / І.О. Ізарова, Р.Ю. Ханік-Посполітак. - 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Дакор, 2018. – 276 с.
41. Цивільний процес України: наук.-практ. посіб. / В. І. Тертишніков. - Харків : Юрайт, 2015. - 368 с.
42. Цивільний процес України: підручник / [Кучер В. О. та ін. ; за ред. В. О. Кучера] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : ЛьвДУВС, 2016. - 767 с.
43. Цивільний процес України: підруч. для студентів юрид. спец. ВНЗ / [Ківалов С. В. та ін.] ; за заг. ред. Заслуж. юриста України, д-ра юрид. наук, проф. Мінченко Р. М. - Херсон : Олди-плюс, 2014. - 719 с.
44. Цивільний процес України: підручник / [Білоусов Ю. В. та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. М. М. Ясинка. - К. : Правова єдність : Алерта, 2014. - 743 с.
45. Цивільне процесуальне право: підручник / [І. С. Ярошенко та ін.] ; за заг. ред. І. С. Ярошенко ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2014. - 519 с.
46. Цивільне процесуальне право України : навч. посіб. / [Безлюдько І. О., Бичкова С. С., Бобрик В. І. та ін.] ; за заг. ред. С. С. Бичкової. — К. : Атіка, 2006. — 384 с.
47. Цивільне процесуальне право України : навч. посіб. Для підготовки до іспитів / [упор.

- Тетарчук І.В., Дяків Т.Є.]. – К.: ЦУЛ, 2015. - 208 с.
48. Цивільне процесуальне право України: підручник / М.М. Ясинок, М.П. Курило, О.В. Кіріяк, Ю.В. Білоусов, О.О. Кармаза, С.І. Запара та ін.; за заг ред.. М.М. Ясинка. – К.: Алерта, 2016.- 576 с.
 49. Цивільний процес України: академічний курс: [підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.]; [за ред. С. Я. Фурси]. — К. : Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2009. — 848 с. — (Серія «Процесуальні науки»).
 50. Цивільний процес України: Підручник / За ред. Є.О. Харитоновна, О.І. Харитонової, Н.Ю. Голубевої. – Київ: Істина, 2012. – 536 с.
 51. Цивільний процес : навч. посіб. / [А. В. Андрушко, Ю. В. Білоусов, Р. О. Стефанчук, О. І. Угриновська та ін.]; за ред. Ю. В. Білоусова. — К. : Прецедент, 2005. — 293 с.
 52. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар, вид. 2-ге, доп. і перер. За ред. М.М. Ясинка. К.: алерта, 2020. 810 с.
 53. Штефан М. Й. Цивільне процесуальне право України : Академічний курс : підручник / М. Й. Штефан. — К. : Ін-ЮРЕ, 2005. — 624 с.

3.2. Допоміжні джерела

3.2.1. Нормативні джерела, судова практика

1. Загальна декларація прав людини, проголошена Організацією Об'єднаних Націй 10.12.1948 р. // Права людини. Міжнародні договори України: декларації, документи / упорядник Ю. К. Качуренко. — К. : Наукова думка, 1992. — С. 18–24.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий Генеральною асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 16.12.1966 р. // Права людини. Міжнародні договори України. — К., 1992. — С. 36–58.
3. Конвенція про захист прав і основних свобод людини, підписана у Римі, 04.11.1950 р. // Вісник Українського центру прав людини. — 1998. — № 3. — С. 29–37.
4. Господарський процесуальний кодекс України у редакції Закону Закону № 2147-VIII від 03.10.2017 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1992. — № 6. — Ст. 56; ВВР. — 2017. - № 48. - Ст.436.
5. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. (зі змінами та доповненнями) // Офіційний вісник України (ОВУ). — 2002. — № 7. — Ст. 273.
6. Про автоматизовану систему документообігу суду: положення, затверджене Радою суддів України 26.11.2010 р. // Вісник Верховного Суду України. — 2010. — № 12 (124).
7. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. у редакції Закону Закону № 2147-VIII від 03.10.2017 р. // ОВУ. — 2005. — № 32. — Ст. 1918; ВВР. — 2005. — № 35-36, 37. — Ст. 446; ВВР. — 2017. - № 48. - Ст.436.
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. // ОВУ. — 2012. — № 62. — Ст. 2509.
9. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 р. // ОВУ. — 2011. — № 51. — Ст. 2009.
10. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 року № 1404-VIII // Офіційний вісник України. – 2016. - № 53. – Ст. 1852.
11. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України 23.02.2006 р. // ОВУ. — 2006. — № 12. — Ст. 792; ВВР. — 2006. — № 30. — Ст. 260.
12. Про доступ до судових рішень : Закон України від 22.12.2005 р. // ОВУ. — 2006. — № 1–2. — Ст. 13; № 6 (уточнення); ВВР. — 2006. — № 15. — Ст. 128.
13. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12.02.2015 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2015. - № 18, № 19-20. - Ст. 132.
14. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 р. // ВВР. — 2017. — № 35. — Ст. 376.
15. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 р. // ВВР. — 1993. — № 39. — Ст. 384.

16. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1403-VIII // Офіційний вісник України. – 2016. - № 53. – Ст. 1851.
17. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2-3. – Ст. 12.
18. Про судовий збір : Закон України від 08.07.2011 р. № 3674-VI // ОВУ. — 2011. — № 59. — Стор. 110. — Ст. 2349; ВВР. – 2017. - № 48. - Ст.436
19. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. // ВВР. — 1994. — № 28. — Ст. 232.
20. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів Закон України від 02.06.2016 р. № 1403-VIII // ВВР. — 2016. — № 29. — Ст. 535.
21. Про третейські суди : Закон України від 11.05.2004 р. // ОВУ. — 2004. — № 23. — Ст. 1540.
22. Про затвердження Інструкції з діловодства в місцевих загальних судах, апеляційних судах областей, апеляційних судах міст Києва та Севастополя, Апеляційному суді Автономної Республіки Крим та Вищому спеціалізованому суді України з розгляду цивільних і кримінальних справ: Наказ Державної судової адміністрації України від 17.12.2013 р. №173. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dsa.court.gov.ua/userfiles/Nakaz%20173.pdf>
23. Про затвердження інструкції про порядок роботи з технічними засобами фіксування судового процесу (судового засідання): Наказ Державної судової адміністрації України від 20.09.2012 р. №108. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://court.gov.ua/19173/>
24. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень : постанова Кабінету Міністрів України від 25.05.2006 р. № 740 // ОВУ. — 2006. — № 22. — Ст. 1623.
25. Про заходи щодо реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» : постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2006 р. № 784 (із змінами і доповненнями від 10.07.2006 р., № 952, від 18.07.2007 р., № 950) // ОВУ. — 2006. — № 22. — Ст. 1655.
26. Концепція вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів, затв. Указом Президента України від 10.05.2006 р. № 361/2006 // ОВУ. — 2006. — № 19. — Ст. 1376; Урядовий кур'єр. — 2006. — 24 травня. — № 94.
27. Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки, затв Указом Президента України від 20.05.2015 № 276/2015 // ОВУ. – 2015. - № 41. – Ст. 1267.
28. Про Національний план дій із забезпечення належного виконання рішень судів : Указ Президента від 27.06.2006 р. № 587/2006 [Електронний ресурс] Офіційне Інтернет-представництво Президента України. — URL : <http://www.president.gov.ua/documents/4641.html>.
29. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Вищої ради юстиції щодо офіційного тлумачення положення пункту 1 частини першої статті 131 Конституції України стосовно внесення Вищою радою юстиції подань про призначення суддів на посади (справа про призначення суддів) від 16.10.2001 р. // Вісник Конституційного Суду України. — 2001. — № 5. — 25.12; ОВУ. — 2001. — № 43. — 09.11.
30. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Вищої ради юстиції щодо офіційного тлумачення положень абзаців другого, третього пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України (справа щодо актів про обрання/призначення суддів на посади та про звільнення їх з посад) від 27.03.2002 р. // ОВУ. — 2002. — № 14. — Ст. 768; Вісник Конституційного Суду України. — 2002. — № 2. — 17.06.
31. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 62 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 3 частини другої статті 18, статей 32, 33, 34, 35, 36, 37, підпункту 5 пункту 3 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій України» (справа про Касаційний суд України) від 11.12.2003 р. // ОВУ. — 2003. — № 51. — Ст. 2705.

32. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України про офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 126 Конституції України та частини другої статті 13 Закону України «Про статус суддів» (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу) від 01.12.2004 р. // ОВУ. — 2004. — № 49. — Ст. 3220.
33. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянки Дзюби Г. П. у про офіційне тлумачення частини другої статті 55 Конституції та статті 2481 Цивільного процесуального кодексу України від 25.12.1997 р. // Право України. — 1998. — № 1. — С. 126.
34. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 52 народних депутатів України та за конституційним поданням Верховної Ради Автономної Республіки Крим щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 15 Кодексу адміністративного судочинства України, статті 7 Цивільного процесуального кодексу України (справа про мову судочинства) від 22.04.2008 р. № 8-рп/2008 // ОВУ. — 2008. — № 33 (16.05.2008). — Ст. 1102.
35. Про застосування законодавства, що забезпечує незалежність суддів : постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.04.1996 р. № 4 // Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995–1998) / відповід. ред. П. І. Шевчук. — К. : Юрінком Інтер, 1998. — С. 34–40.
36. Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції : постанова Пленуму Верховного Суду від 12.06.2009 р. № 2 // Вісник Верховного Суду України. — 2009. — № 8. — С. 3.
37. Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду : постанова Пленуму Верховного Суду від 12.06.2009 р. № 5 // Вісник Верховного Суду України. — 2009. — № 7.
38. Про застосування судами норм Конституції України при здійсненні правосуддя : постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.11.1996 р. № 9 // Право України. — 1997. — № 8. — С. 7.
39. Про застосування цивільного процесуального законодавства при перегляді судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30.03.2012 р. № 4 // Часопис цивільного і кримінального судочинства. — 2012. — № 3.
40. Про незалежність судової влади : постанова Пленуму Верховного Суду України від 13.06.2007 р. № 8 // Вісник Верховного Суду України. — 2007. — № 6.
41. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про усиновлення і про позбавлення та поновлення батьківських : постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.03.2007 р. № 3 із змінами і доповненнями, внесеними постановою Пленуму Верховного Суду України від 19.12.2008 р. № 20 // Вісник Верховного Суду України. — 2007. — № 5.
42. Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову : постанова Пленуму Верховного Суду України від 22.12.2006 р. № 9 // Вісник Верховного Суду України. — 2007. — № 2. — С. 2–4.
43. Про практику розгляду судами корпоративних спорів : постанова Пленуму Верховного Суду від 24.10.2008 р. № 13 // Вісник Верховного Суду України. — 2008. — № 11.
44. Про судові рішення у цивільній справі : постанова Пленуму Верховного Суду України від 18.12.2009 р. № 14 // Вісник Верховного Суду України. — 2010. — № 1.
45. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах : постанова Пленуму Верховного Суду України від 20.05.1997 р., № 8 // Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995–1998) / Відповід. ред. П.І. Шевчук. — К.: Юрінком Інтер, 1998. — С. 78–85.
46. Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення : постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995 р. № 5 // Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995–1998) / відповід. ред. П. І. Шевчук. — К. : Юрінком Інтер, 1998. — С. 12–20.
47. Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку : постанова Верховного Суду від 24.10.2008 р. № 12 // Вісник Верховного Суду України. — 2008. — № 11. — С. 7–15.

48. Про судову практику розгляду цивільних справ в касаційному порядку : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 14.06.2012 р. № 10 // Часопис цивільного і кримінального судочинства. — 2012. — № 4.
49. Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 23.12.2011 р. № 14 [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0014740-11>.

3.2.2. Літературні джерела

Тема 16 Тема

1. Бичкова С. С. Зустрічний позов як цивільна процесуальна форма захисту інтересів відповідача / С. С. Бичкова // Вісник Верховного суду України. — 2010. — № 10 (122).
2. Білоусов Ю. Право на пред'явлення групового позову / Ю. Білоусов // Право України. — 2015. — № 9. — С. 56–62.
3. Білоусов Ю. В. Проблемні питання визначення відповідача у справах про стягнення коштів державного бюджету / Ю. В. Білоусов, С. О. Іванов // Університетські наукові записки. — 2013. — № 4 (48). — С. 82–109.
4. Білоусов Ю. В. Механізм групового позову як чинник модернізації процесуального законодавства України та адаптації до європейських стандартів / Ю. В. Білоусов // Правове забезпечення інтересів фізичних та юридичних осіб в умовах реалізації інтеграційної політики України : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. І. Короля. — К. : НДІ приватного права і підприємництва імені Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2015. — С. 251–274.
5. Бойко В. Б. Забезпечення доступу до правосуддя на стадії пред'явлення позову / В. Б. Бойко // Форум права. - 2016. - № 2. - С. 11–17.
6. Бородін М. Позовна форма захисту права в судочинстві по звільненню майна від арешту / М. Бородін // Право України. — 1992. — № 2. — С. 10-14.
7. Братель О. Категорії «позов» і «позовна заява» як складові цивільних процесуальних юридичних фактів / О. Братель // Підприємство, господарство і право. - 2016. - № 2
8. Буркацький Л.К. Складання процесуальних документів на захист прав та інтересів громадян: коментарі, позовні заяви, скарги: навч. Посібник / Л. К Буркацький. — К.: Юрінком, 2002. — 288 с.
9. Кохановський В. Колективний позов у сфері туризму (цивільний аспект) / В. Кохановський // Право України. - 2015. - № 9. - С. 63-70.
10. Кравчук В. Тактика цивільного процесу: захист проти позову / В. Кравчук // Підприємство, господарство і право. — 2002. — № 8.
11. Кузнецова Н. Громадянське суспільство і захист порушених прав численних груп у порядку масового позову / Н. Кузнецова // Право України. — 2015. -№ 9. — С. 44-48.
12. Маан Б. Колективні позови в Європі / Б. Маан // Право України. -2015. -№ 9. — С. 13-17
13. Майданик Р. Впровадження масового позову в право України: поняття, модель і сфера застосування / Р. Майданик // Право України. -2015. -№ 9. — С. 49-55.
14. Майстренко Л. Груповий позов у Швеції: загальна характеристика за законом / Л. Майстренко // Право України. -2015. -№ 9. — С. 38-43.
15. Непочатих В. Відкриття впровадження у справах, що виникають із трудових правовідносин: окремі аспекти / В.Непочатих // Підприємство, господарство і право. — 2013. — № 1. — С.27-30.
16. Новели цивільного процесуального кодексу України : [Електронне видання] матер. кругл. столу (Одеса, 26 березня 2018 р.) / за заг. редакцією д.ю.н., проф. Н.Ю. Голубевої; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». — Одеса : Фенікс, 2018. — 112 с.
17. Норкус Р. Колективний позов у Литві / Р. Норкус // Право України. -2015. -№ 9. — С. 28-37.
18. Повноваження прокурорів при зверненні до суду з позовами та заявами : наук.-практ. посіб. ; Брус І. І. та ін.. К. : Нац. акад. прокуратури України, 2017. - 156, [1] с.

19. Регіцці Г. Групові позови в Італії / Г. Регіцці // Право України. -2015. -№ 9. – С. 18-27/
20. Романюк Я. М. Масовий позов: загальна характеристика, зарубіжний досвід і перспективи впровадження в Україні / Романюк Я.М., Майстренко Л.О. // Вісник Верховного Суду України. -2015. - №3. -С. 35-47.
21. Сапунков В. Форма і зміст позовної заяви прокурора / В. Сапунков // Радянське право. — 1981. — № 11. — С. 43-46.
22. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. - 848 с.
23. Цувіна Т. А. Право на суд у цивільному судочинстві : монографія / Т. А. Цувіна. - Х.: Слово, 2015. - 281 с.
24. Штефан О. Повози про присудження у справах, що виникають із авторсько-правових відносин / О. Штефан // Підприємництво, господарство і право. – 2015. - №3 . – С. 20/
25. Ярема А.Г. Новели цивільного судочинства / А. Г. Ярема, Г. І. Двиденко // Вісник Верховного Суду України. — 2006. — № 3 (67). — С. 24-29.

Тема 17

1. Арапов Н. Т. О понятии и процессуальной природе встречного иска.// Сборник работ юридического факультета. Труды Томского государственного университета имени В. В. Куйбышева. Т. 159. Томск: издательство Томского университета, 1965. С. 95-98
URL: <https://naukaprava.ru/catalog/435/436/590182/54623?view=1>
2. Арапов Н. Т. Порядок предъявления встречного иска // Вопросы гражданского, трудового и гражданско-процессуального права. Труды Томского Ордена трудового красного знамени государственного университета имени В. В. Куйбышева. Т. 194. Томск: издательство Томского университета, 1969. С. 179-189
URL: <https://naukaprava.ru/catalog/435/436/590182/54624?view=1>
3. Арапов Н. Т. Порядок рассмотрения встречного иска судом // Сборник работ юридических факультетов. Труды Томского Ордена трудового красного знамени государственного университета имени В. В. Куйбышева. Т. 208. Томск: издательство Томского университета, 1970. С.79-84
URL: <https://naukaprava.ru/catalog/435/436/590182/54626?view=1>
4. Васильева Т. А. Косвенный иск : сравнительно-правовое исследование. М.: Статут, 2015. 160 с.
5. Васильева Т. А. Косвенный иск и “смежные” процессуальные средства защиты прав и законных интересов (на примере права Англии и США) // Вестник гражданского процесса. 2017. № 2. С. 182–201.
6. Бондаренко Н. Л. Окремі аспекти адаптації цивільного процесуального законодавства України до стандартів ЄС / Н. Л. Бондаренко // Приватне право і підприємництво. Збірник наук. праць. — Вип. 4, 2004. — К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук, 2005. — С. 145-148.
7. Бондаренко Н.Л. Завдання стадії підготовки цивільних справ до судового розгляду / Н. Л. Бондаренко // Вісник Київського національного університету. — 2004. — № 60-62. — С. 34-36.
8. Бондаренко Н.Л. Мета стадії підготовки цивільних справ до судового розгляду / Н. Л. Бондаренко // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. — 2003. — № 3-4(7-8).
9. Бондаренко Н.Л. Підготовка цивільних справ до судового розгляду як обов’язкова процесуальна стадія / Н. Л. Бондаренко // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. — 2003. — № 1(5).
10. Бондаренко-Зелінська Н. Л. Окремі питання правового регулювання підготовки цивільних справ до судового розгляду за новим Цивільним процесуальним кодексом України / Н. Л. Бондаренко-Зелінська // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. — 2006. — № 1 (17). — С. 103-107.

11. Гариевская М. Б. Некоторые вопросы осуществления дискреционных полномочий судом при обеспечении иска / М. Б. Гариевская // Электронный научный журнал "Наука.Общество.Государство". — 2013. — № 4.
12. Головки К. Спирні питання порядку розгляду заяв про забезпечення позову в цивільному судочинстві / К. Головки // Підприємництво, господарство і право. — 2016. - № 12. — С. 24-32.
13. Даниляк А.В. Медіація як новітній засіб вирішення сімейних спорів / А. В. Даниляк // Юридичний науковий електронний журнал. - 2018. - № 3. - С. 56-58.
14. Комаров И. С. Защита ответчика против иска в гражданском и арбитражном процессе: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.15. Екатеринбург, 2012. 28 с. URL: <http://www.usla.ru/structure/dissovet/komarov-avtoreferat.pdf>
15. Короєд С. О. Врегулювання спору як самостійне завдання цивільного судочинства за проектом нової редакції ЦПК України: вплив інституту врегулювання спору за участю судді на ефективність цивільного процесу / С. О. Короєд // Судова апеляція. — 2017. - № 3 (48). - С. 79-88
16. Кравчук В. Тактика цивільного процесу: затягування розгляду справи / В. Кравчук // Підприємництво, господарство і право. — 2002. — № 9.
17. Луспенник Д. Значення стадії підготовки цивільних справ до судового розгляду / Д. Луспенник // Право України. — 2006. — № 11. — С. 56-62.
18. Майка М. Новеллы законодательного регулирования процедуры исполнения определений суда об утверждении мирового соглашения в гражданском процессе Украины / М. Майка // Підприємництво, господарство і право. — 2018. - № 1. — С. 22-26.
19. Поліщук Н. Провадження у справі до судового розгляду в цивільному процесі України: порівняння із зарубіжним досвідом / Н. Поліщук // Підприємництво, господарство і право. - 2016. - № 5
20. Примак В. Забезпечення позову / В. Примак // Юридичний вісник України. — 2002. — № 35 (375).
21. Тертишніков В. Підготовка цивільних справ до судового розгляду / В. Тертишніков // Вісник Академії правових наук України. — 2006. — № 2 (45). — С. 149-153.
22. Тимошук І. Судовий виклик / І. Тимошук // Юридичний вісник України. — 2002. — № 23 (363).
23. Ткаченко М. О. Зміни у позові, мирова угода та судові рішення: переваги і недоліки / М. О. Ткаченко // Судова апеляція. — 2017. - № 3 (48). - С. 111- 118.
24. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. - 848 с.
25. Якименко О. Мета і процесуальне оформлення підготовки цивільних справ до судового розгляду / О. Якименко // Право України. — 2003. — № 12. — С. 117-119.
26. Якименко О. Особливості підготовки цивільних справ до судового розгляду з участю іноземного елемента / О. Якименко // Право України. — 1998. — № 7.
27. Якименко О. Підготовка аліментних справ до судового розгляду (судово-теоретичні аспекти) / О. Якименко // Право України. — 1999. — № 8. — С. 41-47.
28. Якименко О. Підготовка справ до судового розгляду (процесуальне оформлення) / О. Якименко // Право України. — 1997. — № 12.
29. Якименко О. Процесуальна форма стадії підготовки цивільної справи до судового розгляду / О. Якименко // Право України. — 2001. — № 9. — С. 50-53.
30. Якименко О.О. Підготовка справ окремого провадження до судового розгляду / О. О. Якименко. — Вінниця, 1999.
31. Ярема А.Г. Новели цивільного судочинства / А. Г. Ярема, Г. І. Двиденко // Вісник Верховного Суду України. — 2006. — № 4 (68). — С. 37-43.

Тема 18

1. Андрієвська Л.О. Законодавче обґрунтування часового обмеження проведення судових дебатів / Л. О. Андрієвська, В.В. Чернобук // Юридичний науковий електронний журнал. - 2017. - № 6. - С. 72-74.

2. Бартовщук О. Судовий розгляд у розумні строки: мрії чи реальність / О. Бартовщук // *Право України*. — 2006. — № 7. — С. 46-48.
3. Батожська О. Проблеми виконання мирових угод у цивільному процесі / О. Батожська // *Підприємництво, господарство і право*. — 2013. — № 3. — С.49-55
4. Білоусов Ю.В. Судовий розгляд цивільної справи: методичний посібник / Ю. В. Білоусов. — Хмельницький: Вид-во НАПВУ, 2000. — 78 с.
5. Бобко В. Окрема ухвала в цивільному судочинстві / В. Бобко // *Підприємництво, господарство і право*. — 2012. — № 4.
6. Богунов В. Протоколювання та звукозапис: співвідношення функцій / В. Богунов // *Підприємництво, господарство і право*. — 2003. — № 6. — С. 108-112.
7. Бобрик В. Перспективи спрощення в Україні судового розгляду цивільних і господарських справ із невеликою ціною позову в контексті європейського досвіду / В. Бобрик // *Підприємництво, господарство і право*. — 2015. - №3. — С. 11 -19.
8. Бобрик В. Спрощення судового розгляду справ з невеликою ціною позову: Європейський досвід і перспективи в Україні / В. Бобрик // *Підприємництво, господарство і право*. —2016. - № 12. — С. 4 – 10.
9. Буга В. Розумний строк розгляду справ у цивільному судочинстві України / В. Буга // *Підприємництво, господарство і права*. — 2012. — № 1
10. Гарієвська М. Б. Відеоконференція в цивільному процесі: проблемні питання / М. Б. Гарієвська // *Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць*. Вип.14, 2015 р. / Редкол.: Крупчан О. Д. (гол. ред.) та ін. — К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної Академії правових наук України, 2015. — С. 59-62.
11. Гарієвська М. Б. Електронне судочинство: питання модернізації цивільного процесуального законодавства України у контексті регіональних правових трансформацій / М. Б. Гарієвська / *Правове забезпечення інтересів фізичних та юридичних осіб в умовах реалізації інтеграційної політики України. Збірник наукових праць* / За заг. ред. В.І. Короля. — К.: НДІ приватного права та підприємництва імені Ф.Г. Бурчака Національної академії правових наук України України. 2015. — С. 274-291.
12. Гарієвська М. Б. Питання класифікації дискреційних повноважень суду у цивільному судочинстві / М. Б. Гарієвська // *Університетські наукові записки*. — 2012. — № 4 (44). — С. 169-176.
13. Гарієвська М. Б. Проблемні питання визнання мирової угоди в Україні та Німеччині / М. Б. Гарієвська // *Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць*. Вип. 10, 2011 р. / Редкол.: Крупчан О.Д. (гол. ред.) та ін. — К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук України, 2011. — С. 207-209.
14. Гнатенко А. В. Деякі особливості застосування судами заходів забезпечення позову при розгляді цивільних справ / А. В. Гнатенко, Д. Д. Луспеник // *Вісник Верховного Суду України*. — 2009. — № 5. — С. 42-48.
15. Грицаєнко Л. Р. Забезпечення фіксування судового процесу технічними засобами як один з аспектів українсько-канадської співпраці / Л. Р. Грицаєнко // *Вісник Верховного Суду України*. — 2002. — № 3. — С. 61-64.
16. Дроздов О. Зупинення провадження у справі у зв'язку зі зверненням до Конституційного Суду України / О. Дроздов // *Право України*. — 2001. — № 12. — С. 132
17. Жилінкова І. В. Деякі проблеми застосування норм Сімейного кодексу України в судовій практиці / І. В. Жилінкова // *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*. — 2006. — № 3-4 (19-20). — С. 101-107.
18. Зіньков В.І. Пропозиції щодо визначення критеріїв нормування навантаження суддів при розгляді цивільних та адміністративних справ / В. І. Зіньков // *Вісник Верховного суду України*. — 2011. — № 5 (129).
19. Каламайко А. Ю. Електронні технології в цивільному процесі: постановка проблеми справах / А. Ю. Каламайко // *Університетські наукові записки*. — 2013. — № 1. — С.159-166.

20. Коваленко О. Цивільний процес: проблеми документального закріплення ходу судового розгляду / О. Коваленко // Право України. — 1998. — № 8.
21. Константи́й О.В. Суддівський імунітет як гарантія об'єктивного і неупередженого правосуддя в державі / О. В. Константи́й // Вісник Верховного суду України. — 2010. — № 1 (113).
22. Короед С. О. Накладення арешту на майно та заборона дій щодо його відчуження як заходи забезпечення позову в цивільному процесі / С. О. Короед // Судова апеляція. — 2009. — № 1. — С. 82-91.
23. Кравцов С. Дослідження та оцінка письмових доказів як невід'ємна частина права на справедливий судовий розгляд / С. Кравцов // Підприємництво, господарство і право. — 2016. - № 10. — С. 9-15.
24. Кривенко В. Аудіозапис судових засідань — можливість змінити фіксування судового процесу / В. Кривенко // Право України. — 2002. — № 5.
25. Кройтор В. Судове провадження за масовими позовами: пропозиції з удосконалення українського законодавства у світлі досвіду країн Європейського Союзу / В. Кройтор // Право України. — 2015. - № 9. — С. 71-78.
26. Лічман Л. Г. Підвищення ефективності правозастосування в контексті строків розгляду цивільних справ / Л. Г. Лічман // Вісник Верховного Суду України. — 2009. — № 3. — С. 43-48.
27. Михайлов С. М. Оценка доказательств судом второй инстанции в гражданском судопроизводстве: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.15. М., 2001. 212 с.
28. Мурадян Э.М. О Судебных ходатайствах / Э.М. Мурадян // Государство и право. — 2006. — № 6. — С. 33-42.
29. Немеш П. Ф. Дослідження письмових доказів особистого характеру в цивільному процесі / П. Ф. Немеш // Форум права. - 2015. - № 4. - С. 201–205. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
30. Немченко О. І. Забезпечення розгляду справ у розумні строки / О. І. Немченко, О. С. Боева // Судова апеляція. — 2011. — № 2.
31. Погорецький М.А. Складні питання, що виникають при призначенні судово-психіатричної експертизи / М.А. Погорецький, В.І. Сліпченко // Вісник Верховного суду України. — 2010. — № 8 (120).
32. Притика Ю. До питання про сутність процесуальних договорів (угод) / Ю.Притика // Право України. — 2014. - № 2. - С. 197-210.
33. Рабінович П. М. Належне доказування як елемент права на справедливий судовий розгляд у судовому праві України (в світлі європейських стандартів) / А. І. Рабінович, Б. Ратушна // Право України. - 2015. - № 3. — С. 87-97.
34. Роботинська В. О. Поняття та сутність "гласність цивільного процесу" / В. О. Роботинська // Форум права. - 2015. - № 1. - С. 275–282.
35. Сердюк В. В. Змагальність сторін як засада судочинства в Україні / В.В. Сердюк // Часопис цивільного і кримінального судочинства. — 2016. - № 2 (29). — С. 85-93.
36. Смуригін О. О. Проблеми з оцінкою доказів у судовому засіданні [Електронний ресурс] / О. О. Смуригін // Вісник Верховного Суду України. - 2010. - № 10. - С. 36-40. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2010_10_8
37. Стефанюк В. Організаційно-правові засади аудіо фіксування судового процесу / Стефанюк В., Богданов Л., Попов Ю. //Право України. — 2002. — № 4. — С. 12-16.
38. Стефанюк В.С. Інформаційні технології в діяльності Верховного Суду України / В. С. Стефанюк, Ю. А. Клімашевська // Вісник Верховного Суду України. — 2001. — № 4.
39. Стефанюк В.С. Гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами / / В. С. Стефанюк, Н. П. Лукашкова // Вісник Верховного Суду України. — 2001. — № 2 (24). — С. 36-38.
40. Султанов А.Р. Европейские правовые стандарты доказывания и оценки доказательств. URL: <http://www.iuaj.net/node/2618>

41. Третьяковский Михаил Яковлевич О форме и содержании протоколов судебных заседаний // Журнал министерства юстиции. 1866. №8 (август) С. 207-217
42. Ткаченко М. Мирова угода як складова частина переговорного процесу : матеріальні та процесуальні основи / М. Ткаченко // Підприємництво, господарство і право. — 2017. — № 8. — С. 51-55.
43. Ткачук А. Внутрішнє переконання судді як метод і результат оцінки доказів у цивільному процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2016 .- № 2
44. Ткачук О. Сучасні проблеми і напрямки спрощення судових процедур у цивільному судочинстві / О. Ткачук // Підприємництво, господарство і право. - 2016 .- № 5
45. Трач О. М. Поняття зупинення провадження у справі в цивільному процесі / О. М. Трач // Університетські наукові записки. — 2015. — № 3 (55). — С. 42-50.
46. Турчин-Кукаріна І. Визначення змісту та обсягу цивільно-процесуального оціночного поняття «розумний строк» / І. Турчин-Кукаріна // Право України. — 2012. — № 7. — С. 294 — 302.
47. Узагальнення практики розгляду судами деяких питань пов'язаних із відновленням втраченого судового провадження, у тому числі на тимчасово окупованій території і в зоні АТО // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – 2017. - № 2 (35). - С. 67 – 119.
48. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. - 848 с.
49. Цюра Т. Проблеми фіксування цивільного процесу технічними засобами / Т. Цюра // Підприємництво, господарство і право. — 2002. — № 7.
50. Шевчук П.І. Організаційно-правові аспекти забезпечення ефективності цивільного процесуального законодавства / П. І. Шевчук // Вісник Верховного Суду України. — 2001. — № 3 (25). — С. 18-22.
51. Яблочков Т. М. Материально и процессуально-правовые основы учения о распределении бремени доказывания // Вестник гражданского права. 1917. №3-5 (март-май) . – С. 4-79. URL: <https://naukaprava.ru/catalog/435/436/563/17978?view=1>
52. Ярема А.Г. Новели цивільного судочинства / А. Г. Ярема, Г. І. Двиденко // Вісник Верховного Суду України. — 2006. — № 9 (73). — С. 20-29.
53. Ярема А.Г. Новели цивільного судочинства / А. Г. Ярема, Г. І. Двиденко // Вісник Верховного Суду України. — 2006. — № 10 (74). — С. 22-30.

Тема 19

1. Андронов І. В. Питання класифікації рішень суду в цивільному процесі України / І. В. Андронов // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. — 2006. — № 3-4 (19-20). — С. 204-207.
2. Андронов І. В. Сутність рішення суду в цивільному процесі / І. В. Андронов // Підприємництво, господарство і право. — 2017. — № 11. — С. 5-9.
3. Видача копій рішень сторонам // Юридична Україна. — 2003. — № 10. — С. 92.
4. Гарієвська М. Б. Дискреційні повноваження щодо усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив / М. Б. Гарієвська // Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. Вип. 12, 2013 р. / Редкол.: Крупчан О. Д. (гол. ред.) та ін. – К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної Академії правових наук України, 2013. — С. 71-75.
5. Дем'янова О. В. Властивості законної сили ухвал суду першої інстанції / О. В. Дем'янова // Часопис Київського університету права. — 2005. — № 4. — С. 176-179.
6. Клинова, Е. В. Исключительность как свойство законной силы судебных решений. Арбитражный и гражданский процесс. 2004. № 9. С. 9-14.
7. Колотілова І. Необґрунтованість судових рішень в цивільному процесі України / І. Колотілова // Юридичний вісник. - 2014. - № 12. - С. 234-239.
8. Луспеник Д. Д. Законність, обґрунтованість і справедливість судового рішення — основні чинники авторитету судової влади (коментар) / Д. Д. Луспеник // Вісник Верховного суду України. — 2010. — № 1 (113).

9. Ляшенко Р.Д. Презумпція законності судового рішення / Р.Д. Ляшенко, М.В. Власюк // Вісник Запорізького національного університету. – Юридичні науки. – 2013. - № 3. – С. 19-24.
10. Маляренко В. Т. Обов'язковість рішень суду як одна з основних конституційних засад судочинства: [Пробл. судово-правової реформи України] / В. Т. Маляренко // Вісник Верховного Суду України. — 1999. — № 3 (13). — С. 40-44.
11. Самолук Ю. М. Судове рішення в цивільному процесі: спірні питання / Ю. М. Самолук // Судова апеляція. — 2009. — № 1. — С. 91-99.
12. Свірневська М. Порівняльна характеристика судового наказу, судового рішення та виконавчого напису нотаріуса / М. Свірневська // Підприємництво, господарство і право. — 2005. — № 3. — С. 117-119.
13. Свірневська М. Порівняльна характеристика судового наказу, судового рішення та виконавчого напису нотаріуса / М. Свірневська // Підприємництво, господарство і право. — 2005. — № 4. — С. 42-44.
14. Святогор О. Чи завжди рішення обов'язкове до виконання / О. Святогор // Юридичний вісник України. — 2002. — № 32 (372). — С. 14.
15. Фазікош Г. Щодо розширення логічного змісту поняття законності судового рішення / Г. Фазікош // Право України. — 2001. — № 12.
16. Фазікош Г. Юридична та соціальна природа судового рішення в цивільному судочинстві: сучасні наукові погляди / Г. Фазікош // Право України. — 2001. — № 3. — С. 57-60.
17. Харковец Ю. М. Інститут судових рішень в кримінальному процесі України: Автореф. Ди. ... канд. Юрид. Наук: 12.00.09. К., 2018. 20 с.
18. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. - 848 с.
19. Шевченко М. Судове рішення про негайне поновлення на роботі незаконно звільненого працівника: яким йому бути? / М. Шевченко // Право України. — 1997. — № 12.
20. Шиманович О. До питання про законну силу ухвал суду першої інстанції в цивільному процесуальному праві України / О. Шиманович // Підприємництво, господарство і право. — 2005. — № 3. — С. 112-116.
21. Шиманович О. Законна сила судового рішення / О. Шиманович // Підприємництво, господарство і право. — 2004. — № 10. — С. 98-102.
22. Шумська Н. Л. Спірні питання викладу вступної частини рішення суду у цивільній справі / Н. Л. Шумська // Вісник Верховного суду України. – 2016. - № 2. – С. 42-46.
23. Ягодинський В. Правове значення преюдиціальності / В. Ягодинський // Право України. — 2004. — № 4. — С. 80-82.
24. Якимчук С. А. Законная сила и исполнимость судебного решения / С. А. Якимчук // Проблемы законности. - X. – 2012. –Вып. 121. – С. 256-264.
25. Ярема А.Г. Новели цивільного судочинства / А. Г. Ярема, Г. І. Двиденко // Вісник Верховного Суду України. — 2006. — № 10 (74). — С. 22-30.

Тема 20

1. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. К.: Алерта, 2019. 506 с.
2. Гвагвалія М.М. Спрощений порядок захисту прав осіб в цивільному та нотаріальному процесах: порівняльний аспект. Часопис Київського університету права. 2017. № 1. С. 386-388
3. Грибанов Ю.Ю. Рассмотрение дел в порядке упрощенного производства в гражданском и арбитражном процессе: сравнительное исследование правовых систем России и Германии: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.15. Кемерово, 2007. 235 с
4. Громовий О., Рубля О. Форми судового провадження: позовне, спрощене, наказне. Юридична газета. 2017. № 52. С. 26-27.
5. Зуб О.Ю. Спрощене провадження як модель цивільного судочинства. Проблеми законності. 2015. Вип. 131. С. 62-70.

6. Ізарова І.О., Притика Ю.Д. Спрощене позовне провадження цивільного судочинства України: виклики першого року застосування в судовій практиці. Проблеми законності. 2019. Вип. 145. С. 51-67.
7. Ізарова І.О. Спрощене позовне провадження цивільного судочинства: новела українського законодавства // Проблеми законодавчого регулювання порядку розробки та прийняття нормативно-правових актів: тези доповідей та повідомлень учасників III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 2-3 листопада 2017 року) / заг. ред. І.Д. Шутака. Харків: Право, 2017. С. 214-217
8. Колос А. Теоретичні проблеми спрощеного провадження в цивільному процесі. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 4. С. 32-35
9. Короєд С.О. Процесуальні підстави застосування спрощеного позовного провадження за проектом нової редакції ЦПК України. Судова апеляція. 2017. № 2 (47). С. 153- 160.
10. Короєд С.О. Судові процедури в різних видах цивільного судочинства. Судова апеляція. 2016. № 3. С. 69-71
11. Короєд С. О. Новий Цивільний процесуальний кодекс України: швидкий судовий розгляд чи ефективний захист прав громадян? // Судова апеляція. 2017. № 4 (49). С. 56-64
12. Лаврович Д.С., Грига В.В. Сутність та особливості спрощеного позовного провадження у цивільному судочинстві // Молодий вчений. 2018. № 12 (64). С. 186-190.
13. Малозначні цивільні справи у спрощеному провадженні. URL: https://protocol.ua/ua/maloznachni_spravi_1/
14. Кочаненко Е.П. Упрощенная форма разрешения дел в арбитражном процессе Российской Федерации: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.15. Кемерово, 2009. 226 с
15. Правові позиції Верховного Суду. Цивільна юрисдикція. Про захист у судовому порядку права на працю // Право України. 2018. № 2. С. 257.
16. Сакара Н.Ю. Спрощене позовне провадження як новела цивільного процесуального права // Проблеми цивільного права та процесу. 2018. С. 202-205. URL: http://univd.edu.ua/general/publishing/konf/25_05_2018/pdf/62.pdf
17. Ткачук О. Спрощене провадження – новела цивільного процесу: правова природа, ознаки, процедура. Право України. 2017. № 8. С. 45-56.
18. Угриновська О., Гембара Г. Спрощене позовне провадження: законодавча регламентація та проблеми судової практики // Підприємництво, господарство і право. 2018. № 12. С. 85-89.
19. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Новітня концепція спрощеного провадження в цивільному процесі. Цивілістична процесуальна думка. 2017. № 1. С. 46-50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tsprv_2017_1_13
20. Ханік-Посполітак Р.Ю. Юрисдикція малозначних справ у цивільному судочинстві: Малозначні спори: європейський та український досвід вирішення : збірник наукових праць учасників Міжнародної науково-практичної конференції, 23-24 листопада 2018 р., Київ, Україна / за заг. ред. І. Ізарової, Р. Флейшара, Р. Ханік-Посполітак. - Київ : Дакор, 2018. - С. 199-202.
21. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар, вид. 2-ге, доп. і перер. За ред. М.М. Ясинка. К.: алерта, 2020. 810 с.
22. Швердін М. Спрощене провадження як новела Цивільного процесуального кодексу України URL: <https://radako.com.ua/news/sproshchene-provadhennya-yak-novela-civilnogo-procesualnogo-kodeksu-ukrayini>
23. Циркуленко О.В. Особливості розгляду цивільних справ у порядку спрощеного позовного провадження / Збірник наукових праць ХНПУ імені Г.С. Сковороди «Право». 2018. Вип. 28. С.77-85.URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/880>

1. Бичкова С.С. Перегляд та оскарження заочного рішення в цивільному процесі України: проблеми теорії та практики. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2017. № 4 (37). С. 155-163.
2. Заочное производство и судебный приказ в гражданском процессе : пособие / В. И. Решетняк, И. И. Черных. М. : Городец, 1997. 86 с
3. Колосов Р. Перегляд заочного рішення (процесуальні аспекти) // Підприємництво, господарство і право. 2009. № 1. С. 25-27.
4. Колосов Р. Умови проведення заочного розгляду справи (проблемні аспекти) / Р. Колосов // Підприємництво, господарство і право. 2009. № 2. С. 97-100.
5. Луспеник Д. Заочне рішення у цивільному судочинстві: перші узагальнення судової практики / Д. Луспеник // Юридичний журнал. 2006. № 11.
6. Луспеник Д. Заочне рішення: його цілі, процедура, проблеми та шляхи їх вирішення / Д. Луспеник // Право України. 2004. № 5. С. 95-99.
7. Марчук О.Л., Бондарчук-Ладна О.В. Перегляд заочного рішення суду: деякі питання практичного застосування // Судова апеляція. 2016. № 4. С. 52-61.
8. Навроцька Ю. В. Заочний розгляд справи в цивільному процесі України [Текст] : дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 Л., 2008. 207 арк.
9. Трипольська М. Проблемні аспекти заочного провадження в цивільному судочинстві // Вісник НААУ. 2015. № 7-8 (15). С. 52-55.
10. Тульчевська Н.В. Проблемні аспекти окремого, наказного провадження та заочного розгляду справи в межах цивільного процесуального законодавства України // Держава та регіони. Сер. Право. 2016. Вип. 1. С. 20-25
11. Удальцова І. Моделі заочного розгляду справи у цивільному судочинстві / І. Удальцова // Право України. — 2011. — № 10. — С. 99-107.
12. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. - 848 с.
13. Чурпіта Г. Заочний розгляд справи — новий інститут цивільного процесуального права України / І. Удальцова // Підприємництво, господарство і право. — 2009. — № 5. — С. 49-52.
14. Ярема А.Г. Двиденко Г. І. Новели цивільного судочинства // Вісник Верховного Суду України. — 2006. — № 10 (74). — С. 22-30.

Тема 22

1. Бобрик В.І. Європейське наказне провадження як основа для оптимізації 11 цивілістичного судочинства в Україні. Право і суспільство. 2015. № 3. С. 42-48.
2. Вербіцька М.В. Наказне провадження у цивільному процесі України : Автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 К., 2011. 19 с.
3. Вербіцька М.В. Наказне провадження у цивільному процесі України : монографія. Т.: Астон, 2012. 191 с
4. Вербіцька М.В. Суб'єктний склад осіб, що можуть звертатися до суду про видачу судового наказу. Актуальні проблеми правознавства. Випуск 1. 2016. С.88-91.
5. Грабар Н. Особливості наказного провадження як спрощеної правової процедури / Н. Грабар // Право України. — 2011. — № 4. — С. 169.
6. Громовий О., Рубля О. Форми судового провадження: позовне, спрощене, наказне // Юридична газета. 2017. № 52. С. 26-27.
7. Єрошенко О.Б. Правове регулювання наказного провадження за законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. О., 2013. - 20 с.
8. Короед С.О. Судові процедури в різних видах цивільного судочинства. Судова апеляція. 2016. № 3. С. 69-71
9. Красавська М.Є. Українське наказне провадження: перспективи реформування з урахуванням зарубіжного досвіду. Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2015. № 30. С. 274-284.
10. Логінова С. Наказне провадження у цивільному судочинстві України / С. Логінова // Право України. — 2006. — № 7. — С. 76- 79.

11. Луспеник Д. Наказне провадження: його цілі, процедура, проблеми та шляхи їх вирішення / Д. Луспеник // Право України. — 2004. — № 7. — С. 89-94.
12. Наказне провадження в цивільному процесі: монографія / За заг. ред. В. І. Бобрика. — К.: 2011. 202 с.
13. Науково-долідний інститут приватного права і підприємництва НАПрН України, 2011. — 203 с.
14. Нестерцова-Собакаръ О.В., Свистак Ю.В. Правове регулювання інституту наказного провадження: зарубіжний досвід та вітчизняні особливості. Науковий вісник ДДУВС. 2017. № 3. С.142-145.
15. Самілик Л.О., Кочура І.Ю. Порівняльно-правова характеристика наказного провадження за законодавством України та ЄС. Юридичний науковий електронний журнал. 2017. №2. С. 38-41
16. Свірневська М. Порівняльна характеристика судового наказу, судового рішення та виконавчого напису нотаріуса / М. Свірневська // Підприємництво, господарство і право. — 2005. — № 3. — С. 117-119.
17. Свірневська М. Порівняльна характеристика судового наказу, судового рішення та виконавчого напису нотаріуса / М. Свірневська // Підприємництво, господарство і право. — 2005. — № 4. — С. 42-44.
18. Сисоєв Д. Наказне провадження в цивільному процесі Республіки Білорусь / Д. Сисоєв // Право України. — 2003. — № 8. — С. 125-127.
19. Тульчевська Н.В. Проблемні аспекти окремого, наказного провадження та заочного розгляду справи в межах цивільного процесуального законодавства України. Держава та регіони. Сер. Право. 2016. Вип. 1. С. 20-25.
20. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. - 848 с.
21. Шабалін А. Деякі питання доказування у спрощеному цивільному провадженні (наказне провадження). Теорія і практика інтелектуальної власності. 2018. № 1. С. 43-53.
22. Шабалін А. В. Судочинство у справах наказного провадження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2016. 20 с.
23. Шевчук П. Судовий наказ в цивільному судочинстві. Право України. 1998. № 5.
24. Щербак С. Сутність судового наказу. Підприємництво, господарство і право. 2005. № 6. С. 56-59.
25. Ярема А. Г., Двиденко Г. І. Новели цивільного судочинства // Вісник Верховного Суду України. 2006. № 3 (67). С. 24-29.
26. Ясинок М. Судовий наказ у цивільному судочинстві. Підприємництво, господарство і право. 2004. № 2. С. 70-72.

Тема 23

1. Аргунов А.В. Особое производство в гражданском процессуальном праве России и Франции: дис. ... накл. юрид. наук: 12.00.15. М. 2011. 222 с.
2. Аргунов, В. В. Общие положения особого производства. *Арбитражный и гражданский процесс.* – 2011 № 7. С. 8-13.
3. Аргунов, В. В. Общие положения особого производства. *Арбитражный и гражданский процесс.* - 2011. № 8. С. 15-20.
4. Аргунов, В. В. О некоторых общих правилах рассмотрения дел особого производства. *Известия вузов. Правоведение.* 2010. № 5. С. 220-237.
5. Аргунов, В. В. Производство по установлению фактов, имеющих юридическое значение: в суде или у нотариуса? *Вестник Московского университета.* Сер. 11, Право. 2013. № 2. С. 62-70.
6. Аргунов В. М. Специальные виды производства по защите нарушенного права и охраняемого законом интерес. *Юрид. Мир.* 1998. № 4. С. 20.
7. Білоусов Ю. Психіатрична допомога мусить бути допомогою, а не покаранням і бізнес. 2000. № 22. 27 травня 2 червня.

8. Білоусов Ю. Судовий захист прав громадян у разі надання психіатричної допомоги. Закон і бізнес. 2000. № 21. 20-26 травня.
9. Білоусов Ю. В. Структура справ окремого провадження у новому Цивільному процесуальному кодексі України. Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. — 2007. — № 1 (21). — С. 84-89.
10. Гаврік Р.О. Юридичні особливості виключності судових рішень, ухвалених у окремому провадженні. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Юридичні науки. 2016. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2016_1_5
11. Жильцова Н.А., Голиченко М.М. О спорности в делах особого производства // Арбитражный и гражданский процесс. 2006. № 8. С. 10-14
12. Доманська М. Теоретичні та практичні проблеми визначення кола осіб, які беруть участь у справах про зміну обсягу цивільної дієздатності фізичної особи / М. Доманська // Юридичний вісник. – 2014. -№ 3. – С. 361-367.
13. Захаров В. Н., Балашов А. Н. Отсутствие спора о праве гражданском как признак характеризующий особое производство. Российский судья. 2007. N 3. С. 25-28. ..
14. Зейкан Я. Установление значимых фактов / Я. Зейкан // Юридична практика. — 2006. — № 34 (452). — 22.08.2006.
15. Зинов'єва А.В. Правовий статус безвісно відсутньої особи: матеріальний та процесуальний аспекти / А.В. Зинов'єва // Вісник Верховного суду України. — 2010. — № 12 (124).
16. Кашперська Т.Ц. Докази і доказування у справах окремого провадження про встановлення фактів, що мають значення для охорони сімейних прав та інтересів. Криміналістичний вісник. 2015. № 2. С. 56-61.
17. Кляус, Н. В. Признание права собственности на бесхозяйную недвижимую вещь по ГПК РФ *Арбитражный и гражданский процесс*. 2017. № 1. С. 38-41.–
18. Комаров В.В. Нотариат и нотариальный процесс: учебник / В. В. Комаров, В. В. Баранкова. — Х.: Консум, 1999. — 240с
19. Комасюк І. Незаконне позбавлення дієздатності на підставі психічного захворювання / І. Комасюк // Підприємництво, господарство і право. – 2018. - № 5. – С. 41-46.
20. Корчак Т. В. Зміна правового статусу фізичної особи внаслідок оголошення її померлою / Т. В. Корчак // Форум права. - 2016. - № 2. - С. 99–104.
21. Кравцов С. Обмеження у дієздатності, визнання особи недієздатною та поновлення у дієздатності: цивільно-процесуальний аспект / С. Кравцов, А. Сокол // Підприємництво, господарство і право. – 2018. - № 5. – С. 47-51.
22. Кулешова, А. Ю. Правовая природа дел о признании граждан безвестно отсутствующими. *Вестник Тверского государственного университета*. - 2007. - N 4. - С. 229-234.
23. Ненашев М.М. О соотношении спора о праве и разногласий. *Юрист*. 2007. № 12. С. 53-59.
24. Ненашев М.М. Спор о праве и его место в гражданском процессе: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.15. Саратов. 2011. 197 с.
25. Олійник А. Докази та предмет доказування у справах про надання фізичним особам психіатричної допомоги в примусовому порядку / А. Олійник // Підприємництво, господарство і право. – 2018. - № 4. – С. 58-63.
26. Попова Ю.А. Признание граждан безвестно отсутствующими. М.: Юрид. Лит., 1985. 80с.
27. Пятилетов И.М. Особенности судопроизводства по делам о признании гражданина недееспособным. Лекция. М. 1984. 53 с
28. Романюк Я.М. Процесуальні аспекти захисту права недієздатної особи на поновлення цивільної дієздатності / Я.М. Романюк, Л.О. Майстренко // Вісник Верховного Суду України. -2014. - №5. -С. 41-48.
29. Сапейко Л. В. Проблематика участі в цивільному судочинстві народних засідателів / Л. В. Сапейко // Форум права. - 2015. - № 1. - С. 295–300. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

30. Ситдикова, Л. Б. Несовершеннолетний как участник гражданского процесса. *Арбитражный и гражданский процесс*. 2011. № 4. С. 27-29.
31. Тульчевська Н.В. Проблемні аспекти окремого, наказного провадження та заочного розгляду справи в межах цивільного процесуального законодавства України. Держава та регіони. Сер. Право. 2016. Вип. 1. С. 20-25.
32. Узагальнення практики розгляду судами справ про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу // Часопис цивільного і кримінального судочинства. — 2017. - № 1 (34). - С. 63 – 92.
33. Францифоров А.Ю. Отличие особого производства от искового производства и производства по делам, возникающим из публичных правоотношений, в гражданском процессе // *Арбитражный и гражданский процесс*. 2008. №9. С. 19-23
34. Францифоров А.Ю. Установление фактов, имеющих юридическое значение в порядке особого производства. Вестник Саратовской государственной академии права. - 2007. - N 4. - С. . 97-101.
35. Францифоров А.Ю. Лица, участвующие в делах особого производства. *Арбитражный и гражданский процесс*. - 2006. - N 3. - С. . 9-13.
36. Фурса С. Я. Окреме провадження у цивільному процесі: навч. посібник / С. Я. Фурса. — К., 1999. — 309 с.
37. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. - 848 с.
38. Ярема А.Г. Новели цивільного судочинства / А. Г. Ярема, Г. І. Двиденко // Вісник Верховного Суду України. — 2006. — № 11 (75). — С. 17-22.
39. Ярема А.Г. Новели цивільного судочинства / А. Г. Ярема, Г. І. Двиденко // Вісник Верховного Суду України. — 2006. — № 12 (76). — С. 16-22.
40. Ясинок М. М. Окремі питання правового регулювання розгляду судом справ про надання психіатричної допомоги у примусовому порядку / М. М. Ясинок // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. — 2006. — № 3-4 (19-20). — С. 182-186.
41. Ясинок М. М. Особливості окремого провадження у цивільному процесуальному праві України (теоретико-правовий аспект): монографія / М. М. Ясинок. – К.: Алерта, 2014. – 352 с.

Тема 24

1. Бородін М.М. Інститут апеляційного перегляду рішень у цивільних справах: сучасний стан, перспективи розвитку та вдосконалення / М. М. Бородін // Вісник Верховного суду України. — 2012. — № 5 (141).
2. Бородін М.М. Проблемні питання апеляційного оскарження судових рішень за новим Цивільним процесуальним кодексом України / М. М. Бородін // Судова апеляція. — 2006. — № 1. — С. 76-79.
3. Бородін М. Перегляд цивільних справ у порядку апеляції / М. М. Бородін // Право України. — 2004. — № 8. — С. 71-75.
4. Бортник Ю.М. Історичний розвиток апеляційного провадження / Ю. М. Бортник // Судова апеляція. — 2006. — № 1. — С. 124-135.
5. Вовк С. В. Про деякі проблемні питання ЦПК України / С. В. Вовк // Судова апеляція. — 2006. — № 1. — С. 61-65.
6. Воробель У. Відкликання апеляційної скарги та залишення її без розгляду: проблемні аспекти їх співвідношення / У. Воробель // Право України. – 2015. - № 3. – С. 159-168.
7. Гузь Л.Е. Методические рекомендации по практическому применению апелляционного и кассационного производства в судебной практике в свете нового законодательства / Л. Е. Гузь. — Х.: Харьков юридический, 2001. — 64 с.
8. Дем'янова О.В. Ухвала як об'єкт апеляційного оскарження / О. В. Дем'янова // Судова апеляція. — 2006. — № 3. — С. 22-26.

9. Дем'янова О. В. Заява про апеляційне оскарження: окремі питання правового регулювання / О. В. Дем'янова // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. — 2005. — № 4 (16). — С. 114-116.
10. Дем'янова О.В. Система оскарження судових рішень за новим Цивільним процесуальним кодексом України / О. В. Дем'янова // Судова апеляція. — 2006. — № 4(5). — С. 74-78.
11. Дунас Т. Участь прокурора у провадженні цивільних справ апеляційною інстанцією: теоретичні та практичні аспекти / Т. Дунас // Юридичний журнал. — 2006. — № 2.
12. Євтушенко О.І. Апеляційний розгляд справ за клопотанням про визнання рішень іноземних судів на території України / І. Євтушенко // Судова апеляція. — 2006. — № 3. — С. 27-42.
13. Ємельянова І. Апеляційний та касаційний перегляд судових рішень в цивільному судочинстві: теоретичні та практичні аспекти / І. Ємельянова // Право України. — 2004. — № 2. — С. 16-21.
14. Ємельянова І. Проблеми призначення та проведення судової експертизи на стадії апеляційного провадження у цивільному процесі / І. Ємельянова // Право України. — 2005. — № 8. — С. 3-7.
15. Захарова О.С. Деякі питання апеляційного провадження / О. С. Захарова // Адвокат. — 2001. — № 4-5. — С. 11-12.
16. Ключковська Н. Підстави та порядок надання повної цивільної дієздатності неповнолітній особі / Н. Ключковська // Підприємництво, господарство і право. — 2018. - № 7. — С. 16-21.
17. Корчевий Г.В. Право на оскарження судових рішень в апеляційному та касаційному порядку / Г. В. Корчевий // Судова апеляція. — 2006. — № 1. — С. 23-29.
18. Костюченко О.Ю. Історія зародження та розвитку інституту апеляційного оскарження судових рішень на території України / О. Ю. Костюченко // Судова апеляція. — 2006. — № 2. — С. 107-124.
19. Лобода Ю. Про обмеження конституційного права на оскарження судових ухвал у цивільному та господарському процесі / Ю. Лобода // Юридичний журнал. — 2006. — № 2.
20. Михеєнко М. Апеляційне провадження як резерв змагальності в судах другої інстанції / М. Михеєнко, В. Шишкін // Право України. — 1995. — № 1.
21. Наумчук М.І. Узагальнення судової практики розгляду цивільних справ у апеляційному порядку / М. І. Наумчук // Судова апеляція. — 2006. — № 4(5). — С. 150-169.
22. Овчаренко О. Принцип незалежності суддів vs принцип оскарження судового рішення: теоретичні й практичні аспекти / О. Овчаренко // Юридична Україна. -2015.. - № 6. - С. 70-79.
23. Огородник А.П. Проблемні питання процесуального та адміністративного статусу голови Апеляційного суду / А. П. Огородник // Вісник Верховного Суду України. — 2003. — № 3 (37). — С. 68-70.
24. Про практику здійснення апеляційним судом процесуального повноваження щодо призначення нового розгляду в суді першої інстанції // Часопис цивільного і кримінального судочинства. — 2017. - № 3 (36). - С. 56 – 127.
25. Ситнік О. М. Окремі проблеми застосування процесуального закону про строки апеляційного оскарження судових рішень / Ситнік О. М., Нижний А. В. // Часопис цивільного і кримінального судочинства. — 2014. - № 4. — С. 50-59.
26. Тимченко П.М. Апеляційне провадження у цивільному процесі: теоретичні аспекти проблеми / П. М. Тимченко // Судова апеляція. — 2006. — № 2. — С. 73-80.
27. Трач О. М. Дебати в суді апеляційної інстанції: окремі аспекти / О. М. Трач // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. — 2003. — № 2 (6). — С. 85-91.
28. Трач О. М. Ознаки національних моделей апеляційного провадження / О. М. Трач // Університетські наукові записки. — 2011. — № 1 (37). — С. 110–115.

29. Трач О. М. Ознаки апеляційного провадження у цивільному процесі України / О. М. Трач // Університетські наукові записки. — 2011. — № 2 (38). — С. 106–114.
30. Трач О. М. Судовий наказ як об'єкт апеляційного оскарження / О. М. Трач // Університетські наукові записки. — 2012. — № 1 (41). — С. 349–354.
31. Трач О. М. Підготовча частина засідання суду апеляційної інстанції: сутність та значення / О. М. Трач // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. — 2003. — № 3-4. — С. 132-139.
32. Трач О. М. Право апеляційного оскарження судового наказу та особливості його здійснення / О. М. Трач // Університетські наукові записки. — 2013. — № 3 (47). — С. 165–170.
33. Трач О. М. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками перегляду судового наказу / О. М. Трач // Університетські наукові записки. — 2013. — № 4 (48). — С. 130-141.
34. Трач О. М. Розширення обсягу повноважень апеляційних судів у цивільному процесі / О. М. Трач // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». — Випуск 23. — Ч. І. — Т. 1. — Ужгород, 2013. — С. 276-280.
35. Трач О. М. Скасування рішення як повноваження суду апеляційної інстанції у цивільному процесі: порівняльно-правовий аспект / О. М. Трач // Проблеми модернізації приватного права в умовах євроінтеграції : збірник наукових праць / за заг. ред. Ю. В. Білоусова ; НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, Хмельницький університет управління та права. — Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2015. — С. 476-483.
36. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. - 848 с.
37. Циганюк О. В. Проблемні питання апеляційного оскарження вироку суду в частині цивільного позову в Україні та використання досвіду країн континентальної Європи для її вирішення / О. В. Циганюк // Судова апеляція. — 2009. — № 1. — С. 77-82.
38. Чернушенко Є. А. Передумови запровадження інституту апеляції у цивільному процесі України / Є. А. Чернушенко // Судова апеляція. — 2006. — № 1. — С. 66-75.
39. Шевчук П. Оскарження судових рішень в апеляційному порядку / П. Шевчук // Урядовий кур'єр. — 2003. — 27 березня. — С. 16.
40. Шевчук П. І. До питання створення та дії апеляційних судів у судовій системі України / П. Шевчук // Вісник Верховного Суду України. — 1998. — № 2. — С. 5-10.
41. Шевчук П. І. Інститут апеляції: досвід урегулювання в процесуальному законодавстві окремих пострадянських країн / П. Шевчук // Вісник Верховного Суду України. — 2000. — № 4 (20). — С. 50-55.
42. Шевчук П. І. Правове врегулювання способів оскарження судових рішень у Статуті цивільного судочинства Росії / П. Шевчук // Вісник Верховного Суду України. — 2000. — № 3. — С. 26-30.
43. Шевчук П. І. Апеляційне і касаційне оскарження судових рішень / П. І. Шевчук, В. В. Кривенко. — К.: Юридична книга, 2003. — 80 с.
44. Шевчук П. І. Апеляційне провадження за новим цивільним процесуальним законодавством / П. І. Шевчук, В. В. Кривенко // Вісник Верховного Суду України. — 2001. — № 4 (26). — С. 30-39.
45. Штефан М. Й. Концептуальні питання апеляційного провадження в цивільному процесі України / М. Й. Штефан // Вісник Академії правових наук України. — 1995. — № 4.
46. Ярема А. Г. Новели цивільного судочинства / А. Г. Ярема, Г. І. Двиденко // Вісник Верховного Суду України. — 2007. — № 1 (77). — С. 15-23.
47. Ярема А. Г. Окремі проблеми протидії недобросовісному здійсненню права на апеляційне оскарження ухвали суду про відкриття провадження у цивільній справі / А. Г. Ярема, А. В. Лужанський // Вісник Верховного Суду України. — 2014. — № 10. — С. 32-39.

1. Бондаренко-Зелінська Н. Л. Дотримання Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод при підготовці до судового розгляду справ судом касаційної інстанції / Н. Л. Бондаренко-Зелінська // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. — 2006. — № 2 (18). — С. 117-123.
2. Борзик В. Хотіли як краще, отримали як завжди / В. Борзик // Юридичний вісник України. — 2002. — 2-8 лютого.
3. Бородин М. Перегляд судових рішень у касаційному порядку / М. Бородин // Право України. — 2006. — № 7. — С. 72-76.
4. Гаврік Р. О. Особливості законної сили судових рішень Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, ухвалених у цивільних справах / Р. О. Гаврік // Університетські наукові записки. — 2013. — № 1. — С.127-133.
5. Гузь Л.Е. Методические рекомендации по практическому применению апелляционного и кассационного производства в судебной практике в свете нового законодательства / Л. Е.Гузь. — Х.: Харьков юридический, 2001. — 64 с.
6. Дем'янова О.В. Система оскарження судових рішень за новим Цивільним процесуальним кодексом України / О. В. Дем'янова // Судова апеляція. — 2006. — № 4(5). — С. 74-78.
7. Дроздов О.М. Проблеми перегляду судових рішень в порядку виключного провадження / О.М. Дроздов // Вісник Верховного суду України. — 2010. — № 8 (120).
8. Ємельянова І. Апеляційний та касаційний перегляд судових рішень в цивільному судочинстві: теоретичні та практичні аспекти / І. Ємельянова // Право України. — 2004. — № 2. — С. 16-21.
9. Корчевий Г.В. Право на оскарження судових рішень в апеляційному та касаційному порядку / Г. В. Корчевий // Судова апеляція. — 2006. — № 1. — С. 23-29.
10. Луспенік Д. Д. Межі розгляду цивільної справи судом касаційної інстанції: деякі спірні питання / Д.Д. Луспенік // Вісник Верховного суду України. — 2010. — № 9 (121).
11. Маляренко В.Т. Про перегляд судових рішень у кримінальних справах у порядку виключного провадження / В. Т. Маляренко // Вісник Верховного суду України. — 2001. — № 5.
12. Навроцька Ю.В. Розгляд справи судом касаційної інстанції в цивільному судочинстві: удосконалення правового регулювання / Ю. Навроцька // Вісник Львівського університету. - Серія юридична. - 2013. - Випуск 57. - С. 221-227.
13. Осетинський А. Порівняльно-правовий аналіз функцій касаційної інстанції в судових системах країн романо-германської системи права та перспективи розвитку касації в господарському судочинстві України / А. Осетинський // Право України. — 2004. — № 5. — С. 23-28.
14. Помазанов А. Деякі аспекти сутності та змісту касаційного перегляду у цивільному процесі України / А. Помазанов // Підприємництво, господарство і право. — 2017. — № 12. — С. 58-62.
15. Потапенко В. Професійний погляд на касацію / В. Потапенко // Юридическая практика. — 2002. — 13 марта. — С. 6.
16. Селіванов А.О. Право на касаційне оскарження судових рішень: критерії реалізації / А.О. Селіванов // Вісник Верховного суду України. — 2013. — № 1 (149). — С.40-44.
17. Сенін Ю.Л. Порушення норм цивільного процесуального права як підстава для скасування судових рішень у касаційному порядку / Ю. Л. Сенін // Вісник Верховного Суду України. — 2002. — № 6 (34). — С. 23-25.
18. Синичкина Л. Обеспечение иска в кассации / Л. Синичкина // Юридична практика. — 2006. — № 4 (422). — С. 23-31.
19. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. - 848 с.
20. Червинська М. Є. Касація в цивільному процесі: становлення і перспективи розвитку / М.Є. Червинська // Часопис цивільного і кримінального судочинства. — 2015. -№ 5 (25). — С. 69-79.

21. Шевчук П.І. Інститут повторної касації в цивільному судочинстві / П. І. Шевчук // Вісник Верховного Суду України / П. І. Шевчук. — 2002. — № 5 (33). — С. 50-52.
22. Шевчук П.І. Правове регулювання способів оскарження судових рішень у Статуті цивільного судочинства Росії / П. І. Шевчук // Вісник Верховного Суду України. — 2000. — № 3 (19). — С. 26-30.
23. Шевчук П.І. Досвід урегулювання касаційного оскарження в цивільному процесуальному законодавстві окремих пострадянських країн / П. І. Шевчук, Л. М. Ковальчук // Вісник Верховного Суду України. — 2000. — № 6. — С. 55-60.
24. Шевчук П.І. Апеляційне і касаційне оскарження судових рішень/ П. І. Шевчук, В. В. Кривенко. — К.: Юридична книга, 2003. — 80 с.
25. Шевчук П.І. Касаційне провадження в цивільних справах / П. І. Шевчук, В. В. Кривенко // Вісник Верховного Суду України. — 2002. — № 1 (29). — С. 27-33.

Тема 26

1. Бородін М.М. Перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами у цивільних справах / М.М. Бородін // Вісник Верховного суду України. — 2008. — № 8 (96).
2. Ломоносова Е.М. Пересмотр гражданских дел в связи с вновь открывшимися обстоятельствами Е. М. Ломоносова. — Львов, 1972.
3. Мудрецька Г. В. Актуальні питання перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами в цивільному процесі / Г.В. Мудрецька // Науковий вісник публічного та приватного права. — 2015. — Вип. — С. 42-47.
4. Угриновська О. І. Провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами: новели законодавчого регулювання / О. І. Угриновська // Університетські наукові записки. — 2013. — № 1. — С.119-127.
5. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. - 848 с.

Тема 27

1. Артюр Ю. Взыскание с исполнительной службы / Ю. Артюр // Юридическая практика. — 2002. — 19 ноября. — С. 7.
2. Афанасьев В. Щодо регулювання виконавчого провадження / В. Афанасьєв // Право України. — 1994. — № 9.
3. Бахолдина М. Как Вы службу назовете, так она и ... / М. Бахолдина // Юридична практика. — 2007. — № 5 (475). — 30.01.
4. Беликов О. Общие вопросы обращения взыскания / О. Беликов // Юридична практика. — 2006. — № 43 (461). — 24.10.
5. Білоусов Ю. В. До питання про місце правових норм, що регулюють виконавче провадження в системі права України / Ю. В. Білоусов // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. — 2000. — № 3. — С. 54-59.
6. Білоусов Ю.В. Виконавче провадження: навч. посіб // Ю. В. Білоусов. — К.: Прецедент, 2005.
7. Білоусов Юрій. Забезпечення законності виконавчого провадження та захисту прав його учасників / Ю. В. Білоусов // Юридична Україна. — 2003. — № 7. — С. 7-11.
8. Богдан Й.Г. Особливості виконавчого провадження за участю іноземного елемента / Й. Г. Богдан, Л. С. Фединяк // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. — 2000. — № 3. — С. 49-54.
9. Гаврина С. Реформа исполнительного производства на Украине / С. Гаврина // Юридическая практика. — 2003. — 22 июля. — С. 4.
10. Гетманський Т. Строки у виконавчому провадженні / Т. Гетманський // Підприємництво, господарство і право. — 2004. — № 3. — С. 28-30.
11. Гуйван П. Значення темпоральних чинників у практиці Європейського суду з прав людини. Своєчасність виконання судового рішення – обов'язковий елемент правової ідеї

- щодо розумного строку розгляду справи (частина 5) / П. Гуйван // Підприємництво, господарство і право. — 2017. — № 10. — С. 26-31.
12. Гуйван П. Значення темпоральних чинників у практиці Європейського суду з прав людини. Проблеми національної правової системи щодо виконання судового рішення упродовж розумного строку (частина 6) / П. Гуйван // Підприємництво, господарство і право. — 2017. — № 11. — С. 29-34.
 13. Давиденко Г.І. Розгляд справ, що виникають у сфері виконавчого провадження / Г. І. Давиденко// Вісник Верховного Суду України. — 2001. — № 6 (20). — С. 30-43.
 14. Деяк Я.В. Застосування принципу взаємності в інституті визнання та виконання іноземних судових рішень. Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія". 2016. Вип. 3. С. 274-287.
 15. Жукевич І. В. Новели цивільного процесуального законодавства України щодо судового контролю за виконанням судових рішень / І. В. Жукевич // Форум права. — 2017. - № 5. — С. 143-147. - Режим доступу: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1194843>
 16. Законодавство України про виконавче провадження. Науково-практичний коментар. — К., 2001.
 17. Каращук Е. Как надо исполнять судебные решения / Е. Каращук // Юридична практика. — 2006. — № 10 (428). — 07.03.
 18. Кармазін О. Виконання судових рішень, пов'язаних із стягненням аліментів / О. Кармазін // Право України. — 1995. — № 2.
 19. Кармазін О. Як забезпечити виконання судового рішення / О. Кармазін // Право України. — 1995. — № 1.
 20. Кононенко О. Правове забезпечення виконання судових рішень / О. Кононенко // Право України. — 1998. — № 9.
 21. Луспенік Д. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Розгляд скарг на дії державного виконавця / Д. Луспенік // Юридичний журнал. — 2006. — № 1.
 22. Майка М. Доктринальна характеристика правовідносин на стадії виконання ухвал суду в цивільному процесі / М. Майка // Підприємництво, господарство і право. - 2016. - № 3.
 23. Мальський М. М. Правовий статус окремих учасників виконавчого провадження: перекладач, експерт, спеціаліст, суб'єкт оціночної діяльності / М. М. Мальський // Судова апеляція. — 2017.- № 4 (49). - С. 86-96.
 24. Правові позиції Верховного Суду. Про особливості застосування повороту виконання рішення у цивільній справі // Право України. — 2018. - № 1. — С. 285.
 25. Рожок В. Деякі питання щодо пропозиції європейського суду з прав людини з питань невиконання рішень національних судів / В. Рожок // Право України. — 2009. — № 5. — С. 88-91.
 26. Сергієнко Н. Взаємодія виконавця та працівників поліції у процесі виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) / Н. Сергієнко // Підприємництво, господарство і право. — 2017. — № 2. — С. 55-61.
 27. Сібільов Д.М. Інститут форс-мажорних обставин (непереборної сили) та виконавче провадження / Д. М. Сібільов // Юридичний науковий електронний журнал. - 2018. - № 1. - С. 43-45.
 28. Солодкий В. Прокурорський нагляд за законністю виконавчого провадження: окремі питання теорії і практики / В. Солодкий // Підприємництво, господарство і право. — 2002. — № 4.
 29. Строкач І. І. Виконавчий напис нотаріуса: законодавчі проблеми регламентації взаємодії нотаріуса і виконавця відповідно щодо процедури його вчинення та виконання даного виконавчого документа / І. І. Строкач // Судова апеляція. — 2017. - № 3 (48). - С.128-138.
 30. Тертышников В.И. Закон Украины об исполнительном производстве. Научно-практический комментарий / Тертышников В.И., Тертышников Р. В.. — Х., 2000.
 31. Тісногуз В. Оскарження дій посадових осіб Державної виконавчої служби / В. Тісногуз // Право України. — 2005. — № 5. — С. 68-69.
 32. Фурса С. Правовий сенс виконавчого провадження / С. Фурса // Юридичний вісник України. — 2003. — 9-16 травня. — С. 10.

33. Фурса С.Я. Виконавче впровадження в Україні: навч. посібник / С.Я. Фурса, С. В. Щербак. — К.: Атіка, 2002. — 480 с.
34. Фурса С. Я. Законодавство про виконавче провадження: науково-практичний коментар / С.Я. Фурса, С. В. Щербак. — К.: Ін Юре, 2004.
35. Хотинська О.З. Деякі проблеми виконавчого провадження / О. З.Хотинська// Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. — 2002. — № 2. — С. 256.
36. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. - 848 с.
37. Цікало В.І Сфера застосування давності примусового виконання добровільно невиконаного обов'язку / В. І. Цікало // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. — 2002. — № 2.
38. Штефан М.Й. Виконання судових рішень: навч. посіб./ Штефан М.Й., Омельченко М.П., Штефан С. М. — К.: Юрінком, 2001. — 320 с.
39. Щербак С. Не без участия исполнительской службы / С. Щербак // Юридична практика. — 2006. — № 5 (423). — 31.01.
40. Якимчук С. О. Ефективність виконання судових рішень / С. О. Якимчук // Проблеми законності. - Х. - 2012. - Вип. 120. - С. 296-305.
41. Якимчук С. А. Защита права на исполнение судебного решения в разумный срок: сравнительно-правовой аспект / С. А. Якимчук // Журнал науч. публик. асп. и докт. — 2014. — №1 (91). — с. 74-78.
42. Ярков В. В. Основные мировые системы принудительного исполнения / В. В. Ярков // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. — 2006. — № 2 (18). — С. 84-101.
43. Ярков В. В. Развитие гражданского процессуального права России: краткий очерк / В. В. Ярков // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. — 2006. — № 1 (17). — С. 51-70.
44. Ятченко Є. О. Особливості підстади звернення рішення до виконання / Є.О. Ятченко // Судова апеляція. — 2017. - № 3 (48). - С. 89- 96

Тема 28

1. Білоусов Ю. В. Правові джерела регулювання діяльності міжнародного комерційного арбітражу / Ю. В. Білоусов // Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб. / Ю. В. Білоусов, В. М. Конащук, В. М. Коссака та ін. ; під ред. У. Гелльманна, В. М. Коссака. — Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2015. — С. 43–72.
2. Братківський К. Правовий статус третейських судів в Україні / К. Братківський, О. Іванченко // Юридична газета. — 2005. — №7(43). — 27 квітня. -[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.yurgazeta.com/oarticle/1461>
3. Довганчук С. М. Принцип самоврядування третейських судів в Україні / С. М. Довганчук // Вісник Академії адвокатури України.— 2010 — №1(17). — С. 42-46.
4. Золотопуп С. В. Третейский суд в Украине / С. В. Золотопуп. — Х.: Консум. — 2005. — 220 с.
5. Іванов О. До питання про оскарження рішень третейських судів / О. Іванов // Юридична газета. — 2007. — № 39. — 27 вересня.
6. Коваль М. В. Порядок оскарження рішень третейського суду / М. В. Коваль, Н. А. Литвин // Науковий вісник Національного університету ДПС України (Економіка, право). — 2010. — №49.
7. Куфтирєв П. В. Науково-практичний коментар Закону України «Про третейські суди» / П. В. Куфтирєв [за ред. Ю. В. Білоусова та П. В. Куфтирєва]. — К.: Правова єдність, 2008. — 432 с.
8. Перепелинська О. Напрями вдосконалення процесуального законодавства України у сфері судового сприяння та контролю щодо міжнародного комерційного арбітражу / О. Перепелинська // Право України. — 2014. - № 12. — С. 37-43.

9. Скрипець Н. С. Третейська угода в цивільному процесі / Н. С. Скрипець // Університетські наукові записки. — 2013. — № 1. — С. 166-171.
10. Спасов М. Рішення третейських судів. Складнощі оскарження та виконання / М. Спасов // Юридична газета. — 2010. — № 38. — 21 вересня.
11. Сулима А. А. Провадження в справах про оскарження рішень третейських судів: актуальні проблеми теорії та практики / А.А. Сулима // Вісник Запорізького національного університету. — Юридичні науки. — 2015. -№ 2 (1). — С. 69-74.
12. Харчук В. Третейські суди: реформування не може суперечити законодавству України / В. Харчук // Юридичний журнал. — 2009. — № 7.
13. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. - 848 с.

Тема 29

1. Дейнега Н. Порядок відновлення втраченого судового провадження в адміністративній справі. Юрист і Закон. 2012. № 5. С. 144
2. Козачук Д.А. Особливості інституту відновлення втраченого провадження в адміністративному судочинстві. Держава та регіони. Сер. Право. 2014. № 4 (46). С. 37-41.
3. Зеленецький В. С., Кузьминова В. Ю. Технология восстановления (реконструкции) утраченных уголовных дел : моногр. Х. : Восточ.- регион. центр гуманит.-образоват. инициатив, 2002. 236 с.
4. Лейба Є. В. Відновлення втраченого судового провадження в цивільному процесі: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Ужгород. 2015. 237 с.
5. Лейба Є. В. Поняття та сутність інституту відновлення втраченого судового провадження цивільного процесу / Є. В. Лейба // Науковий вісник Ужгородського національного університету. — 2015. — Випуск 34. Том 1. — С. 93-96.
6. Малнюк А. Загальні умови здійснення провадження з відновлення втрачених матеріалів у кримінальному судочинстві України // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2017. Випуск 64. С. 235-244.
7. Підлубна О. Відновлення втраченого судового провадження. Підприємництво, господарство, право. 2010. № 4. С. 82-86.
8. Резнік Г. О. Відновлення втраченого судового провадження у цивільних, господарських та адміністративних справах. Приватне право і підприємництво. 2015. Вип. 14. С. 85-89.
9. Узагальнення практики розгляду судами деяких питань, пов'язаних із відновленням втраченого судового провадження, у тому числі на тимчасово окупованій території і в зоні АТО : лист ВСС від 01.01.2017. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/VRR00219>
10. Шиманович О. М. Відновлення втраченого судового провадження у цивільному процесі. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Сер. «Юридические науки». 2011. Т. 24 (63). № 1. С. 90-97.

Тема 30

1. Андріанов К. До питання про юрисдикцію Європейського суду з прав людини / К. Андріанов // Право України. — 2000. — № 8.
2. Андріанов К. Правова природа рішень Європейського суду з прав людини / К. Андріанов // Право України. — 2002. — № 3.
3. Боярський Є.Д. Обмеження застосування колізійних норм у міжнародному приватному праві України: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2015. 227 URL: https://drive.google.com/file/d/0B6e_r_dbLQfja0tPOFhZdHVyUjA/view
4. Гнездов О. Судові доручення в міжнародному цивільному процесі / О. Гнездов // Право України. — 2001. — № 6. — С. 113-117.
5. Гончаров В. Ex tunc v. ex nunc: проблема дії в часі судових рішень прецедентного характеру у практиці Європейського суду з прав людини / В. Гончаров // Право України. — 2017. — № 4. — С.76-85.

6. Гуйван П. Значення темпоральних чинників у практиці Європейського суду з прав людини. Поняття розумного строку розгляду справи в національному судочинстві (частина 1) / П. Гуйван // Підприємництво, господарство і право. — 2017. — № 6. — С. 24-28.
7. Гуйван П. Значення темпоральних чинників у практиці Європейського суду з прав людини. Критерії розумності строку процесу за європейською конвенцією та українські правозастосовні реалії (частина 2) / П. Гуйван // Підприємництво, господарство і право. — 2017. — № 7. — С. 14-19.
8. Гуйван П. Значення темпоральних чинників у практиці Європейського суду з прав людини. Окремі практичні питання щодо чинників, які зумовлюють недотримання розумних строків розгляду справи (частина 3) / П. Гуйван // Підприємництво, господарство і право. — 2017. — № 8. — С. 20-25.
9. Дудаш Т. Особливості аргументування рішень Європейського суду з прав людини (до характеристики методологічних підходів) / Т. Дудаш // Право України. — 2017. — № 4. — С.86-96.
10. Євтушенко О.І. Апеляційний розгляд справ за клопотанням про визнання рішень іноземних судів на території України / О. І. Євтушенко // Судова апеляція. — 2006. — № 3. — С. 27-42.
11. Климко О. Особливості інституту представництва держави у міжнародному приватному праві / О. Климко // Підприємництво, господарство і право. — 2002. — № 4. — С. 38.
12. Кононенко О. Правосвідомість судді і перспективи впровадження міжнародних норм у сфері прав людини в практику судового захисту / О. Кононенко // Право України. — 2001. — № 2. — С. 60.
13. Кузь О. Визнання і виконання рішень іноземних судів та арбітражів / О. Кузь, І. Обідіна // Право України. — 2001. — № 9. — С. 72-75.
14. Куц Г. Застосування норм Європейської конвенції та прецедентної практики Європейського суду з прав людини судами України / Г. Куц // Право України. — 2002. — № 2.
15. Ліщина І. Регулювання реалізації рішень Європейського суду з прав людини / І. Ліщина // Право України. — 2001. — № 5. — С. 42.
16. Майер Ж. Щодо ролі судової системи у виконанні рішень Європейського суду з прав людини на національному рівні / Ж. Майер // Вісник Верховного Суду України. — 2017. — № 6 (202).- С. 45
17. Малешин Д.Я. Сравнительный гражданский процесс: Учебно-методический комплекс. М.: Статут, 2017. 48 с
18. Мисишин А. Джерела правового регулювання визнання та виконання рішень іноземних юрисдикційних органів в Україні / А. Мисишин // Підприємництво, господарство і право. — 2018. - № 6. — С. 41-45.
19. Міжнародні договори України про правову допомогу: Офіц. вид. / М-во юстиції України; Під заг. ред. С. Р. Станік. — Ужгород: ІВА, 2000. — 559 с.
20. Мінченко Д. Процесуальний статус учасників судового процесу у справах про визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні / Д. Мінченко // Підприємництво, господарство і право. — 2017. — № 5. — С. 33-37.
21. Павлиш С. До питання про правовий статус консула / С. Павлиш // Підприємництво, господарство і право. — 2002. — № 8.
22. Павлуник І. Представництво консулами іноземців у цивільному процесі України / І. Павлуник // Право України. — 2002. — № 10. — С. 136-141.
23. Паліюк В.П. Рішення Європейського суду з прав людини і практика розгляду цивільних справ судами України / В. П. Паліюк // Вісник Верховного суду України. — 2001. — № 2.
24. Параскева К. Трансформація ролі Європейського суду з прав людини у процесі судового нагляду за виконанням власних судових рішень: проблеми та перспективи / К. Параскева // Вісник Верховного Суду України. — 2017. — № 7 (203).- С. 42
25. Пасайлюк І. Особливості участі іноземців та осіб без громадянства як сторін у цивільному процесі України / І. Пасайлюк // Підприємництво, господарство і право. — 2017. — № 8. — С.45-50.

26. Практика розгляду судами справ за клопотанням про визнання і виконання рішень іноземних судів та скасування постанов і рішень міжнародного комерційного арбітражу на території України // ВВСУ. — 1998. — № 1.
27. Пушкар П.В. Посилення спроможності судової влади у виконанні рішень Європейського суду з прав людини: досвід держав – членів Ради Європи/ П.В. Пушкар // Вісник Верховного Суду України. — 2017. — № 6 (202).- С. 41
28. Фурса Є. Є. Цивільний процес з іноземним елементом: науковий аналіз проекту Цивільного процесуального кодексу України / Є. Є. Фурса // Судова апеляція. – 2017. - № 3 (48). - С. 103-110
29. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. - 848 с.
30. Щелкунов О. Порядок визнання рішень іноземних судів на території України / О. Щелкунов // Право України. — 2004. — № 6. — С. 70-74.

4. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/> — Законодавство України на сайті Верховної Ради України.
2. <https://court.gov.ua/> – Судова влада України.
3. <http://www.ccu.gov.ua/> — Конституційний Суд України.
4. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> — Верховний Суд.
5. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> — Єдиний державний реєстр судових рішень.
6. <http://www.dvs.gov.ua/> — Державна виконавча служба України.
7. <http://www.president.gov.ua/documents/> — Офіційні документи на Офіційному представництві Президента України.
8. <http://www.kmu.gov.ua/control/> — Урядовий портал.
9. <http://www.minjust.gov.ua/> — Міністерство юстиції України.
10. <http://zakon.nau.ua/> — Професійна юридична система Мега-Нау.
11. <http://www.ligazakon.ua/> — Ліга:Закон — головний правовий портал України
12. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> — Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
13. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> — Єдиний державний реєстр судових рішень.
14. <https://vak.in.ua/> — Портал присвячений полегшенню процедури оформлення наукових джерел відповідно до вимог Вищої атестаційної комісії (ВАК)